

Aprobat
prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale
nr. 4519 din 23 noiembrie 2020

RAPORT

cu privire la rezultatele alegerilor pentru
funcția de Președinte al Republicii Moldova
din 1 noiembrie 2020

CUPRINS:

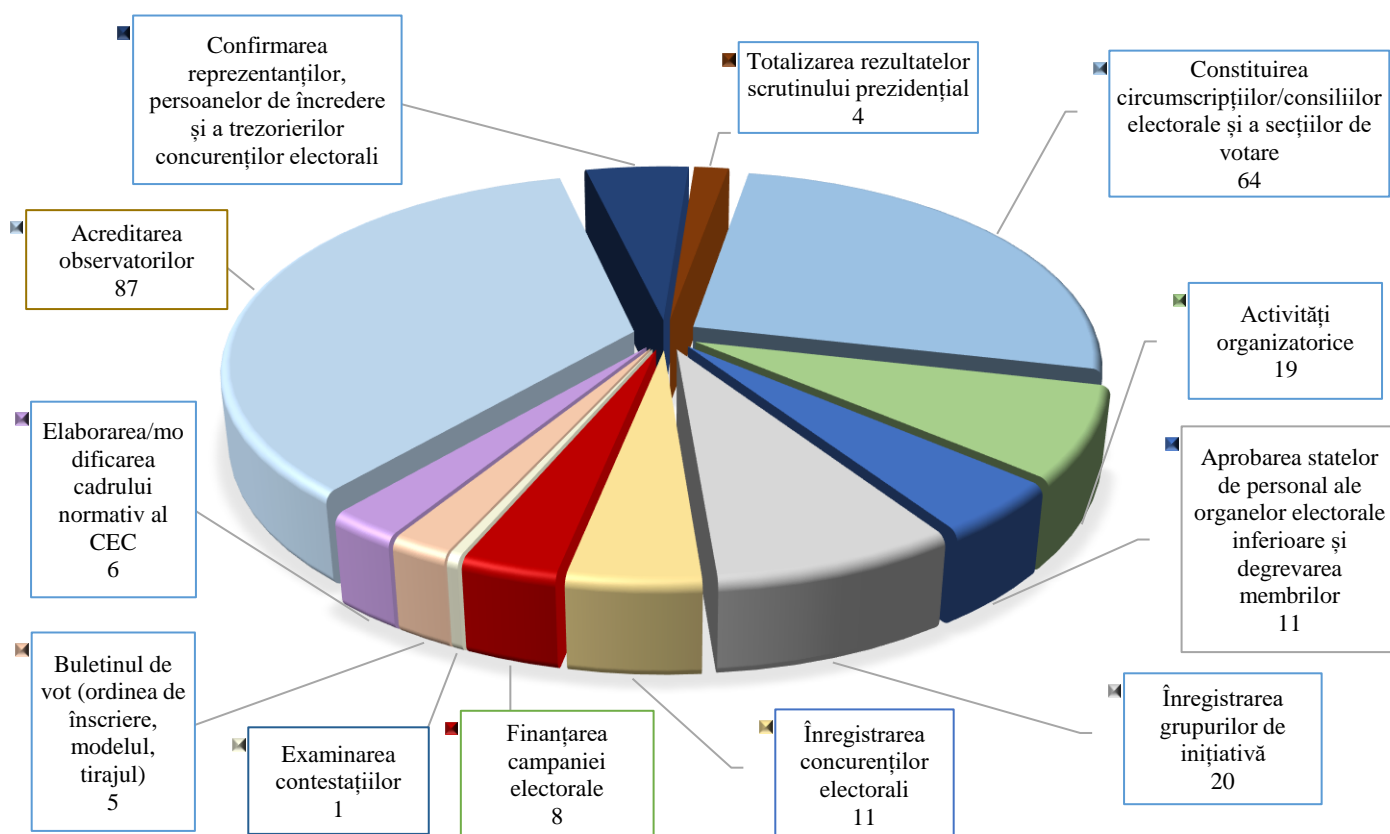
Introducere	3
Capitolul 1. Elaborarea și ajustarea cadrului normativ.....	4
Capitolul 2. Desemnarea candidaților și înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova.....	9
Capitolul 3. Verificarea listelor de subscripție și înregistrarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova.....	12
Capitolul 4. Constituirea circumscripțiilor electorale, secțiilor de votare și organelor electorale ierarhic inferioare.....	16
4.1. Constituirea secțiilor de votare în țară.....	16
4.2. Constituirea secțiilor de votare din străinătate.....	17
4.3. Constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni.....	25
Capitolul 5. Asigurarea măsurilor de protecție în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor în contextul situației pandemice COVID-19.....	29
Capitolul 6. Instruirea funcționarilor electorali și a altor subiecți implicați în procesul electoral	33
Capitolul 7. Actualizarea și întocmirea listelor electorale.....	43
Capitolul 8. Asigurarea informațională a procesului electoral.....	47
Capitolul 9. Modelul, textul și tiparul buletinelor de vot pentru alegerile prezidențiale.....	54
Capitolul 10. Conlucrarea cu autoritățile administrației publice centrale, autoritățile publice locale și unele instituții în vederea asigurării desfășurării în bune condiții a alegerilor.....	56
Capitolul 11. Votarea.....	64
Capitolul 12. Accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități	72
Capitolul 13. Monitorizarea alegerilor.....	73
Capitolul 14. Reflectarea activității Comisiei și a campaniei electorale în mass-media.....	74
Capitolul 15. Susținerea financiară a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale.....	75
Capitolul 16. Informarea și educația electorală a alegătorilor.....	82
Capitolul 17. Contenciosul electoral.....	88
Concluzii și recomandări	94

INTRODUCERE

Prin Hotărârea nr. 65 din 21 mai 2020, Parlamentul Republicii Moldova a stabilit data de 1 noiembrie 2020 pentru desfășurarea alegerilor Președintelui Republicii Moldova.

Întru executarea hotărârii Parlamentului, precum și în conformitate cu art. 18 alin. (2), art. 26 și art. 107 din Codul electoral nr. 1381/1997, Comisia Electorală Centrală (abreviat – CEC) a aprobat, prin hotărârea nr. 4103 din 15 august 2020, Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 (în continuare – Programul calendaristic)¹. Acesta a fost remis spre informare și realizare partidelor politice reprezentate în Parlament, instanțelor judecătorești, consiliilor locale de nivelul al doilea, precum și organelor electorale după constituirea acestora. Nivelul de realizare a acțiunilor din program a fost monitorizat în decursul întregii perioade electorale care a început pe 25 august 2020.

În această perioadă Comisia Electorală Centrală s-a întrunit în 34 ședințe, dintre care 14 ordinare și 20 extraordinare. În cadrul acestora au fost adoptate 384 hotărâri, dintre care 248 se referă nemijlocit la organizarea și desfășurarea alegerilor prezidențiale, tematica cărora este prezentată în Figura 1.

Figura 1. Tematica hotărârilor CEC referitoare la organizarea scrutinului prezidențial din 1 noiembrie 2020

Spre deosebire de scrutinele naționale anterioare, alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din acest an au fost organizate și desfășurate într-un context nou, legat de

¹ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-aprobarea-programului-calendaristic-pentru-realizarea-actiunilor-d-2751_96848.html

pandemia de COVID-19 la nivel mondial, care a comportat o serie de riscuri și măsuri adoptate pentru asigurarea respectării normelor de securitate epidemiologică impuse de către autorități.

Totodată, e de menționat că organizarea în condiții optime a alegerilor prezidențiale atât în țară, cât și în străinătate, mai ales în condițiile situației epidemiologice în statele de reședință, a presupus o implicare activă din partea tuturor actorilor electorali, iar Comisia Electorală Centrală a depus eforturi conjugate pentru a asigura securitatea tuturor participanților la procesul electoral. Detalii despre aspectele tehnico-organizatorice și acțiunile întreprinse pentru prevenirea răspândirii COVID-19 în contextul alegerilor prezidențiale sunt prezentate în capitolele ce urmează.

CAPITOLUL 1. ELABORAREA ȘI AJUSTAREA CADRULUI NORMATIV

Sediul materiei pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova este reprezentat de Codul electoral nr. 1381/1997, republicat în anul 2017, cu modificările și completările ulterioare, precum și de art. 78 din Constituția Republicii Moldova, republicată în anul 2016.

Aferent acestora și în corelație, procesului electoral pot fi aplicabile și prevederile altor acte normative: Codul serviciilor media audiovizuale, Codul penal, Codul contravențional, Codul administrativ, Codul civil, Legea cu privire la Concepția Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, Legea privind întrunirile, Legea cu privire la libertatea de exprimare, Legea privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte etc.

De la ultimele alegeri prezidențiale din anul 2016, cadrul normativ electoral a suferit mai multe intervenții, cele mai importante aplicabile inclusiv alegerilor prezidențiale au vizat:

- limitarea dreptului de vot doar pentru persoanele care au fost lipsite de acest drept prin hotărâre definitivă a instanței de judecată;
- acordarea posibilității de a vota peste hotarele țării în baza pașaportului expirat și a buletinului de identitate;
- modificarea criteriilor de constituire a secțiilor de votare în străinătate;
- majorarea numărului de buletine până la 5000 expediate pentru o secție de votare din străinătate;
- introducerea criteriilor pentru constituirea secțiilor de votare destinate alegătorilor din stânga Nistrului (Transnistria);
- excluderea prevederii privind autentificarea listelor de subscripție de către autoritatea administrației publice locale;
- introducerea obligației de a depune o declarație despre inexistența restricțiilor legale/judecătorești de a candida sau ocupa funcții publice și despre inexistența actelor de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescrise;
- micșorarea plafoanelor donațiilor din partea persoanelor fizice și juridice care pot fi făcute în contul „Destinat grupului de inițiativă” și cel cu mențiunea „Fond electoral”;
- introducerea posibilității de a susține financiar concurenții electorali de către persoanele fizice cu venituri obținute în afara țării;
- stabilirea obligației pentru furnizorii de servicii media ca toate dezbaterile să fie desfășurate și difuzate în regim de transmisiune directă numai în orele de audiență maximă – în intervalul orar 19:00 - 22:00 în zilele lucrătoare și 17:00 - 22:00 în zilele de odihnă.
- modificarea procedurii de contestare a acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali;
- stabilirea termenelor pentru examinarea contestațiilor ce au ca obiect reflectarea campaniei de către radiodifuzori;
- instituirea pentru grupurile de inițiativă a două noi sancțiuni: anularea înregistrării grupului și intentarea procesului contravențional.

Cu privire la modificarea cadrului legal electoral, menționăm că, în urma desfășurării alegerilor prezidențiale din anul 2016, Curtea Constituțională a adoptat Hotărârea nr. 34 din 13

decembrie 2016 „Privind confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova”². Examinând cauza privind confirmarea rezultatelor alegerilor prezidențiale, Curtea Constituțională a constatat mai multe deficiențe în Codul electoral în vigoare la acel moment. Drept urmare, prin hotărârea respectivă Curtea a formulat mai multe Adrese Parlamentului (6 la număr), subliniind necesitatea ca întreaga legislație electorală referitoare la alegerea Președintelui, Parlamentului, precum și a autorităților administrației publice locale să fie reexaminată, urmând a fi concentrată într-un Cod electoral revizuit, ale cărui dispoziții comune și speciale să asigure, în concordanță cu principiile constituționale, organizarea unor alegeri democratice, corecte și transparente.

Ca urmare, o parte din deficiențele constatate de Curte au fost înlăturate prin Legile nr. 154/2017 și nr. 113/2019 pentru modificarea unor acte legislative, inclusiv a Codului electoral, altele au rămas fără o soluție legală. Unele din modificări sunt enumerate mai sus.

În vederea soluționării deficiențelor și neregulilor constatate de Curte, luând în considerare și rapoartele observatorilor naționali și internaționali cu privire la scrutinele organizate în perioada 2016-2019, Comisia Electorală Centrală cu suportul PNUD Moldova a inițiat un demers legislativ pentru modificarea Codului electoral și legislației conexe.

Propunerile formulate au fost dezbătute amplu cu societatea civilă și ținând cont de propunerile înaintate, Comisia a adoptat hotărârea nr. 3949/2020 „Cu privire la înaintarea propunerilor de modificare a unor acte legislative”³, care imediat a fost înaintată Parlamentului Republicii Moldova împreună cu toate recomandările venite de la societatea civilă⁴.

Prevederile cuprinse în proiectul de lege, aprobat prin hotărârea sus-menționată, au urmărit atât soluționarea celor 3 Adrese ale Curții Constituționale nerealizate la acel moment, cât și a unor recomandări ale observatorilor. Proiectul propunea introducerea în Codul electoral a interdicției de a utiliza în campania electorală și în cadrul acțiunilor de agitație electorală a discursului bazat pe ură și/sau instigator la discriminare, iar în Codul contravențional a sancțiunilor pentru asemenea acțiuni.

Alte propuneri de modificare care derivă din Hotărârea Curții Constituționale nr. 34/2016, și anume din Adresele nr. 5 și nr. 6 ale acesteia vizează stabilirea unor sancțiuni pentru: implicarea reprezentanților cultelor religioase în campania electorală, transportul organizat al alegătorilor la secțiile de votare dacă se face cu scopul de a-i determina pe alegători să voteze un anumit concurent electoral, implicarea organizațiilor necomerciale, de binefacere și sindicale în campania electorală, nereflectarea corectă a campaniei de către instituțiile media.

În context, amintim și Adresa nr. 1, prin care Curtea reține că, din cauza aplicării deficitare a legislației de către instanțele de drept comun, actorii electorali au fost, în fapt, lipsiți de un control judiciar eficient, iar Curtea Constituțională a fost pusă în imposibilitatea de a opera cu acte de constatare a încălcărilor și, prin urmare, Curtea consideră necesar să prezinte o Adresă Parlamentului (1), în vederea clarificării legislației în partea ce ține de examinarea contestațiilor privind organizarea și desfășurarea alegerilor.

Între timp, însă, a fost adoptat Codul administrativ fiind instituit un nou mecanism al procedurilor administrative și judiciare, ceea ce a însemnat că prevederile Codului electoral care stabilesc modul de depunere și examinare a contestațiilor riscă să fie aplicate defectuos, iar practica instituțională și cea judiciară să nu-și mai aibă rolul.

Având intenția de a evita blocajul legislativ în materia contenciosului electoral, s-au propus modificări și pe acest aspect, prin acordarea „votului de încredere” organelor electorale de a examina și rezolva contestațiile între concurenții electorali și aplicarea sancțiunilor, inclusiv la nivel ierarhic superior de a decide excluderea din cursă a concurenților, ceea ce s-ar încadra juridic în procedura administrativă și contenciosul administrativ stabilită de Codul administrativ.

²Hotărârea nr. 34 din 13 decembrie 2016 „Privind confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova” <http://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=602&l=ro>

³ Hotărârea nr. 3949/2020 „Cu privire la înaintarea propunerilor de modificare a unor acte legislative” https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-inaintarea-propunerilor-de-modificare-a-unor-acte-2751_96443.html

⁴ Adresarea nr. CEC-8/2261 din 3 iunie 2020

http://89.32.233.45:2828/anticamera/documente/iesire/2020_06_30_a4b251a_2261s.pdf

O serie de modificări au fost propuse în materie de răspundere juridică atât a concurenților electorali, cât și a altor subiecți electorali, spre exemplu: observatori, membrii organelor electorale, reprezentanții mijloacelor de informare în masă.

Regretabil, dar în luna august 2020, înainte de începerea perioadei electorale, eforturile comune de modificare a legislației au fost abandonate de către organul legislativ la etapa votării într-o primă lectură.

În paralel cu activitatea desfășurată pentru modificarea Codului electoral, au fost întreprinse măsuri și acțiuni pentru ajustarea și îmbunătățirea actelor normative ale Comisiei Electorale Centrale în conformitate cu atribuțiile stabilite la art. 22 alin. (1) lit. c) din Codul electoral care cuprind prevederi aferente scrutinului prezidențial și necesitau intervenții.

Astfel, au fost modificate următoarele acte normative ale Comisiei Electorale Centrale:

1) Regulamentul privind activitatea Comisiei Electorale Centrale a fost suplinit cu un punct nou care stabilește posibilitatea de a desfășura ședințele Comisiei prin mijloace din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor și/sau prin intermediul platformelor on-line de videoconferință, în cazul când este declarată starea de urgență sau, starea de urgență în sănătate publică pe teritoriul Republicii Moldova, precum și în situațiile motivate care fac imposibilă prezența membrilor la sediul Comisiei;

2) Regulamentul privind activitatea consiliului electoral de circumscripție a suferit în luna august 2020 modificări cu scopul de a îmbunătăți activitatea organului electoral. La fel, prin modificările operate au fost soluționate unele aspecte privind planificarea cheltuielilor, fiind indicate tipurile de cheltuieli care pot fi efectuate de către organul respectiv, conform recomandărilor date în rapoartele de audit ale Curții de Conturi⁵;

3) Regulamentul privind activitatea birourilor electorale ale secțiilor de votare a fost ajustat la prevederile Codului electoral în partea ce vizează remunerarea membrilor organului electoral, de asemenea au fost efectuate unele intervenții tehnice și redacționale pentru aplicarea clară a prevederilor acestora;

4) Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova a fost modificat prin prisma respectării măsurilor de protecție în condiții de pandemie în procesul de constituire a grupului de inițiativă și desemnare a candidatului. De asemenea, au fost ajustate mai multe dispoziții care stabilesc procedeele tehnice de organizare a procesului reglementat de respectivul regulament;

5) Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora a fost modificat prin excluderea formularului care se completează de către observatorul național în vederea acreditării acestuia, într-un final a facilitat procedura de acreditare;

6) Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali a fost completat cu două puncte noi având ca scop soluționarea temporară a lacunei legislative ce vizează soldul din contul cu mențiunea „Fond electoral”. Astfel, soluția identificată a fost ca, în termen de 3 zile calendaristice, care începe să curgă din ziua imediat următoare zilei în care au fost confirmate rezultatele alegerilor și validat mandatul celui ales, soldul din contul cu mențiunea „Fond electoral” al concurentului electoral să fie virat în bugetul de stat sau, la cererea scrisă a acestuia, să fie virat Agenției Naționale pentru Sănătate Publică ori Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (abreviat – CICDE);

7) Instrucțiunea privind modul de sistematizare, împachetare, sigilare și transmitere a documentelor și materialelor electorale după închiderea secțiilor de votare la alegerile prezidențiale și referendumul republican a suportat intervenții ce se referă la modalitatea de ordonare a documentelor electorale de către birourile electorale ale secțiilor de votare și consiliile electorale de circumscripție electorală.

---

⁵ Hotărârea Curții de Conturi nr. 75/2019 <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1017>
Hotărârea Curții de Conturi nr. 76/2019 <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=1018>

Totodată, au fost elaborate și aprobate noi acte normative, după cum urmează:

- Tradițional, în temeiul art. 52, 69 și 70 din Codul electoral, precum și ținând cont de Recomandarea nr. R (99)15 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre cu privire la unele măsuri vizând reflectarea campaniilor electorale de către mijloacele de comunicare în masă (adoptată de Comitetul de Miniștri la 9 septembrie 1999, în cadrul celei de-a 678-a reuniuni a Delegaților Miniștrilor), precum și de Convenția privind standardele alegerilor democratice, drepturilor și libertăților electorale în statele membre ale Comunității Statelor Independente, ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 267/2004, Comisia Electorală Centrală, prin **hotărârea nr. 4151/2020, a aprobat Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova;**

- Având în vedere micșorarea plafonului donațiilor care pot fi făcute în contul „Destinat grupului de inițiativă”, precum și alte modificări aduse Codului electoral privind condițiile de finanțare, prin **hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4176/2020 a fost aprobat Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului;**

- Pentru stabilirea unor reglementări uniforme privind executarea și raportarea conformă și deplină a utilizării mijloacelor financiare alocate organelor electorale inferioare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și responsabilitatea acestora pentru asigurarea disciplinei bugetar-financiare conform cadrului legal privind ținerea evidenței contabile și raportarea financiară, a fost aprobată prin **hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4191/2020 Instrucțiunea privind particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor.**

Toate actele normative modificate au fost publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și plasate pe pagina web oficială a Comisiei www.cec.md. La aprobarea actelor a fost asigurată expertiza juridică, expertiza anticorupție și transparența decizională, potrivit Legii nr. 100/2018 cu privire la actele normative și Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

De asemenea și în exercițiul electoral vizat în prezentul raport, Comisia, cu titlu de linii directorii pentru concurenții electorali, a pus la dispoziția acestora **Declarația de conduită privind condițiile și modul de susținere financiară, materială și nematerială a campaniei electorale**, care reglementează conduita partidelor politice, blocurilor electorale, candidaților independenți, participanților la referendum în campania electorală și urmărește să asigure transparență în procesul de finanțare și susținere a campaniei electorale, să contracareze abuzurile, inclusiv de resurse administrative, precum și să creeze standarde uniforme de comportament.

Totodată, în vederea realizării atribuției de supraveghere a executării prevederilor Codului electoral și ale altor legi care conțin dispoziții referitoare la desfășurarea alegerilor, precum și în vederea aplicării uniforme a procedurilor electorale, au fost emise 7 circulare⁶ către organele electorale și subiecții implicați, plasându-le pe pagina sa web oficială, după cum urmează:

- Circulara nr. CEC 8/2696 din 29 august și nr. CEC 8/2784 din 11 septembrie cu privire la obligativitatea autorităților publice locale de a actualiza și prezenta consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II propunerile cu privire la hotarele secțiilor de votare, până la data de 26 septembrie 2020;

- Circulara nr. CEC 8/2796 din 15 septembrie despre modalitatea de primire a donațiilor și de efectuare a cheltuielilor de către concurenții electorali la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie;

- Circulara nr. CEC 8/2840 din 20 septembrie privind modul de desfășurare a ședințelor organelor electorale;

- Circulara nr. CEC-8/3014 din 7 octombrie 2020 privind asigurarea respectării legislației în procesul desfășurării campaniei electorale, în special cu privire la următoarele aspecte:

---

⁶ Circulare <https://a.cec.md/ro/circulare-7651.html>

organizarea transportului ilicit al alegătorilor, coruperea alegătorilor, implicarea cultelor religioase în alegeri;

- Circulara nr. CEC-8/3173 din 27 octombrie 2020 privind procedura de dezinfectare a secției de votare de către membrii biroului electoral al secției de votare;

- Circulara nr. CEC-8/3332 din 10 noiembrie 2020 privind procedura de identificare a cetățenilor cu drept de vot care se prezintă la votare cu pașapoarte expirate care nu conțin expres rubrica „numărul de identificare de stat al persoanei fizice” (IDNP).

În contextul pandemiei de COVID-19, alegerile din anul 2020 s-au desfășurat în condiții inedite care au necesitat reglementări suplimentare. În acest sens, Comisia națională extraordinară pentru sănătate publică a aprobat prin Hotărârea nr. 24 din 12 august 2020 „**Instrucțiunea privind modalitatea de organizare și desfășurare de către Comisia Electorală Centrală a scrutinelor electorale, în condițiile situației pandemice cu infecția COVID-19**”⁷, ulterior modificată și completată prin hotărârea CNESP nr. 34 din 13 octombrie 2020. Instrucțiunea este structurată pe patru capitole și reglementează măsurile de protecție pentru alegători, pentru funcționarii electorali și pentru concurenții electorali. De asemenea, conține dispoziții speciale pentru ziua alegerilor și perioada de după ziua alegerilor.

Astfel, Comisia Electorală Centrală a avut ca responsabilități să achiziționeze și să asigure echipamente de protecție în scopul prevenirii răspândirii infecției COVID-19 pentru alegători și funcționarii electorali. Pentru realizarea acestora, au fost aprobate hotărârile:

- nr. 4375/2020 „Cu privire la asigurarea măsurilor de protecție în procesul de vot la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020”⁸;

- nr. 4468/2020 „Cu privire la asigurarea măsurilor de protecție în procesul de vot la turul II al alegerilor prezidențiale din 15 noiembrie 2020”⁹.

Detalierea măsurilor de protecție în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor în condițiile situației pandemice cu infecția COVID-19 este prezentată în capitolul 5 al prezentului raport.

Sunt de asemenea incidente procesului de organizare și desfășurare a alegerilor prezidențiale următoarele hotărâri cu caracter normativ/regulator:

- nr. 4275/2020 „Cu privire la aprobarea unor modele ale documentelor electorale ce vor fi utilizate în cadrul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020”¹⁰ (este un act care se aprobă pentru fiecare tip de scrutin);

- nr. 4374/2020 „Cu privire la particularitățile votării unor categorii de alegători la alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020”¹¹ (este o hotărâre care se aprobă la scrutinele naționale);

- nr. 4390/2020 „Cu privire la unele aspecte ce țin de transportul organizat al alegătorilor la secțiile de votare în ziua alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020”¹² (Comisia Electorală

---

⁷ Instrucțiunea privind modalitatea de organizare și desfășurare de către Comisia Electorală Centrală a scrutinelor electorale, în condițiile situației pandemice cu infecția COVID-19 https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/Alegeri%20Preziden%C8%9Biale_1%20noiembrie%202020/Instr_anti%20COVID_modificat%C4%83.pdf

⁸ Hotărârea nr. 4375/2020 https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-asigurarea-masurilor-de-protectie-in-procesul-de-2751_97973.html

⁹ Hotărârea nr. 4468/2020 https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-asigurarea-masurilor-de-protectie-in-procesul-de-2751_98126.html

¹⁰ Hotărârea nr. 4275/2020 https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-aprobarea-unor-modele-ale-documentelor-electorale-ce-2751_97772.html

¹¹ Hotărârea nr. 4374/2020 https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-particularitatile-votarii-unor-categorii-de-alegatori-la-2751_97972.html

¹² Hotărârea nr. 4390/2020 https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-unele-aspecte-ce-tin-de-transportul-organizat-2751_97994.html

Centrală pentru prima oară reglementează acest fenomen, intensificat încă în cadrul alegerilor parlamentare din 2019).

Reiterăm că transportul organizat al alegătorilor la secțiile de votare, dacă se face cu scopul de a-i determina pe alegători să voteze un anumit concurent electoral, se regăsește și în hotărârea Comisiei nr. 3949/2020 „Cu privire la înaintarea propunerilor de modificare a unor acte legislative”, menționată mai sus. Tot la acest subiect, menționăm că un proiect de hotărâre elaborat de un reprezentant al unui concurent electoral a fost depus la Comisie în condițiile pct. 28 lit. d) din Regulamentul cu privire la activitatea Comisiei Electorale Centrale. Analizând în ansamblu problema în cauză, urmărind scopul de a combate fenomenul transportului organizat al alegătorilor la secțiile de votare, CEC a adoptat hotărârea nr. 4390 din 20 octombrie 2020 „Cu privire la unele aspecte ce țin de transportul organizat al alegătorilor la secțiile de votare în ziua alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020”

O serie de hotărâri adoptate de Comisia Electorală Centrală în cadrul acestui scrutin au vizat înregistrarea grupurilor de inițiativă/concurenților electorali, constituirea și modificarea componenței organelor electorale, acreditarea observatorilor, dar și alte subiecte în limita competenței care reies din Codul electoral.

CAPITOLUL 2. DESEMNAREA CANDIDAȚILOR ȘI ÎNREGISTRAREA GRUPURILOR DE INIȚIATIVĂ PENTRU SUSȚINEREA CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

Procedura de desemnare a candidaților și înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova este reglementată de Codul electoral în capitolul 6 „Desemnarea și înregistrarea candidaților” din Titlul II „Dispoziții comune” și în Titlul IV „Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova”.

În temeiul prevederilor art. 18, 26 alin. (1) lit. d), 46 alin. (2) lit. a) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a dat publicității Lista partidelor și altor organizații social-politice, în baza informației prezentate de Ministerul Justiției, care, potrivit statutelor, au dreptul să susțină candidați la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 (în total 48 partide politice și alte organizații social-politice).

Potrivit art. 114 alin. (2) din Codul electoral și pct. 24 din Programul calendaristic, perioada de depunere a documentelor în vederea înregistrării grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova a început la 1 septembrie și s-a încheiat la 11 septembrie curent.

La art. 114 alin. (1) al Codului electoral se stabilește că, în cazul în care inițiativa de a susține candidați la funcția de Președinte al Republicii Moldova vine de la cetățeni, se constituie un grup de inițiativă pentru susținerea candidatului din cel puțin 25 de persoane și cel mult 100 de persoane cu drept de vot. Grupul de inițiativă se constituie în urma unei adunări, la care se susține candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, se alege conducătorul grupului și se aprobă lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora. Grupul de inițiativă poate susține doar un singur candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Membrii unui grup de inițiativă nu pot fi în același timp membri ai altui grup de inițiativă. În cazul partidelor politice și blocurilor electorale, grupul de inițiativă se constituie în aceleași condiții.

Prin hotărârea nr. 4126 din 25 august 2020, CEC a stabilit locul și timpul primirii documentelor necesare pentru înregistrarea grupurilor de inițiativă și candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova.

În scopul recepționării și verificării documentelor prezentate pentru înregistrarea grupurilor de inițiativă și candidaților, prin dispoziția președintelui CEC nr. 31-a din 26 august 2020, a fost creată o comisie formată din 9 grupuri de lucru în componența cărora au fost incluși funcționari ai Aparatului Comisiei, fiecare grup fiind condus, respectiv, de câte un membru al Comisiei Electorale Centrale.

Potrivit pct. 12 din Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, pentru înregistrarea grupului de inițiativă, candidatul depune la Comisie demersul (cererea de înregistrare) în formă scrisă cu următoarele acte anexate:

a) procesul-verbal al ședinței adunării cetățenilor/organului central al solicitanților colectivi privind susținerea/desemnarea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova;

b) lista, în original și în copie, a cetățenilor care au participat la adunarea de constituire a grupului de inițiativă /a membrilor organului central al solicitanților colectivi care, potrivit statutelor lor, au competența de a desemna candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Lista prezentată va conține numele, prenumele și semnăturile participanților;

c) lista membrilor grupului de inițiativă, în limba de stat, inclusiv versiunea electronică a listei care nu conține rubrica „Semnătura”;

d) declarația candidatului privind consimțământul său de a fi susținut în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, conținând și declarația pe propria răspundere privind întrunirea condițiilor constituționale referitoare la domicilierea pe teritoriul Republicii Moldova și posesia limbii de stat;

e) copia de pe actul de identitate al candidatului, cu fișa de însoțire (ambele părți – recto și verso);

f) demersul în formă scrisă al conducătorului grupului de inițiativă privind desemnarea persoanei responsabile de finanțele activității grupului de inițiativă (trezorerul), după caz;

g) statutul și certificatul de înregistrare la Ministerul Justiției (originalul și copia), în cazul partidelor și altor organizații social-politice.

În vederea asigurării respectării condițiilor speciale pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova stabilite de art. 110 din Codul electoral, candidații au depus, odată cu setul de documente pentru înregistrarea grupurilor de inițiativă, declarația pe propria răspundere privind întrunirea condițiilor de a fi ales Președinte al Republicii Moldova – condiția referitoare la vârstă (să aibă vârsta de 40 de ani împliniți în ziua alegerilor), condiția privind domicilierea (a locuit și/sau locuiește permanent pe teritoriul Republicii Moldova nu mai puțin de 10 ani) și condiția de a poseda limba de stat.

În calitate de membri ai grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova au fost înregistrate în total 1102 persoane. În cadrul acestor 13 grupuri de inițiativă înregistrate, 9 candidați au fost desemnați de partide și alte organizații social-politice, iar 4 candidați de către cetățeni. În 2 cazuri, candidații desemnați au fost aleși în calitate de conducători ai grupurilor de inițiativă. Din cele 13 grupuri de inițiativă înregistrate, doar 9 au prezentat spre verificare listele de subscripție cu semnături ale susținătorilor candidaților pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova.

În termenul stabilit pentru depunerea documentelor în vederea înregistrării grupurilor de inițiativă, Comisia Electorală Centrală a recepționat cereri de înregistrare din partea a 14 solicitanți, conform datelor prezentate în tabelul de mai jos:

Nr. d/o	Numele, prenumele solicitantului / subiectul care l-a desemnat	Conducătorul grupului de inițiativă	Numărul membrilor grupului de inițiativă înregistrați	Nr. și data recepționării documentelor	Rezultatele verificării, nr. și data HCEC
1	Tudor DELIU, Partidul Liberal Democrat din Moldova	Sergiu Suharenco	79	CEC-7/8824 din 01.09.2020	HCEC nr. 4167 din 03.09.2020
2	Renato USATÎI, Partidul Politic „Partidul Nostru”	Mihail Bușuleac	100	CEC-7/8825 din 01.09.2020	HCEC nr. 4168 din 03.09.2020
3	Andrei Năstase Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”	Dinu Plîngău	100	CEC-7/8840 din 01.09.2020	HCEC nr. 4169 din 03.09.2020
4	Alexandr KALININ Candidat independent	Oxana Kalinin	0	CEC-/8859 din 02.09.2020 - refuz	HCEC nr. 4170 din 03.09.2020
5	Maia SANDU Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”	Igor Grosu	99	CEC-/8860 din 02.09.2020	HCEC nr. <u>4171 din 03.09.2020</u>
6	Andrian CANDU Partidul Politic „PRO MOLDOVA”	Serghei Sîrbu	98	CEC-7/8861 din 02.09.2020	HCEC nr. 4172 din 03.09.2020
7	Octavian ȚICU Partidul Politic „Partidul Unității Naționale”	Octavian Crestin	100	CEC-7/8863 din 02.09.2020	HCEC nr. 4174 din 03.09.2020
8	Dorin CHIRTOACĂ Blocul electoral UNIREA	Ion Cebanu	65	CEC-7/8876 din 02.09.2020	HCEC nr. 4175 din 03.09.2020
9	Alexandr KALININ Candidat independent	Serghei Colev	88	CEC-/8957 din 04.09.2020	HCEC nr. 4231 din 11.09.2020
10	Violeta IVANOV Partidul Politic „Șor”	Violeta Ivanov	100	CEC-7/8989 din 07.09.2020	HCEC nr. 4187 din 09.09.2020
11	Ion COSTAȘ Candidat independent	Ion COSTAȘ	93	CEC-7/8991 din 07.09.2020 CEC-7/9144 din 11.09.2020	HCEC nr. 4188 din 09.09.2020 HCEC nr. 4239 din 14.09.2020
12	Constantin OBOROC Candidat independent	Dina Diaconu	47	CEC-7/9007 din 07.09.2020	<u>HCEC nr. 4189 din 09.09.2020</u>
13	Igor DODON Candidat independent	Vlad Bătrîncea	100	CEC-7/9076 din 09.09.2020	<u>HCEC nr. 4192 din 11.09.2020</u>
14	Serghei TOMA Partidul Politic Partidul Oamenilor Muncii	Alexandru Donica	33	CEC - 7/9084 din 09.09.2020	HCEC nr. 4193 din 11.09.2020

CAPITOLUL 3. VERIFICAREA LISTELOR DE SUBSCRIȚIE ȘI ÎNREGISTRAREA CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

Potrivit pct. 1 din hotărârea CEC nr. 4150 din 1 septembrie 2020, primirea documentelor pentru înregistrarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova a fost stabilită pentru perioada 2 septembrie - 1 octombrie 2020. Documentele au fost recepționate și examinate de aceeași comisie formată din 9 grupuri de lucru, creată prin dispoziția președintelui CEC nr. 31-a din 26 august 2020.

În conformitate cu articolele 46-49 din Codul electoral și Capitolul IV din Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin hotărârea CEC nr. 113 din 18 august 2016, cu modificările ulterioare, la Comisie au fost depuse 9 dosare pentru înregistrarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova, dintre care 8 dosare din partea candidaților desemnați de partide și alte organizații social-politice și un dosar din partea candidatului desemnat de adunarea cetățenilor.

Fiecare pretendent la funcția de Președinte al Republicii Moldova urma să prezinte Comisiei Electorale Centrale demersul (cererea de înregistrare)¹³ în formă scrisă cu următoarele acte anexate:

a) listele de subscripție numerotate și sistematizate cu respectarea prevederilor art. 113 din Codul electoral;

b) datele biografice ale candidatului;

c) declarația candidatului privind consimțământul său de a candida la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, conținând și declarația pe propria răspundere despre lipsa interdicțiilor legale/judecătorești de a candida;

d) declarația pe propria răspundere privind inexistența restricțiilor legale/judecătorești de a candida sau de a ocupa funcții publice și inexistența actelor de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescrise;

e) declarația de avere și interese personale a candidatului pentru ultimii 2 ani anteriori anului în care se desfășoară alegerile, în conformitate cu Legea privind declararea averii și a intereselor personale;

f) certificatul de sănătate al candidatului pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, eliberat de instituția medicală la care acesta se află în evidență;

g) declarația despre suspendarea, pe durata campaniei electorale, a funcțiilor ocupate anterior – pentru persoanele care cad sub incidența art. 13 alin. (3) din Codul electoral;

h) la dorința candidatului, simbolul electoral în variantă electronică și pe hârtie;

i) copia de pe actul de identitate al candidatului, cu fișa de însoțire (ambele părți – recto și verso).

Declarațiile candidaților privind averea imobiliară și mobilă, depunerile bancare, hârtiile de valoare, sumele primite ca moștenire și veniturile pentru perioada 1 ianuarie 2018 – 31 decembrie 2019, precum și sursele acestor venituri, inclusiv veniturile din fondurile de investiții, sub formă de dobândă, din darea în arendă a proprietății au fost depuse de toți pretendenții la funcția de Președinte al Republicii Moldova, fiind plasate pentru informare pe pagina web a Comisiei¹⁴.

Declarația privind suspendarea pe durata campaniei electorale a funcției deținute, în condițiile art. 13 alin. (3) din Codul electoral, a fost depusă de domnul Renato Usatîi, care la momentul înaintării dosarului exercita funcția de primar al municipiului Bălți.

¹³ Conform modelului din anexa nr. 6 la Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin HCEC nr. 113 din 18 august 2016.

¹⁴ <https://a.cec.md/ro/candidati-inregistrati-7618.html>

Cât privește condițiile de întocmire a listelor de subscripție, potrivit art. 113 alin. (1) din Codul electoral, pentru a fi înregistrați de Comisia Electorală Centrală, toți candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun liste de subscripție, care conțin semnăturile a cel puțin 15000 și nu mai mult de 25000 de alegători din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova. Se consideră conforme cu alin. (1) articolului citat, unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova în care au fost colectate nu mai puțin de 600 de semnături.

Procedura de examinare a documentelor și de verificare a listelor de subscripție s-a realizat în conformitate cu cerințele Regulamentului privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin hotărârea CEC nr. 113 din 18 august 2016, cu modificările ulterioare, respectiv ale Regulamentului privind modul de întocmire, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea CEC nr. 1730 din 3 iulie 2018, cu modificările ulterioare¹⁵ și în corespundere cu art. 48, 49, 112 și 113 din Codul electoral.

La etapa de recepționare și verificare a numărului de liste de subscripție prezentate, Comisia a stabilit, în baza actelor de predare-recepționare, următoarele date:

Nr. d/o	Numele, prenumele candidatului	Informații privind listele de subscripție:				
		eliberate grupului de inițiativă (exemplare)	prezentate de grupul de inițiativă spre verificare	restituite, fără a fi supuse verificării	formulare care nu au fost completate	formulare care nu au fost restituite
1.	Tudor DELIU	1000	820	0	154	26
2.	Renato USATÎI	1000	894	0	106	0
3.	Andrei NĂSTASE	1000	925	14	33	28
4.	Maia SANDU	1200	923	212	8	57
5.	Andrian CANDU	1000	936	0	37	27
6.	Octavian ȚICU	1000	793	0	95	112
7.	Dorin CHIRTOACĂ	1300	907	0	208	185
8.	Violeta IVANOV	1200	995	150	54	1
9.	Igor DODON	1000	889	0	32	79

¹⁵https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/Reg_liste_subscriptie_.pdf

În urma examinării documentelor și verificării autenticității datelor din listele de subscripție prezentate de cei 9 candidați pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală a înregistrat în calitate de concurenți electorali următorii 8 candidați:

Nr. d/o	Numele, prenumele candidatului	Informații privind rezultatele verificării listelor de subscripție:						Hotărârea Comisiei Electorale Centrale
		Numărul UAT* de nivelul II		Semnături ale susținătorilor candidaților:				
		din care au fost colectate semnăturile susținătorilor	care au fost supuse verificării și corespund cerințelor art. 113 alin.(2) din Codul electoral**	declarate de candidat ca fiind prezentate	constatate la procesare/ supuse verificării	declarate de CEC valabile și autentice	declarate de CEC nule și neavenite	
1.	Andrei NĂSTASE	32	20	25000	20886	17369	3517	HCEC nr. 4235 din 13.09.2020
2.	Renato USATÎI	24	18	24105	23786	20940	2846	HCEC nr. 4236 din 13.09.2020
3.	Tudor DELIU	30	18	21396	21375	17556	3803	HCEC nr. 4272 din 19.09.2020
4.	Igor DODON	24	21	25000	22292	20177	2115	HCEC nr. 4303 din 28.09.2020
5.	Violeta IVANOV	25	20	25000	23247	19628	3431	HCEC nr. 4305 din 29.09.2020
6.	Maia SANDU	24	21	25000	22734	20230	2504	HCEC nr. 4307 din 30.09.2020
7.	Octavian ȚÎCU	24	18	19703	19575	16139	3436	HCEC nr. 4321 din 5.10.2020
8.	Dorin CHIRTOACĂ	28	19	23930	23151	17253	5898	HCEC nr. 4322 din 5.10.2020

*UAT – unități administrativ-teritoriale

**Numărul UAT în care au fost colectate nu mai puțin de 600 de semnături

În conformitate cu prevederile art. 113 alin. (4) din Codul electoral, dacă la verificare se constată că nu este prezentat numărul necesar de semnături sau, în urma excluderii semnăturilor nevalabile, numărul lor s-a redus față de plafonul minim prevăzut la alin. (1) și alin. (2) ale aceluiași articol, candidatul nu este înregistrat, fiindu-i comunicată hotărârea respectivă în termen de 24 de ore de la adoptare.

Listele de subscripție prezentate de un pretendent la funcția de Președinte al Republicii Moldova nu a întrunit cerința „nu mai puțin 600 de semnături din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea” și pentru acest motiv i-a fost respinsă cererea de înregistrare în calitate de concurent electoral la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020:

Nr. d/o	Numele, prenumele candidatului	Numărul UAT* de nivelul II		Semnături ale susținătorilor declarate ca fiind prezentate	Hotărârea Comisiei Electorale Centrale
		din care au fost colectate semnăturile susținătorilor	care corespund cerințelor art. 113 alin. (1) și (2) din Codul electoral		
1.	Andrian CANDU	30	12	25000	HCEC nr. 4263 din 18.09.2020

Domnul Andrian Candu a contestat în instanța de judecată hotărârea Comisiei privind respingerea cererii de înregistrare în calitate de concurent electoral la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020, acțiunea căruia a fost respinsă ca fiind nefondată.

Comisia Electorală Centrală a înregistrat toate simbolurile electorale prezentate de concurenții electorali și a confirmat, după caz, reprezentanții cu drept de vot consultativ în Comisia Electorală Centrală și persoanele responsabile de finanțe (trezorierii). Concurenții electorali Tudor Deliu și Dorin Chirtoacă nu au solicitat confirmarea reprezentanților cu drept de vot consultativ în Comisie.

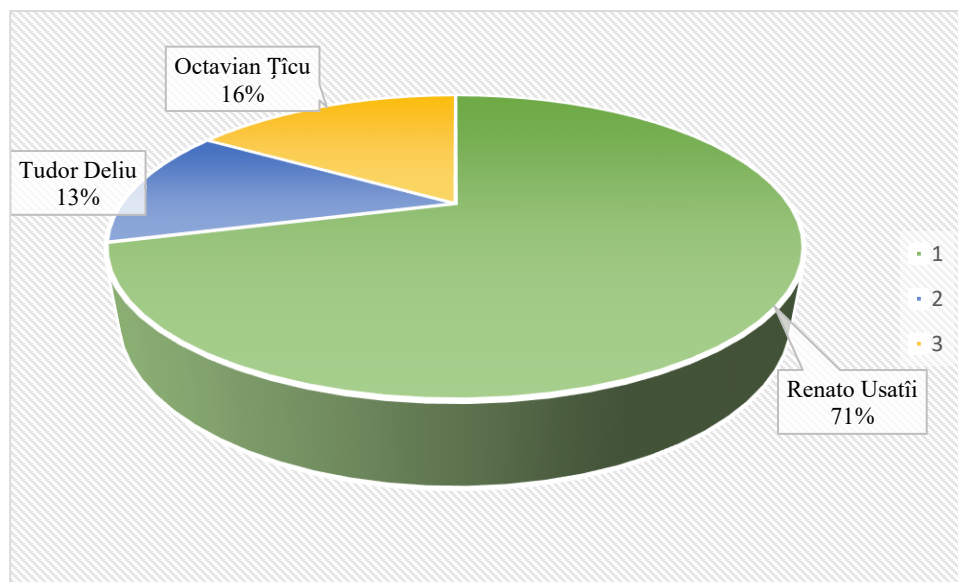
În corespundere cu art. 53 din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a efectuat în 2 cazuri tragerea la sorți pentru stabilirea ordinii de înscriere a concurenților electorali în buletinul de vot. Dacă în cursul zilei era depus un singur dosar, atunci Comisia se întrunea la ora 17:00 a acelei zile și întocmea un proces-verbal în acest sens, atribuindu-i respectivului concurent numărul de ordine corespunzător. În baza proceselor-verbale cu privire la ordinea de înscriere în buletinul de vot pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 (nr. 1 din 7 septembrie 2020, nr. 2 din 10 septembrie 2020, nr. 3 din 14 septembrie 2020, nr. 4 din 21 septembrie 2020, nr. 5 din 23 septembrie 2020 și nr. 6 din 29 septembrie 2020), întocmite după depunerea actelor necesare pentru înregistrarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova și efectuarea, după caz, a tragerii la sorți, a fost stabilită ordinea de înscriere în buletinul de vot a 8 concurenți.

În temeiul art. 50 și art. 116 alin. (2), (3) din Codul electoral și conform Regulamentului cu privire la activitatea persoanelor de încredere ale concurenților electorali, Comisia Electorală Centrală a stabilit, prin hotărârea nr. 4178 din 3 septembrie 2020, numărul persoanelor de încredere pentru fiecare concurent electoral la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020, acesta fiind de maxim 585 persoane¹⁶.

¹⁶ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-stabilirea-numarului-persoanelor-de-incredere-ale-concurentilor-2751_97580.html

Comisia a adoptat 5 hotărâri, inclusiv de modificare, prin care a înregistrat 590 de persoane de încredere din partea a 3 concurenți electorali la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020 (Figura 2).

Figura 2. Numărul persoanelor de încredere ale concurenților electorali

În final, în cursa pentru primul tur de scrutin din 1 noiembrie 2020 au participat 8 concurenți electorali, dintre care 6 desemnați de partide politice, unul desemnat de blocul electoral, iar unul fiind înregistrat în calitate de candidat independent. Sub aspectul dimensiunii de gen, din cei 8 candidați înscriși în scrutinul prezidențial, 2 sunt femei și 6 bărbați.

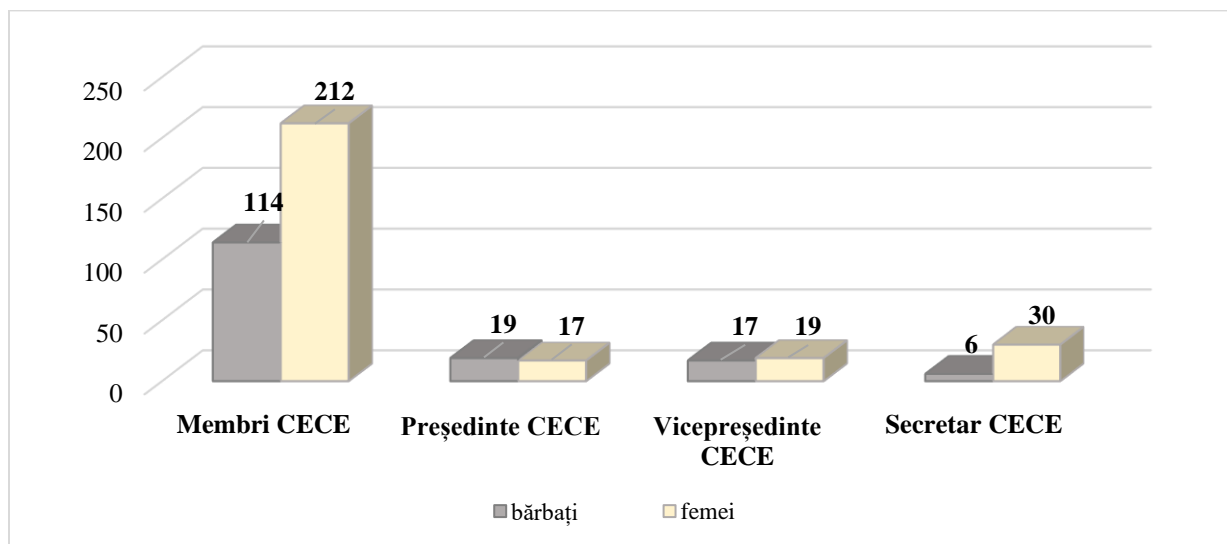
CAPITOLUL 4. CONSTITUIREA CIRCUMSCRIPTIILOR ELECTORALE, SECȚIILOR DE VOTARE ȘI A ORGANELOR ELECTORALE IERARHIC INFERIOARE

4.1. Constituirea secțiilor de votare în țară

Comisia Electorală Centrală a constituit 37 circumscripții electorale de nivelul al doilea, hotarele cărora corespund hotarelor unităților administrativ-teritoriale, prevăzute de Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova.

În vederea executării art. 27 alin. (4) din Codul electoral, la 18 august 2020, Comisia Electorală Centrală a solicitat partidelor politice reprezentate în Parlament, judecătorilor raionale, precum și autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea, să înainteze candidaturi pentru constituirea consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea. Astfel, Comisia Electorală Centrală a constituit 36 consilii electorale ale circumscripțiilor electorale municipale și raionale, UTA Găgăuzia și circumscripția electorală pentru localitățile din stânga Nistrului, fiecare dintre ele având o componență numerică de 9 membri, cu excepția celui municipal Chișinău nr. 1 constituit din 11 membri (hotărârile CEC nr. 4195-4230 din 11 septembrie). În total, în cadrul

consiliilor electorale de circumscripție și-au desfășurat activitatea 326 membri. Componența de gen a consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea este prezentată în Figura 3.

Figura 3. Componența de gen a consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea

Comisia Electorală Centrală a stabilit și numărul de membri ai organelor electorale inferioare care pot fi degrevați de la locul de muncă permanent, a aprobat statele de personal ale aparatelor consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea și a stabilit perioada pentru care funcționarii electorali au fost convocați sau degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent.

În conformitate cu art. 30-32 din Codul electoral pentru scrutinul prezidențial au fost constituite 2143 secții de votare, dintre care 139 de secții de votare în afara țării, iar 42 de secții de votare pentru alegătorii cu domiciliul în localitățile din stânga Nistrului. În birourile electorale ale secțiilor de votare au activat 19287 membri (1413 în afara țării)

Infrastructura secțiilor de votare

În scopul optimizării și uniformizării procedurilor ce țin de organizarea, amenajarea și dotarea localurilor secțiilor de votare cu echipamente și utilaje necesare desfășurării votării în bune condiții, secțiile de votare au fost amenajate conform Instrucțiunii cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobată prin hotărârea CEC nr. 2625 din 12 august 2014, cu modificările ulterioare.

Urnele de vot staționare au fost securizate prin intermediul sigiliilor cu inscripția „CEC” și marcate cu un cod format din 6 cifre. Pe sacii cu materialele electorale a fost aplicat același tip de sigiliu, iar plicurile au fost sigilate cu etichete de securizare.

La turul întâi de scrutin Comisia a eliberat 27011 sigilii care să fie aplicate pe urnele de vot și 7084 sigilii care se aplică pe cutiile (sacii din hârtie rezistentă) cu documente electorale, iar pentru cel de-al doilea tur de scrutin a eliberat, respectiv, 15612 și 7640 sigilii.

4.2. Constituirea secțiilor de votare în străinătate

Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate sunt stabilite în art. 31 din Codul electoral. Prin Legea nr. 113 din 15 august 2019 pentru modificarea unor acte

legislative, în atribuțiile Comisiei Electorale Centrale a fost introdusă împuternicirea de a constitui secțiile de votare organizate în străinătate cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.

În conformitate cu art. 31 alin. (2) din Codul electoral, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumului republican, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova se organizează una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data alegerilor.

Conform alin. (3) al aceluiași articol din cod, în afară de secțiile de votare prevăzute la alin. (2), cu acordul autorităților competente ale țărilor respective, vor fi organizate secții de votare și în alte localități. Constituirea acestor secții de votare se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, pe baza numărului de alegători care au participat la scrutinul precedent, organizat în circumscripția națională, pe baza înregistrării prealabile a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate, dar și pe baza informațiilor obținute de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene de la autoritățile competente ale țărilor de reședință a cetățenilor Republicii Moldova privind numărul acestora și locul aflării acestora. Avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene se va referi la îndeplinirea condiției vizând obținerea acordului autorităților competente ale țării respective, precum și la posibilitatea asigurării din punct de vedere logistic a procesului de votare. Regulamentul privind înregistrarea prealabilă se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.

În scopul punerii în aplicare a Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova „Cu privire la stabilirea datei alegerilor Președintelui Republicii Moldova” nr. 65 din 21 mai 2020, în vigoare din 15 august (Monitorul Oficial, 2020, nr. 124-125, art. 225) și realizării prevederilor art. 31 al Codului electoral, Comisia Electorală Centrală a întreprins din timp acțiuni de pregătire, după cum urmează:

I. La 31 ianuarie 2020, a fost constituit grupul de lucru interinstituțional format din reprezentanți ai Comisiei Electorale Centrale, ai Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și ai Biroului relații cu diaspora, precum și aprobat un plan de acțiuni în vederea realizării activităților de organizare și desfășurare a alegerilor prezidențiale pentru cetățenii cu drept de vot ai Republicii Moldova aflați în străinătate în ziua alegerilor.

Ulterior, în contextul situației în legătură cu pandemia de COVID-19, pe 29 mai în componența grupului de lucru a fost inclus reprezentantul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

II. La 26 mai, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, a fost trimisă o adresă autorităților statelor unde urmează a fi deschise secții de votare cu solicitarea prezentării informațiilor cu privire la:

a) condițiile pe care le impun statele de reședință și dacă se va permite desfășurarea alegerilor în cazul instituirii măsurilor restrictive în legătură cu pandemia de COVID-19;

b) acțiunile ce vor fi obligate să le realizeze organele electorale în cazul în care se va permite organizarea alegerilor în condițiile stării de urgență;

c) posibilitatea autorităților din statele de reședință de a acorda suport logistic la organizarea acestor secții de votare (de ex., de a pune la dispoziție urne, cabine de vot etc.), de a oferi sprijin în identificarea spațiilor pentru acestea, precum și de a asigura securitatea alegătorilor și funcționarilor electorali în ziua votării.

III. La 4 iulie, Comisia Electorală Centrală a lansat un apel către asociațiile diasporei moldovenești să înainteze propuneri privind necesitatea deschiderii secțiilor de votare în țara lor de reședință. Acestea au răspuns apelului, expediind Comisiei 34 de propuneri în formă de

demersuri și 15 propuneri în formă de mesaje prin poșta electronică. Informațiile recepționate de Comisie au fost transmise Biroului relații cu diaspora în scopul verificării statutului juridic al asociațiilor care au înaintat propuneri, precum și dacă datele prezentate de acestea pot fi luate în calcul la analiza numărului de cetățeni cu drept de vot în străinătate.

IV. Tot la 4 iulie, Comisia Electorală Centrală a solicitat Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene prezentarea informațiilor ce vizează numărul cetățenilor cu drept de vot ai Republicii Moldova aflați peste hotare și locul aflării acestora la nivel de localitate. Informația prezentată de minister a fost utilizată la estimarea numărului de cetățeni pentru fiecare localitate în care să fie organizate secții de votare.

V. La 14 și 18 august, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a prezentat Comisiei Electorale Centrale următoarele informații privind:

a) poziția prealabilă a autorităților statelor de reședință cu referire la deschiderea secțiilor de votare pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie și, în cazul unui răspuns afirmativ, condițiile de deschidere a acestora;

b) condițiile de deschidere a secțiilor de votare la sediul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare și a celor din afara acestora;

c) corespunderea sediilor misiunilor diplomatice și oficiilor consulare, în sensul organizării în ele a secțiilor de votare, cerințelor stabilite în Hotărârea nr. 21 din 24 iulie 2020 a Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică;

d) evaluarea riscurilor asociate cu înființarea secțiilor de votare în străinătate pe fundalul situației epidemiologice; și

e) propunerile misiunilor diplomatice și oficiilor consulare referitoare la numărul și locațiile eventualelor secții de votare extrateritoriale.

VI. La 25 august, Comisia Electorală Centrală a recepționat demersul Asociației pentru Democrație Participativă cu Nota analitică privind modul de constituire și probabilitatea numărului secțiilor de votare din străinătate ce urmează a fi deschise la alegerile prezidențiale din anul 2020 și metodologia de aplicare a criteriilor stabilite în art. 31 alin. (3) din Codul electoral. Ulterior, la data de 17 septembrie, Asociația a prezentat încă o Notă analitică privind locațiile și numărul estimativ al secțiilor de votare din străinătate ce urmează a fi deschise la alegerile prezidențiale din anul 2020.

VII. În vederea inițierii procedurii de întocmire și transmitere a notelor verbale motivante către autoritățile responsabile din țările unde se preconizează a fi deschise secții de votare, Comisia Electorală Centrală la data de 11 septembrie a remis Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene lista prealabilă a eventualelor locații unde ar fi posibilă deschiderea secțiilor de votare, întocmită în conformitate cu propunerile înaintate de asociațiile diasporei moldovenești, de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și de Asociația pentru Democrație Participativă.

VIII. La data de 16 septembrie, în corespundere cu pct. 20 din Regulamentul privind înregistrarea prealabilă, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1568/2018, procedura înregistrării prealabile pentru scrutinul prezidențial s-a încheiat.

Potrivit pct. 2 din regulamentul menționat, înregistrarea prealabilă reprezintă o procedură prin care cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care în ziua alegerilor se vor afla în străinătate, precum și cei ce au domiciliul în localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), se înregistrează în prealabil și în mod benevol, prin intermediul paginii web oficiale www.alegator.md sau prin cerere scrisă, individuală sau în grup, depusă la Comisia Electorală Centrală și/sau la misiunile diplomatice, oficiile consulare ale Republicii Moldova.

Alegătorii se pot înregistra prealabil pe tot parcursul anului, cu excepția ultimelor 45 de zile înainte de data scrutinului. În cazul desfășurării turului doi de scrutin al alegerilor prezidențiale, rămâne valabilă înregistrarea efectuată pentru turul întâi (pct. 9 și 20 din regulament).

La situația din 16 septembrie, conform datelor de care dispune Comisia, exista un număr de 60 030 declarații pentru înregistrarea prealabilă, depuse fie electronic, fie pe suport de hârtie.

Adițional, menționăm că, în legătură cu declarațiile apărute în spațiul public referitoare la înregistrarea prealabilă masivă, Comisia a sesizat Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul de Informații și Securitate în scopul verificării veridicității înregistrărilor făcute electronic și cererilor depuse pe suport de hârtie cu ridicarea acestora de la Comisie. La rândul său, Ministerul Afacerilor Interne la 25 septembrie 2020 a informat că verificarea veridicității datelor din cereri durează în timp și necesită acțiuni ample în scopul examinării complete și obiective. Serviciul de Informații și Securitate pentru moment nu a comunicat Comisiei rezultatul examinării datelor din aplicația „Înregistrarea Prealabilă”.

IX. Având în vedere cele trei criterii pentru deschiderea secțiilor de votare în străinătate și natura juridică a acestora, Comisia a solicitat Comisiei juridice, numiri și imunități opinie consultativă pentru a califica ponderea fiecăruia în vederea determinării dacă un anumit criteriu poate fi aplicat prioritar față de altul.

Comisia juridică, numiri și imunități a formulat următorul răspuns: „Conform art. 60 alin. (3) din Legea 100/2017 cu privire la actele normative, Codul trebuie să întrunească următoarele trăsături calitative: a) precizia; b) claritatea; c) logica; d) integralitatea; e) caracterul practic. Sub aspectul respectiv, normele menționate în cerere nu urmează a fi explicate, deoarece întrunesc trăsăturile calitative menționate mai sus.”.

X. În urma analizei tuturor propunerilor, a datelor despre înregistrările prealabile de care dispune Comisia, a numărului de alegători care au participat la scrutinul precedent, organizat în circumscripția națională, dar și pe baza informațiilor obținute de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene de la autoritățile competente ale țărilor de reședință a cetățenilor Republicii Moldova privind numărul și locul aflării acestora, la data de 21 septembrie, în conformitate cu art. 31 alin. (3) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a transmis Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, spre avizare, lista secțiilor de votare care urmează a fi constituite în străinătate în contextul organizării alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020.

Numărul secțiilor de votare a fost identificat în baza celor trei criterii stabilite în art. 31 alin. (3) din Codul electoral, fiecare criteriu având o valoare/pondere egală, iar ca formulă de calcul s-a luat cea propusă de Asociația Promo-LEX și preluată de Asociația pentru Democrație Participativă, conform tabelului¹⁷ de mai jos.

Țară	Alegători la ultimul scrutin	Valoarea/pondere alegători (%)	Înregistrare prealabilă	Valoarea/pondere înregistrare prealabilă (%)	Informații MAEIE	Valoarea/pondere informații MAEIE (%)	Valoarea/pondere total (%)	Formula Nr. SV
Stat 1	A1	$A1V = A1 * 100\% / T1$	A2	$A2V = A2 * 100\% / T2$	A3	$A3V = A3 * 100\% / T3$	$W = (A1V + A2V + A3V) / 3$	$N * W / 100\%$

¹⁷ Notă Analitică privind locațiile și numărul estimativ al secțiilor de votare din străinătate, ce urmează a fi deschise la alegerile prezidențiale 2020. Prezentată conform Adresei din 17.09.2020, Asociația „ADEPT”.

Stat 2	B1	$B1V = B1* / 100\% / T1$	B2	$B2V = B2* / 100\% / T2$	B3	$B3V = B3* / 100\% / T3$	$X = (B1V + B2V + B3V) / 3$	$N * X / 100\%$
Stat 3	C1	$C1V = C1* / 100\% / T1$	C2	$C2V = C2* / 100\% / T2$	C3	$C3V = C3* / 100\% / T3$	$Y = (C1V + C2V + C3V) / 3$	$N * Y / 100\%$
Stat n	D1	$D1V = D1* / 100\% / T1$	D2	$D2V = D2* / 100\% / T2$	D3	$D3V = D3* / 100\% / T3$	$Z = (D1V + D2V + D3V) / 3$	$N * Z / 100\%$
Total	$T1 = A1 + B1 + C1 + D1$	100%	$T2 = A2 + B2 + C2 + D2$	100%	$T3 = A3 + B3 + C3 + D3$	100%	100%	N

unde,

A1, B1, C1, D1 reprezintă numărul de alegători aflați peste hotare care au participat la ultimul scrutin în statul de referință.

T1 reprezintă numărul total de alegători aflați peste hotare care au participat la ultimul scrutin.

A1V, B1V, C1V, D1V reprezintă valoarea/ponderea numărului de alegători aflați peste hotare din statul de referință raportat la numărul total de alegători aflați peste hotare care au participat la ultimul scrutin.

A2, B2, C2, D2 reprezintă numărul de înregistrări prealabile efectuate de alegători aflați peste hotare în statul de referință.

T2 reprezintă numărul total de înregistrări prealabile efectuate de alegători aflați peste hotare, în țările de reședință.

A2V, B2V, C2V, D2V reprezintă valoarea/ponderea înregistrărilor prealabile efectuate de alegători aflați peste hotare din statul de referință raportat la numărul total de înregistrări prealabile.

A3, B3, C3, D3 reprezintă numărul de alegători aflați peste hotare potrivit informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene în statul de referință.

T3 reprezintă numărul total de alegători aflați peste hotare potrivit informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

A3V, B3V, C3V, D3V reprezintă valoarea/ponderea numărului de alegători aflați peste hotare din statul de referință raportat la numărul total de alegători aflați peste hotare potrivit informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

W, X, Y, Z reprezintă valoarea/ponderea totală a fiecărui stat în parte calculat în baza celor 3 (trei) criterii.

Valoarea/ponderea totală a fiecărui stat în parte se calculează în funcție de media valorii celor 3 criterii de calcul. Valoarea/ponderea totală va sta la baza calculării numărului total al secțiilor de votare ce urmează a fi constituite în statul respectiv.

Valoarea **N** reprezintă numărul total (150) al secțiilor de votare peste hotare, ce urmează a fi constituite de Comisia Electorală Centrală.

Nr. SV (numărul secțiilor de votare) reprezintă numărul total preconizat de către Comisie al secțiilor de votare peste hotare raportat la valoarea/ponderea totală a fiecărui stat.

* În cazul în care într-un anumit stat nu sunt date în baza unuia dintre cele trei criterii, valoarea inițială utilizată pentru criteriul respectiv va fi 0. Astfel, spre exemplu, în Statul 1, la scrutinul precedent nu a fost constituită nici o secție de votare, din care cauză nu a fost înregistrat nici un alegător. Prin urmare, valoarea atribuită Statului 1 în baza primului criteriu – numărul de alegători care au participat la scrutinul precedent, organizat în circumscripția națională - va fi 0.”

Calculul s-a făcut în baza numărului de alegători care au participat la turul doi de scrutin din cadrul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova organizate în anul 2016.

XI. În baza calculelor efectuate, la 21 septembrie Comisia Electorală Centrală a prezentat spre avizare Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene lista cu 145 de secții de votare în străinătate.

De remarcat și faptul că la punctele 4 și 7 din Anexa nr. 3 a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 3146/2019 „Cu privire la aprobarea bugetului Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2020” se reflectă cheltuieli pentru cel mult 150 de secții de votare.

XII. La 23 septembrie, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a prezentat Comisiei Avizul cu privire la posibilitatea deschiderii unui număr de 145 de secții de votare peste hotare, după cum s-a propus.

În Aviz Ministerul a subliniat că, spre deosebire de scrutinele anterioare, alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 vor fi desfășurate în context nou, dictat de pandemia de COVID-19, care impune un șir de restricții esențiale și prezintă o serie de riscuri, printre care:

a) există o posibilitate ca acordul autorităților de a deschide secțiile de votare să fie restricționat în funcție de situația epidemiologică, ceea ce poate afecta negativ procesul de organizare a scrutinului;

b) la data de 19 septembrie, or. Dublin, Irlanda, a fost plasat sub măsuri restrictive suplimentare pentru o perioadă de 3 săptămâni cu restricționarea deplasării în și din oraș, cu riscul real de a fi prelungită, ceea ce ar face imposibilă organizarea scrutinului;

c) în perioada 18 septembrie – 11 octombrie 2020, Israelul este în carantină totală, cu riscul real de a fi prelungită, ceea ce ar face imposibilă organizarea scrutinului în Israel;

d) în Republica Franceză, având în vedere situația epidemiologică gravă, este complicat de a estima probabilitatea desfășurării procesului electoral;

e) în Republica Italiană, având în vedere situația complicată în legătură cu pandemia de COVID-19, pot avea loc schimbări în funcție de situația epidemiologică, ceea ce poate periclita întreg procesul de organizare a scrutinului;

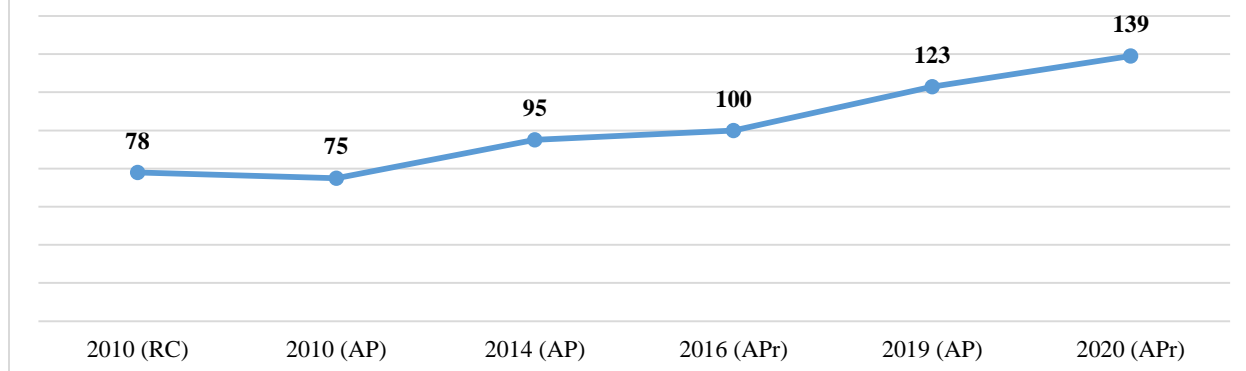
f) nu pot fi deschise secții de votare la sediul Ambasadei de la Londra, Ambasadei de la Madrid și Ambasadei de la Ankara, deoarece acestea nu întrunesc condițiile epidemiologice stabilite de Republica Moldova și autoritățile statelor acreditate.

Avizul era însoțit de o sinteză cu lista secțiilor de votare și mențiunile despre obținerea sau nu a acordului autorităților competente ale țării respective, precum și despre posibilitatea sau nu de a asigura din punct de vedere logistic procesul de votare. Potrivit documentului, se propunea un număr de 136 de secții de votare care să fie deschise în străinătate, având în vedere: criteriile stabilite la art. 31 alin. (3) din Codul electoral, majorarea numărului de buletine de la 3 mii la 5 mii, riscurile sus-menționate și estimările financiare conexe procesului de pregătire și desfășurare a alegerilor peste hotare în condițiile actuale de pandemie care se ridică la circa 2,5 mln lei cheltuieli ale Ministerului și 6 mln lei cheltuieli pentru misiunile diplomatice și oficiile consulare.

În urma celor realizate, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4300 din 26 septembrie 2020 „Cu privire la constituirea secțiilor de votare în străinătate pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020”, ținând cont de propunerile înaintate în cadrul ședinței Comisiei de a suplini lista secțiilor de votare ce urmează a fi constituite cu 3 secții de votare suplimentare (Republica Elenă, or. Atena; România, or. Oradea; Regatul Spaniei, or. Malaga), au fost constituite 139 de secții de votare peste hotarele țării, în 36 de state, numărul secțiilor fiind mărit față de scrutinele precedente. În Regatul Danemarcei (orașul Copenhaga) a fost constituită pentru prima dată o secție de votare, iar în Republica Cipru (orașul Limassol), după o întrerupere de 10 ani (secția de votare fiind deschisă în contextul organizării alegerilor parlamentare din 28 noiembrie 2010), Republica Moldova a constituit o secție de votare.

Numărul secțiilor de votare organizate/constituite în străinătate (în perioada 2010 - 2020)

Prin adresele nr. DC/2/402/9283, nr. DC/2/402/9345 din 15 octombrie și nr. DC/2/9944 din 30 octombrie 2020, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a informat Comisia Electorală Centrală despre faptul că autoritățile Republicii Azerbaidjan au declarat Legea marțială în legătură cu conflictul militar azero-armean, care prevede introducerea stării de asediu în mai multe orașe, inclusiv în orașul Baku, cu limitarea accesului în orașe și interzicerea aflării persoanelor pe străzi și în spații publice fără permise speciale, în intervalul orar 21:00 – 06:00, iar după ora 19:30 aflarea în stradă este nerecomandabilă, oricare ar fi statutul persoanei.

De asemenea, autoritățile Republicii Franceze, în contextul pandemiei de COVID-19, au extins măsurile restrictive și au declarat grad superior de alertă anti-teroristă ca urmare a atacurilor de la Nisa și Avignon. Reprezentanța permanentă a Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei, cu sediul în orașul Strasbourg, a fost notificată de către autoritățile orașului că accesul în clădirea unde își va desfășura activitatea secția de votare va fi sistat la ora 20:00.

În legătură cu cele menționate, precum și conducând-se de faptul că restricțiile instituite depășesc limitele suveranității naționale a Republicii Moldova, iar reprezentanțele sale au obligația să respecte legile statului gazdă, prin hotărârile nr. 4461 și nr. 4464 din 30 octombrie 2020, Comisia Electorală Centrală a stabilit pentru secția de votare nr. 1/307 din orașul Baku, Republica Azerbaidjan, un program special de lucru care să fie între orele 7:00 și 18:00, iar pentru secția de votare nr. 1/342 din orașul Strasbourg, Republica Franceză – între orele 7:00 și 20:00.

Ulterior, prin adresele nr. DC/2/10303 din 9 noiembrie 2020 și nr. DC/10539 din 13 noiembrie 2020, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a informat Comisia că și pentru 15 noiembrie 2020, ziua în care se va desfășura turul doi al alegerilor Președintelui Republicii Moldova, în Republica Azerbaidjan va rămâne în vigoare Legea marțială, declarată de către autoritățile statului în legătură cu conflictul militar azero-armean, precum și despre faptul că autoritățile Republicii Franceze au prelungit măsurile restrictive interne de deplasare instituite în contextul pandemiei de COVID-19, acestea rămânând în vigoare și pentru ziua votării.

Totodată, în adresa din 13 noiembrie se comunică despre faptul că autoritățile Republicii Ungare în contextul pandemiei de COVID-19, începând cu data de 11 noiembrie, au instituit măsuri restrictive de circulație pe timp de noapte între orele 20:00 – 05:00, fiind permisă deplasarea doar în scop de serviciu și pentru motive urgente, inclusiv legate de sănătate. Numai membrilor biroului electoral al secției de votare le-a fost permis să circule la ore târzii în baza unor acte confirmative separate, fără însă și pentru alegători, ei fiind obligați să respecte măsurile restrictive instituite de autorități.

Astfel, prin hotărârile nr. nr. 4487 din 10 noiembrie 2020 și nr. 4503 din 13 noiembrie 2020, s-au stabilit programe speciale de lucru în ziua de 15 noiembrie 2020 pentru secțiile de votare: nr. 1/307 din orașul Baku, Republica Azerbaidjan - între orele 7:00 și 18:00; nr. 1/342 din orașul Strasbourg, Republica Franceză - între orele 7:00 și 20:00 și nr. 1/442 din orașul Budapesta, Republica Ungară - între orele 7:00 și 19:00.

În vederea dotării secțiilor de votare constituite în străinătate cu echipament electoral standardizat, în conformitate cu prevederile Instrucțiunii cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobată prin hotărârea CEC nr. 2625 din 12 august 2014, cu modificările ulterioare, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, în baza solicitărilor nr. DMI/L/561/9072 din 7 octombrie 2020 și nr. DMI/L/561/10078 din 3 noiembrie 2020 i-au fost eliberate suplimentar pentru primul tur de scrutin – 30 de cabine pentru vot secret și 20 de urne staționare cu capacitatea de 80 de litri, iar pentru cel de-al doilea tur de scrutin – 100 de cabine pentru vot secret, 3 cabine pentru persoane cu nevoi speciale și 40 de urne cu capacitatea de 80 de litri.

În secțiile de votare din străinătate procesul electoral s-a desfășurat în condiții noi:

1) în contextul restricțiilor legate de pandemia de COVID-19, s-au introdus cerințe suplimentare pentru amenajarea localului secției de votare, măsurile fiind reglementate de Hotărârile nr. 21 din 24 iulie 2020 și nr. 24 din 12 august 2020 ale Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică (distanța socială de 1,5 metri, acces fluidizat al alegătorilor în secția de votare etc.), ceea ce a creat anumite dificultăți în identificarea localurilor potrivite pentru sediile secțiilor de votare;

2) în contextul modificărilor operate la art. 31 alin. (2) din Codul electoral, prin Legea nr. 162 din 20 iulie 2020 pentru modificarea unor acte normative, conform căruia „președintele biroului electoral al secției de votare din străinătate este desemnat de șeful misiunii diplomatice ori al oficialului consular din cadrul acestora, al personalului altor instituții ale serviciului diplomatic sau, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, din Registrul funcționarilor electorali, cu avizul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene”, în premieră, în cadrul primului tur de scrutin 27 de președinți ai birourilor electorale din străinătate au fost desemnați din Registrul funcționarilor electorali cu avizul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, iar în ce de-al doilea tur de scrutin – 29 persoane;

3) timpul aflării unui alegător în secția de votare din străinătate a fost mai mare din cauza că listele electorale suplimentare au fost completate manual cu datele personale ale alegătorilor care s-au prezentat pentru exercitarea dreptului la vot;

4) în corespundere cu art. 54 alin. (3) din Codul electoral, birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova CEC le expediază cel mult 5000 de buletine de vot pentru fiecare secție de votare, acest număr fiind mai mare decât pentru o secție de votare din țară.

Astfel, în urma desfășurării primului tur al scrutinului prezidențial din 1 noiembrie 2020, cel mai mare număr de alegători care au votat la o secție de votare din Republica Moldova a fost de 1796 de persoane (secția de votare nr. 1/253, mun. Chișinău, or. Cricova), iar în străinătate cel mai mare număr de alegători la o secție de votare a fost de 4281 de persoane (secția de votare nr. 1/394, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, or. Londra). Totodată în cadrul turului doi de scrutin, pe teritoriul Republicii Moldova cel mai mare număr de votanți a fost de 2049 de persoane (secția de votare nr. 1/88, mun. Chișinău, sectorul Buiucani), iar în 5 secții de votare din străinătate și-au exercitat dreptul de vot câte 5 mii de alegători la fiecare (secțiile de votare nr. 1/340, Republica Franceză, or. Paris; nr. 1/343, Republica Franceză, or. Villeneuve-Saint-Georges; nr. 1/344, Republica Franceză, or. Montreuil; nr. 1/349, Republica Federală Germania,

or. Frankfurt pe Main și nr. 1/397, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, or. Northampton).

4.3. Constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni

Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) sunt stabilite în art. 32 din Codul electoral care prevede următoarele:

„(1) În cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, pentru alegătorii localităților din stânga Nistrului (Transnistria), Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, organizează mai multe secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale. La formarea respectivelor secții de votare, Comisia Electorală Centrală va ține cont de propunerile Biroului politici de reintegrare. Biroul politici de reintegrare, la elaborarea propunerilor menționate, va ține cont de organizarea administrativ-teritorială, de specificul căilor de acces și comunicare, de asemenea va contribui la asigurarea accesului alegătorilor la procesul electoral și la organele electorale respective.

(2) Organul electoral responsabil va forma secții de votare distincte pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), care aparțin circumscripției electorale respective formate de Comisia Electorală Centrală în baza regulamentului aprobat. Secțiile de votare în cauză se subordonează consiliului electoral format în conformitate cu prevederile art. 28.

(3) La deschiderea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) se vor respecta, în particular, următoarele criterii:

a) secțiile de votare se vor deschide în unitățile administrativ-teritoriale aflate sub control constituțional al autorităților Republicii Moldova, atât de pe malul stâng, cât și de pe malul drept al Nistrului;

b) pentru localitățile din stânga Nistrului vor fi deschise secții de votare distincte în baza datelor din Registrul de stat al alegătorilor, inclusiv în baza înregistrării prealabile, conform procedurii stabilite prin regulamentului aprobat de Comisia Electorală Centrală;

c) la deschiderea secțiilor de votare se va ține cont de numărul alegătorilor care au participat la scrutinele precedente, conform datelor din Registrul de stat al alegătorilor, inclusiv conform înregistrării prealabile.”

Dispoziții în acest sunt sunt cuprinse și în Regulamentul privind particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii Republicii Moldova domiciliați în unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului (Transnistria), municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1567/2018.

În scopul realizării dispozițiilor art. 32 al Codului electoral, Comisia Electorală Centrală a întreprins din timp acțiuni de pregătire pentru alegerile prezidențiale, după cum urmează:

I. Comisia Electorală Centrală a organizat la data de 19 februarie 2020 o ședință de lucru cu reprezentanți ai delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control, ai Biroului politici de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat, precum și ai Inspectoratului General al Poliției. În cadrul ședinței s-a convenit asupra constituirii unui grup de lucru interinstituțional care să aprobe un plan de acțiune în acest sens.

II. La data de 20 februarie, Comisia Electorală Centrală a solicitat autorităților sus-menționate să-și desemneze reprezentanți în grupul de lucru interinstituțional. Ulterior, grupul a fost constituit din 11 persoane: șase din partea Comisiei Electorale Centrale, două din partea delegației

Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control, două din partea Biroului politici de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat și o persoană din partea Inspectoratului General al Poliției.

III. Pe 10 iunie, a fost elaborat proiectul Planului de acțiune și transmis spre coordonare reprezentanților grupului de lucru, acesta fiind aprobat și semnat de toți membrii acestuia.

IV. În ziua de 17 iunie, Comisia Electorală Centrală s-a adresat președinților celor 10 raioane limitrofe râului Nistru (raioanele Soroca, Florești, Șoldănești, Rezina, Orhei, Criuleni, Dubăsari, Anenii Noi, Căușeni și Ștefan Vodă), solicitându-le să prezinte informația referitoare la căile de comunicație ce se utilizează pentru deplasare între ambele maluri ale Nistrului.

V. Pe 24 iunie, a avut loc o ședință în format de videoconferință în regim online la care au participat reprezentanți ai Comisiei Electorale Centrale, ai delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control, ai Biroului politici de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat, ai Inspectoratului General al Poliției, precum și președinții celor 10 raioane. În cadrul videoconferinței au fost dezbătute subiecte în legătură cu organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni, de asemenea probleme vizavi de căile de comunicație utilizate pentru deplasare între ambele maluri ale Nistrului.

VI. La data de 24 iunie, în urma informațiilor prezentate de președinții raioanelor, s-a constatat că trei din cele 10 raioane nu au căi de comunicație între malurile Nistrului, acestea fiind raioanele Orhei, Soroca și Șoldănești.

VII. Pe 25 iunie, Comisia Electorală Centrală a prezentat președinților celor șapte raioane, ce dispun de căi de comunicație între ambele maluri (Florești, Rezina, Criuleni, Dubăsari, Anenii Noi, Căușeni, Ștefan Vodă), lista prealabilă a secțiilor de votare pe care intenționează să le organizeze în localitățile din aceste unități administrativ-teritoriale, solicitându-le totodată asistența pentru informarea primarilor localităților respective în vederea demarării procedurilor de amenajare a sediilor unde vor fi găzduite secțiile.

VIII. În 25 iunie, Comisia Electorală Centrală a transmis această listă prealabilă, spre examinare și expunerea opiniei, Biroului politici de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat.

IX. La 26 iunie, lista a fost transmisă primarului general al municipiului Chișinău și primarului municipiului Bălți, întrucât secții cu această destinație urmează a fi organizate în hotarele acestor municipii.

X. Pe 1 iulie, Biroul politici de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat a informat Comisia despre lipsa obiecțiilor și comentariilor la lista prealabilă.

XI. Ulterior, la 30 iulie, lista prealabilă cu locațiile sediilor a fost transmisă primarilor localităților în care Comisia Electorală Centrală intenționează să organizeze secții de votare distincte pentru alegătorii din stânga Nistrului (Transnistria).

XII. La 11 și 23 septembrie, Comisia Electorală Centrală a solicitat Biroului politici de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat prezentarea propunerilor în vederea organizării secțiilor de votare pentru cei 247 609 de alegători domiciliați în localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni, aflate provizoriu în afara controlului suveran al autorităților constituționale ale Republicii Moldova.

XIII. În răspunsurile sale, Biroul politici de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat a înaintat următoarele propuneri și recomandări:

1. Se vor respecta criteriile prevăzute la art. 32 alin. (3) din Codul electoral, precum și se vor lua în calcul tendințele evoluției pandemiei de COVID-19;
2. Se va ține cont de situația de facto din Zona de Securitate și regiunea transnistreană unde din luna martie 2020 sunt instalate de către autoritățile neconstituționale de la Tiraspol

posturi ilegale unilaterale care restricționează libera circulație, având în vedere că această perioadă poate fi extinsă în mod impredictibil de către aceste autorități;

3. Se va ține cont că nu toate căile de acces și comunicație prezentate de președinții de raioane sunt funcționale la etapa actuală în sensul restricționării liberei circulații de către autoritățile neconstituționale de la Tiraspol. În această ordine de idei, ultima verificare în teren a fost efectuată de către Misiunea OSCE, care atestă 12 posturi fixe și mobile ilegale în Zona de Securitate.

Totodată, Biroul politici de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat a reiterat lipsa obiecțiilor și comentariilor în privința listei prealabile a secțiilor de votare pe care Comisia Electorală Centrală intenționează să le deschidă.

Astfel, prin hotărârea nr. 4301 din 26 septembrie 2020, Comisia Electorală Centrală a stabilit organizarea a 42 secții de votare distincte, în vederea asigurării exercitării dreptului de vot al cetățenilor Republicii Moldova domiciliați în unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului, în municipiul Bender și în unele localități ale raionului Căușeni, aflate provizoriu în afara controlului suveran al autorităților constituționale ale Republicii Moldova, în cadrul alegerilor Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, după cum urmează:

Nr. d/o	Denumirea localității	Numărul secțiilor de votare
1.	Municipiul Chișinău	1
2.	Municipiul Bălți	1
3.	Orașul Anenii Noi, raionul Anenii Noi	1
4.	Comuna Calfa, raionul Anenii Noi	2
5.	Satul Gura Bâcului, raionul Anenii Noi	2
6.	Satul Hârbovăț, raionul Anenii Noi	1
7.	Satul Varnița, raionul Anenii Noi	4
8.	Orașul Căușeni, raionul Căușeni	2
9.	Satul Chircăiești, raionul Căușeni	2
10.	Satul Copanca, raionul Căușeni	2
11.	Comuna Fârlădeni, raionul Căușeni	1
12.	Satul Hagimus, raionul Căușeni	2
13.	Orașul Criuleni, raionul Criuleni	2
14.	Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	2
15.	Comuna Coșnița, raionul Dubăsari	2
16.	Satul Doroțcaia, raionul Dubăsari	2
17.	Comuna Molovata Nouă, raionul Dubăsari	1
18.	Satul Ustia, raionul Dubăsari	1
19.	Satul Sănătăuca, raionul Florești	4
20.	Orașul Rezina, raionul Rezina	4
21.	Orașul Ștefan Vodă, Raionul Ștefan Vodă	2
22.	Comuna Răscăieți, raionul Ștefan Vodă	1
Total		42

Prin hotărârea nr. 4 din 26 septembrie 2020, Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru localitățile din stânga Nistrului nr. 37 a constituit secțiile de votare stabilind sediul acestora. Ulterior, în urma solicitărilor înaintate de autoritățile publice locale, acesta a modificat adresa unui număr de 11 secții de votare prin hotărârile nr. 6 din 3 octombrie, nr. 76 din 13 octombrie, nr. 99 din 26 octombrie și nr. 121 din 11 noiembrie.

Astfel, în ziua alegerilor au funcționat 42 de secții de votare pentru această categorie de alegători, sediul cărora s-a aflat la următoarele adrese:

Denumirea secției de votare	Nr. secției de votare	Adresa sediului secției de votare
Municipiul Chișinău	37/1	Direcția Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”, str. Vl. Pârcălab, nr. 48
Municipiul Bălți	37/2	Liceul Teoretic „M. Eminescu” (et.1, sala sportivă), str. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 81
Orașul Anenii Noi, raionul Anenii Noi	37/3	Primăria orașului Anenii Noi
Comuna Calfa, raionul Anenii Noi	37/4	Căminul de cultură
Comuna Calfa, raionul Anenii Noi	37/5	Căminul de cultură
Satul Gura Bâcului, raionul Anenii Noi	37/6	Cafeneaua „Mărțișor”, str. Canaș Cazmin
Satul Gura Bâcului, raionul Anenii Noi	37/7	Casa de cultură
Satul Hârbovăț, raionul Anenii Noi	37/8	Imobilul companiei SRL „ANINA”
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/9	I.P. „Liceul Teoretic Varnița” (intrarea centrală, holul), str. I. Creangă, nr. 20 A
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/10	I.P. „Liceul Teoretic Varnița” (ospătăria), str. I. Creangă, nr. 20 A
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/11	I.P. „Liceul Teoretic Varnița” (sala sportivă), str. I. Creangă, nr. 20 A
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/12	Centrul Comunitar Multifuncțional „Asclepio”, str. I. Creangă, nr. 20 A
Orașul Căușeni, raionul Căușeni	37/13	Complexul sportiv, bd. M. Eminescu, nr. 29
Orașul Căușeni, raionul Căușeni	37/14	Complexul sportiv, bd. M. Eminescu, nr. 29
Satul Chircăiești, raionul Căușeni	37/15	Școala sportivă filiala Chircăiești, str. Păcii, nr. 140
Satul Chircăiești, raionul Căușeni	37/16	Primăria satului Chircăiești, etajul 2
Satul Copanca, raionul Căușeni	37/17	Primăria Copanca, str. Alexandru cel Bun, nr. 233
Satul Copanca, raionul Căușeni	37/18	Școala Muzicală, str. Alexandru cel Bun, nr. 209
Comuna Fârlădeni, raionul Căușeni	37/19	Casa de cultură Fârlădeni, str. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 224
Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/20	Satul Hagimus, str. Mihai Eminescu nr. 9, blocul B, et.2
Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/21	Satul Hagimus, str. Mihai Eminescu nr. 9, blocul B, et.2
Orașul Criuleni, raionul Criuleni	37/22	Școala de Arte Criuleni, str. 31 August, nr. 104
Orașul Criuleni, raionul Criuleni	37/23	Centrul Resurse pentru Tineri UNIT, str. 31 August, nr. 106
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/24	Liceul Teoretic „Vlad Ioviță”, str. Școlii, nr. 47
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/25	Liceul Teoretic „Vlad Ioviță”, str. Școlii, nr. 47

Comuna Coșnița, raionul Dubăsari	37/26	Casa de Cultură din s. Coșnița, str. Păcii, nr. 55
Comuna Coșnița, raionul Dubăsari	37/27	Incubatorul de afaceri s. Coșnița, str. Ion Creangă nr. 1
Satul Doroțcaia, raionul Dubăsari	37/28	Liceul Teoretic Doroțcaia (holul de la intrare)
Satul Doroțcaia, raionul Dubăsari	37/29	Casa de cultură Doroțcaia (sala mare de spectacole)
Comuna Molovata Nouă, raionul Dubăsari	37/30	Gimnaziul „Anatol Codru”
Satul Ustia, raionul Dubăsari	37/31	Gimnaziul din satul Ustia, str. Școlii, nr. 29
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/32	Sala sportivă a Liceului Teoretic „A. Mateevici”
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/33	Oficiul stării civile
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/34	Clădirea stadionului Sănătăuca
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/35	Primăria Sănătăuca
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/36	Palatul raional de cultură Rezina (holul etajului 1), str. 27 August, nr. 1 A
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/37	Sala sportivă a Liceului Teoretic Olimp, str. M. Eminescu, nr. 4
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/38	str. Lomonosov, nr. 176/a
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/39	str. Lomonosov, nr. 176/a
Orașul Ștefan Vodă, raionul Ștefan Vodă	37/40	Școala de Arte „M. Bieșu”, str. Gr. Vieru, nr. 5
Orașul Ștefan Vodă, raionul Ștefan Vodă	37/41	Școala profesională, str. 31 August 1989, nr. 10
Comuna Răscăieți, raionul Ștefan Vodă	37/42	IP Gimnaziul Răscăieți

CAPITOLUL 5. ASIGURAREA MĂSURILOR DE PROTECȚIE ÎN PROCESUL DE ORGANIZARE ȘI DESFĂȘURARE A ALEGERILOR ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI DE COVID-19

Începând cu data de 16 mai 2020, prin Hotărârea nr. 10 din 15 mai 2020 a Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică (în continuare – CNESP) a fost declarată starea de urgență în sănătate publică pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

1. Particularitățile și ajustarea cadrului normativ privind desfășurarea proceselor electorale în condiții epidemiologice

Ținând cont de evoluția negativă a situației pandemice COVID-19 și de Hotărârea Parlamentului RM nr. 65 din 21 mai 2020, prin care pentru data de 1 noiembrie au fost stabilite alegerile Președintelui RM și de faptul că pentru aceeași dată Comisia Electorală Centrală a stabilit alegeri locale noi, CNESP a aprobat, prin Hotărârea nr. 24 din 12 august 2020, „Instrucțiunea privind modalitatea de organizare și desfășurare de către Comisia Electorală Centrală a scrutinelor electorale, în condițiile situației pandemice cu infecția COVID-19”, modificată ulterior prin Hotărârea CNESP nr. 34 din 13 octombrie 2020. Prezenta instrucțiune stabilește cadrul măsurilor de protecție pentru alegători, funcționarii și concurenții electorali, precum și particularitățile organizării activității organelor electorale și a procesului de vot.

Întru reglementarea activității organelor electorale în condiții epidemiologice, CEC a elaborat și distribuit spre subiecții interesați, la data de 20 septembrie 2020, o circulară referitor la modalitatea de organizare a ședințelor organelor electorale. Conform circularii, în cazurile când este declarată starea de urgență sau starea de urgență în sănătate publică pe teritoriul Republicii Moldova, precum și în situațiile motivate care fac imposibilă prezența membrilor la ședințele desfășurate la sediul organului electoral, la solicitarea membrilor, poate fi organizată participarea acestora la ședințele organului electoral prin mijloace din domeniul tehnologiei și comunicațiilor și/sau prin intermediul platformelor on-line de videoconferință.

2. Planificarea și desfășurarea procedurii de achiziții a bunurilor și echipamentelor de protecție

În contextul prevenirii răspândirii infecției COVID-19 în procesul de organizare a alegerilor, acțiunile Comisiei Electorale Centrale au vizat asigurarea măsurilor de protecție pentru toți subiecții implicați în procesul electoral.

În vederea realizării procedurii de achiziție, prin dispoziția nr. 34-a din 8 septembrie 2020, a fost creat Grupul de lucru pentru achiziționarea echipamentelor de protecție în scopul prevenirii răspândirii infecției COVID-19 în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova.

Ținând cont de regulile generale stabilite de autoritățile competente pentru prevenirea și controlul răspândirii infecției, Comisia a identificat lista bunurilor și echipamentelor de protecție ce urmau a fi achiziționate și repartizate organelor electorale, după cum urmează: măști și mănuși de protecție, viziere și costume de protecție, termometre și dezinfectanți pentru suprafețe și mâini. Pentru a stabili cantitățile necesare spre achiziție a bunurilor și echipamentelor de protecție și în circumstanțele în care specificațiile bunurilor ce urmau a fi procurate prezintă unele particularități de utilizare, Comisia a avizat lista acestora și cantitățile calculate cu reprezentanții Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, precum și cu Agenția Națională pentru Sănătate Publică.

Astfel, s-a decis ca pentru fiecare birou electoral al secției de votare, în perioada de activitate și în ziua primului tur de scrutin, să fie asigurate următoarele bunuri și echipamente de protecție: măști de protecție - 200 bucăți; mănuși de protecție - 100 perechi; viziere - 15 bucăți; costume de protecție - 3 bucăți; termometru - o unitate; dezinfectant pentru mâini - 8 litri; dezinfectant pentru suprafețe - 6 litri.

Pentru desfășurarea activității în perioada de după primul tur de scrutin și în ziua de 15 noiembrie 2020, pentru fiecare birou al secției de votare s-a decis să fie procurate echipamente de protecție în următoarele cantități: măști de protecție – 50 bucăți; mănuși de protecție – 50 perechi; viziere – 15 bucăți; costume de protecție – 6 bucăți; dezinfectant pentru mâini – 5 litri și dezinfectant pentru suprafețe – un litru.

În vederea asigurării măsurilor de protecție în activitatea consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II, CEC a alocat resurse financiare pentru achiziționarea bunurilor și echipamentelor de protecție.

Ulterior, pentru a întocmi devizul de cheltuieli și a identifica resursele financiare în acest scop, Comisia i-a solicitat Guvernului Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor alocarea sumelor necesare pentru procurarea acestor bunuri. Astfel, prin Hotărârea Guvernului nr. 655/2020 „Cu privire la alocarea mijloacelor financiare”, s-a alocat, din fondul de rezervă al Guvernului, suma de 20 387,1 mii lei Comisiei Electorale Centrale pentru achiziționarea echipamentelor de protecție în scopul prevenirii răspândirii infecției COVID-19 în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, stabilite pentru 1 noiembrie. În același context, Ministerul Finanțelor a transferat în contul Ministerului Afacerilor

Externe și Integrării Europene 1 189,4 mii lei, resurse destinate achiziționării echipamentelor de protecție pentru secțiile de votare din străinătate.

Pentru asigurarea măsurilor de protecție în birourile electorale în perioada electorală și în ziua primului tur de scrutin, Comisia a achiziționat bunuri și echipamente de protecție împotriva COVID-19, după cum urmează: măști - 512 500 buc., mănuși - 307 500 perechi, costume de protecție - 12 300 buc., viziere - 61 500 buc., termometre - 2 500 buc. și soluție dezinfectantă într-o cantitate de 41 tone. Una din provocările realizării unei astfel de proceduri complexe de achiziție a fost identificarea spațiului de depozitare care să asigure condiții optime pentru păstrarea unei asemenea cantități de echipamente de protecție. În final, s-a decis utilizarea spațiilor de depozitare ale Agenției Rezerve Materiale.

Pentru activitatea birourilor electorale în perioada de după primul tur de scrutin și pentru desfășurarea celui de al doilea tur de scrutin din data de 15 noiembrie 2020, Comisia a achiziționat bunuri în următoarele cantități: măști - 107 500 buc., mănuși - 107 500 perechi, costume de protecție - 12 900 buc., viziere - 30 750 buc. și soluție dezinfectantă într-o cantitate de 12,4 tone.

În vederea asigurării măsurilor de protecție a alegătorilor în procesul de vot, prin Hotărârea nr.34 din 13 octombrie 2020, CNESP a recomandat ca la intrarea în încăperea secției de votare alegătorilor să le fie date gratis măști de protecție. Prin aceeași hotărâre au fost stabilite și unele particularități organizatorice de exercitare a dreptului la vot, inclusiv fiind prevăzute termene și temeuri de efectuare a acțiunilor electorale.

Drept urmare, Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărârea nr. 4375/2020 „Cu privire la asigurarea măsurilor de protecție în procesul de vot la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020”, prin care a stabilit ca fiecare alegător ce se prezintă fizic la secția de votare în ziua alegerilor să primească cu titlu gratuit o mască de protecție, astfel pentru turul I al alegerilor s-a procurat cantitatea de măști conform numărului de alegători arondați la secțiile de votare constituite în interiorul hotarelor Republicii Moldova.

Pentru turul II de scrutin, în conformitate cu hotărârea CEC nr. 4468/2020 „Cu privire la asigurarea măsurilor de protecție în procesul de vot la turul doi al alegerilor prezidențiale din 15 noiembrie 2020”, în cadrul procedurii de achiziție s-a ținut cont de numărul măștilor de protecție utilizate la primul tur. Astfel, pornind de la faptul obiectiv că numărul exact de alegători care își vor exercita dreptul la vot este unul imprevizibil, cantitatea măștilor de protecție s-a suplinit integral până la 100% conform ratei de participare pe fiecare circumscripție electorală de nivelul doi la primul tur de scrutin.

Totodată, atât pentru turul întâi de scrutin, cât și pentru turul al doilea, având în vedere cheltuielile aferente transportării măștilor către secțiile de votare constituite în străinătate, precum și complexitatea logistică pe timp de pandemie, procurarea măștilor de protecție pentru alegători a fost efectuată în țara gazdă, fiind utilizată pentru aceasta suma nevalorificată din contul mijloacelor financiare alocate prin Hotărârea Guvernului nr. 655/2020.

3. Repartizarea echipamentelor de protecție către organele electorale

Odată cu identificarea spațiului de depozitare și organizarea materialelor spre distribuire conform numărului de secții de votare pentru fiecare circumscripție electorală de nivelul al doilea, a fost întocmit un grafic de distribuire a acestora organelor electorale. Bunurile și echipamentele de protecție destinate birourilor electorale ale secțiilor de votare au fost repartizate prin intermediul reprezentanților consiliilor electorale de circumscripție în zilele de 9-10 octombrie 2020 și, respectiv, 12-13 noiembrie 2020.

Măștile au fost livrate de către agentul economic contractat la sediile consiliilor electorale de circumscripție, care ulterior, conform numărului alegătorilor pe fiecare secție de votare din circumscripție, le-au repartizat birourilor electorale.

Astfel, pentru întreaga activitate în perioada electorală și în zilele de 1 și 15 noiembrie 2020, fiecărui birou electoral i-a fost asigurată următoarea cantitate de bunuri și echipamente de protecție: 250 măști de protecție; 150 perechi de mănuși de protecție; 30 de viziere; un termometru; 9 costume de protecție; dezinfectant pentru mâini într-o cantitate de 13 litri și dezinfectant pentru suprafețe – 7 litri.

Echipamentele de protecție neutilizate (costumele de protecție, măștile de protecție procurate pentru alegători) și termometrele au fost returnate Comisiei.

4. Desfășurarea activității organelor electorale și a procesului de vot în condiții de pandemie

La intrare în sediile organelor electorale au fost afișate regulile de acces în sediu și materialele informative care promovează regulile de igienă a mâinilor și a căilor respiratorii, precum și alte măsuri de control și combatere a infecției COVID-19, stabilite de către CNESP. La fel, la intrare în sediile organelor electorale, au fost instalate, în locuri vizibile și accesibile pentru vizitatori, dozatoare cu soluție dezinfectantă pe bază de alcool pentru respectarea igienei mâinilor. Accesul în sediul organului electoral și secția de votare al tuturor vizitatorilor a fost permis doar dacă persoana purta mască și mănuși. La intrare în sediul organului electoral fiecărui vizitator i s-a verificat temperatura.

Președintele organului electoral, în perioada activității acestuia, a organizat și monitorizat starea de sănătate a membrilor și personalului auxiliar (operatori, consultanți, contabili, șofer) al organului electoral prin măsurarea temperaturii fiecărui funcționar și/sau a persoanei din aparat (operatori, consultanți, contabili, șofer) prezente fizic la sediul organului, cu înscrierea rezultatelor într-un registru; monitorizarea stării de sănătate a funcționarilor și a personalului auxiliar care nu sunt prezenți fizic la sediul organului electoral sau lucrează la distanță, iar în caz de constatare la o persoană a simptomelor infecției respiratorii acute, aceasta a fost îndemnată să se autoizoleze și să informeze medicul de familie.

În scopul organizării măsurilor de protecție în ziua alegerilor, Comisia a remis organelor electorale Circulara cu privire la procedura de dezinfectare a secției de votare. Astfel, birourile electorale au avut de asigurat următoarele măsuri de protecție: dezinfectarea suprafețelor și a echipamentelor electorale din secția de votare, măsurarea temperaturii funcționarilor electorali, operatorilor, persoanelor autorizate să participe la operațiunile electorale și alegătorilor, dezinfectarea echipamentului electoral și de protecție utilizat de membrii echipelor ce se vor deplasa cu urna de vot mobilă.

Dezinfectarea și aerisirea secției de votare au fost acțiuni obligatorii realizate cu o periodicitate de 2-3 ore de către o persoană angajată în acest scop în fiecare birou electoral al secției de votare. Au fost supuse dezinfectării: încăperea secției de votare și încăperile auxiliare aferente, suprafețele și echipamentele din dotarea sediului, ștampilele cu inscripția „Votat”.

În ziua alegerilor funcționarii electorali și operatorii au purtat obligatoriu măști de protecție, mănuși și viziere, iar persoanele autorizate să asiste la operațiunile electorale au purtat măști de protecție. Membrul responsabil a asigurat verificarea temperaturii alegătorilor la intrarea în sediul secției de votare. Fiecare alegător trebuia să poarte mască de protecție. Alegătorul care nu avea mască, primea una gratuit.

Membrii biroului electoral al secției de votare care au fost desemnați pentru a se deplasa cu urna de vot mobilă, precum și persoanele care le-au însoțit, în mod obligatoriu au fost dotați cu echipament de protecție (măști, mănuși, viziere, costume de protecție etc.) respectând cu strictețe regulile de utilizare a acestuia. Echipa care s-a deplasat cu urna mobilă, pe lângă documentația și materialele necesare pentru votare, deținea asupra sa și un număr suficient de măști, destinate alegătorilor, pentru a fi puse la dispoziția acelor alegători care nu le aveau.

În cazul unui număr mare de solicitări, biroul electoral putea constitui două echipe pentru votarea la locul aflării, o echipă care să se deplaseze la persoanele aflate în regim de autoizolare în contextul contaminării cu COVID-19 și a doua la ceilalți alegători. În cazul constituirii unei singure echipe, aceasta se deplasa pe rând mai întâi la persoanele în etate, persoanele cu dizabilități locomotorii, persoanele care din motive de sănătate sau alte motive temeinice nu puteau să se prezinte personal la secția de votare și abia la sfârșit la persoanele aflate în autoizolare.

În timpul aerisirii încăperilor și dezinfectării suprafețelor, echipamentelor electorale și de protecție, membrii biroului electoral, operatorii, persoanele autorizate să asiste la operațiunile electorale și alegătorii nu au părăsit sediul secției de votare, astfel acțiunile de asigurare a măsurilor de protecție nu au influențat exercitarea dreptului de vot de către alegători.

CAPITOLUL 6. INSTRUIREA FUNCȚIONARILOR ELECTORALI ȘI A ALTOR SUBIECTI IMPLICAȚI ÎN PROCESUL ELECTORAL

În data de *1 iulie 2020* Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral pe lângă Comisia Electorală Centrală a aprobat Planul de instruire pentru alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020.

În conformitate cu acesta, au fost instruiți: 213 membri ai CECE II (65,33% din totalul de 326 de membri) și 8838 membri ai BESV.

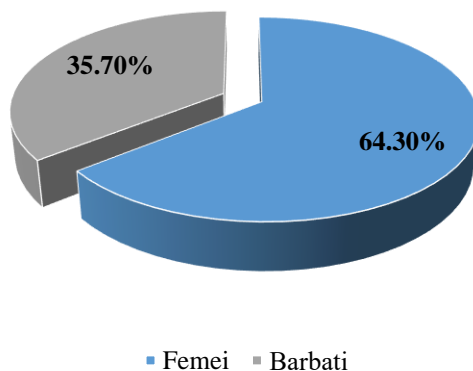
Instruirea membrilor consiliilor electorale de circumscripție a fost organizată în perioada 12 septembrie – 28 octombrie 2020, online, în 3 etape tematice, după cum urmează:

1. 12-13 septembrie 2020 – constituirea, responsabilitățile de bază ale consiliului electoral de circumscripție, elaborarea și completarea documentelor electorale;
2. 22-23 septembrie 2020 - contestațiile electorale, colaborarea cu persoanele autorizate să asiste la operațiile electorale;
3. 27-28 octombrie 2020 – ziua alegerilor și totalizarea rezultatelor, împachetarea, sigilarea și transmiterea documentelor și materialelor electorale.

În total au fost desfășurate 54 de webinare la care au participat 213 de persoane din 326 de persoane invitate, rata de participare fiind de 65,33%.

Majoritatea membrilor (65,72 %) prezenți la instruire au studii superioare, 23,47 % au masterat, ceilalți (10,81 %) au studii superioare incomplete, colegiu, medii și studii secundar profesionale. Din punctul de vedere al egalității de gen, balanța se înclină înspre femei: 137 de femei și 76 de bărbați, vezi Figura 4.

Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanților la instruirile organizate pentru CECE II la alegerile prezidențiale

Figura 4. Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanților la instruirile organizate pentru consiliile electorale de circumscripție la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020

Webinarele au fost organizate pe platforma zoom și au avut o durată de 2 ore. Tematica webinarilor a vizat responsabilitățile consiliului electoral de circumscripție de la constituire și până la dizolvare. Pe parcursul instruirii participanții s-au familiarizat cu atribuțiile prevăzute de Codul electoral și cu descrierile în Programul calendaristic, și-au format dexterități de completare a documentației electorale și totalizare a rezultatelor alegerilor. Au fost prezentate drepturile și obligațiile persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale și analizate competențele organelor electorale în examinarea contestațiilor electorale. De asemenea, un obiectiv aparte a fost informarea membrilor consiliului cu prevederile Hotărârilor și Instrucțiunilor elaborate și emise de CNSP și CEC privind modalitatea de organizare și desfășurare a scrutinelor, în condițiile situației pandemice cu infecția COVID-19.

Instruirile membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare din țară s-au desfășurat în perioada 2 – 24 octombrie, atât pe online, cât și față în față. În perioada 2-3 octombrie 2020 au fost organizate 2 videoconferințe pe YouTube pentru potențialii membri BESV. La aceste videoconferințe au participat 140 de persoane.

Instruirea membrilor BESV s-a desfășurat în 2 etape:

1. 7 octombrie – o videoconferință pe YouTube;
2. 12-24 octombrie – 231 de seminare față în față.

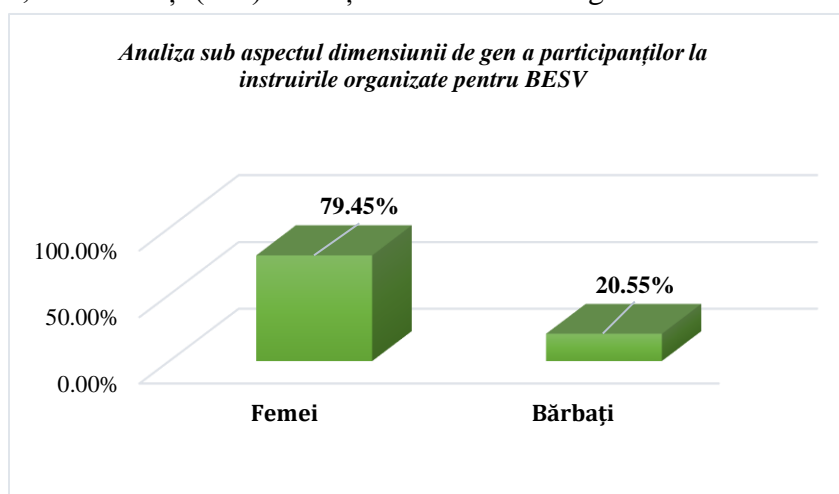
La videoconferință au participat 2108 de membri BESV. Tematica instruirii a fost constituirea, prima ședință, atribuțiile și principalele activități ale membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare. Dintre cei prezenți, 1967 au fost femei, iar 141 – bărbați.

În perioada 12 - 24 octombrie 2020 au fost organizate și desfășurate 231 de seminare pentru membrii BESV. Training-urile cu durata de 3 ore s-au desfășurat în fiecare unitate administrativ-teritorială, în sălile puse la dispoziție de administrația publică locală (APL). Seminarele au avut ca tematică activitatea membrilor biroului electoral până în ziua alegerilor, responsabilitățile acestora în ziua alegerilor - organizarea votării, numărarea și totalizarea voturilor, transmiterea

documentației electorale etc. Accent deosebit s-a pus pe participarea conducerii BESV (președintele, vicepreședintele și secretarul), precum și a membrilor care nu au experiență în organele electorale. Subiect separat au constituit prezentările privind asigurarea securității anti-COVID a funcționarilor electorali, a alegătorilor și a altor subiecți autorizați să participe la procesul electoral și măsurilor anti-COVID în perioada electorală, în conformitate cu recomandările OMS, hotărârile CNSP și CEC.

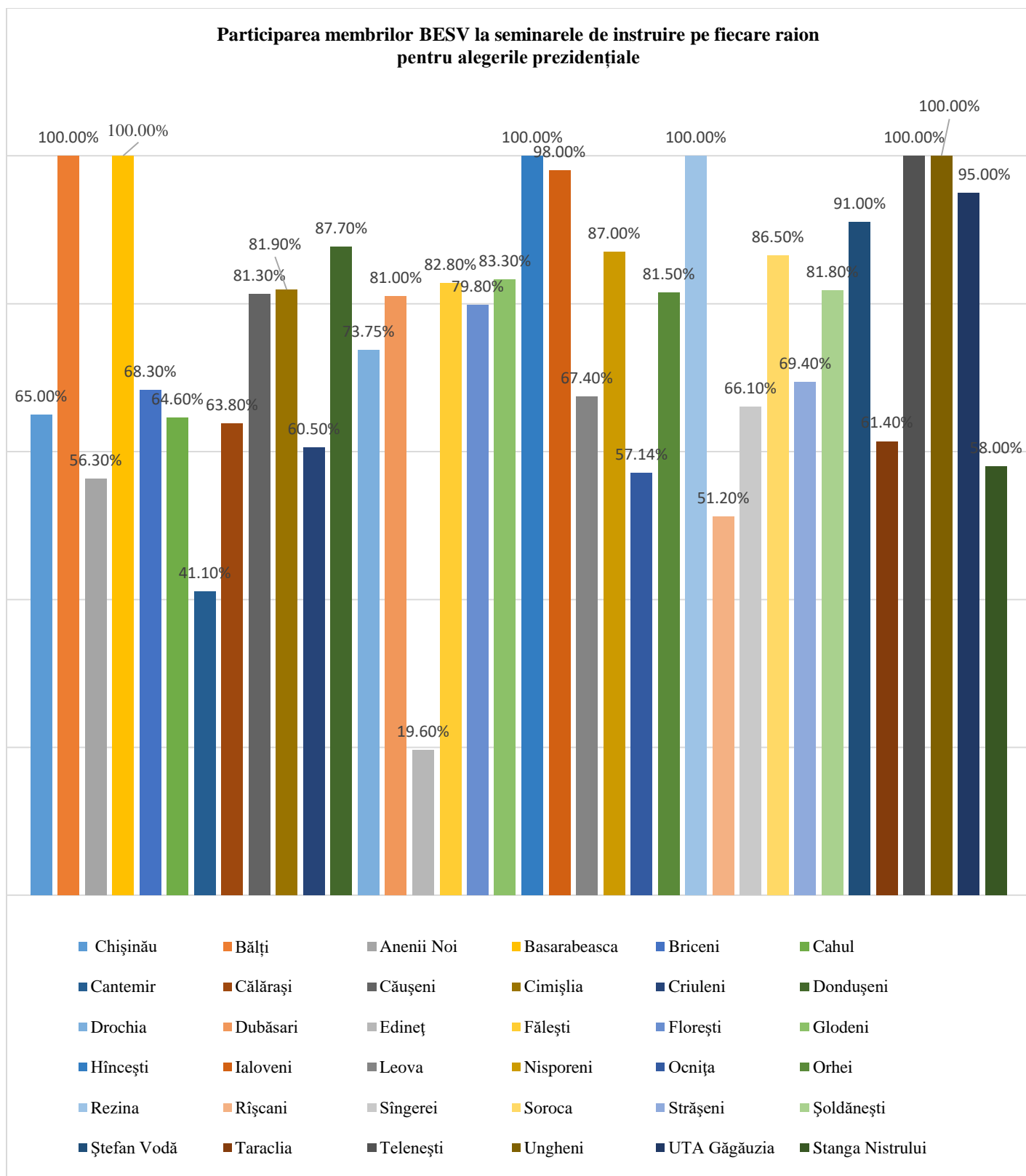
Pe data de 30 octombrie 2020 a fost difuzat pe canalul de YouTube un Live Stream privind împachetarea, sigilarea și transmiterea documentelor și materialelor electorale. Link-ul a fost accesat de 3738 de ori.

Analizând participarea din perspectiva de gen, s-a constatat că și în cazul birourilor electorale prevalează femeile: din 4668 participanți procentul de participare a constituit 79,45% femei (3709) și 20,55% bărbați (959). Situația este redată în Figura 5.

Figura 5. Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanților la instruirile organizate pentru BESV la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020

Estimativ la instruirile față în față s-a prevăzut participarea a circa 6000 de persoane, dintre care la seminare au participat 78,0% sau 4668 de participanți. Statistica privind participarea membrilor BESV la instruire pe fiecare circumscripție electorală raională/municipală este redată în Figura 6.

Figura 6. Participarea membrilor BESV la seminarele de instruire pe fiecare raion pentru alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020

Pe parcursul desfășurării seminarelor, s-a constatat că mai mult **de 91,3%** dintre participanți au evaluat instruirea ca fiind pe măsura așteptărilor, utilă și că au primit răspuns la toate întrebările. Rămâne constantă solicitarea de către participanți a instruirii separate pentru membrii care au fost desemnați pentru prima dată în organul electoral.

În perioada 22 - 24 octombrie 2020 CICDE în parteneriat cu Alianța INFONET a desfășurat 3 instruirii pentru membrii BESV din raioanele Leova, Cimișlia și mun. Chișinău cu tematica „Demers spre o societate echitabilă prin alegeri inclusive”. La aceste seminare au participat 64 de persoane, dintre care 53 de femei și 11 bărbați. Scopul instruirii a fost de a sensibiliza funcționarii electorali în raport cu alegătorii cu diferite dezabilități.

Instruiri ale membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare de peste hotare. Pentru asigurarea procesului votării în afara țării, au fost organizate instruirii atât pentru persoanele care au manifestat interes pentru a deveni funcționari electorali în cadrul birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara țării, cât și pentru membrii desemnați ai birourilor electorale din afara țării.

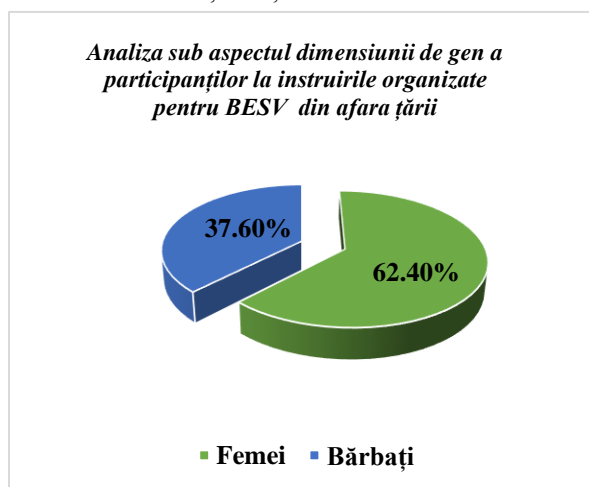
În perioada 29 septembrie – 3 octombrie, CICDE a desfășurat 40 de webinare pentru potențialii membri ai BESV din afara țării. La instruirii au participat 795 de persoane din Austria, Belgia, Belarus, Bulgaria, Canada, Cipru, China, Danemarca, Elveția, Emiratele Arabe Unite, Estonia, Franța, Germania, Grecia, Italia, Letonia, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, România, Federația Rusă, Spania, SUA, Suedia, Turcia, Ucraina, Ungaria. Cei mai mulți participanți au fost din Franța, Germania, Italia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, România și Federația Rusă. 396 de persoane care au trecut cu succes testul final vor fi introduși în registrul funcționarilor electorali din cadrul căruia Comisia Electorală Centrală, după caz, propune candidaturi pentru completarea numărului necesar de membri ai birourilor electorale ale secțiilor de votare.

În perioada 10 – 11 octombrie 2020, CICDE de comun acord cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a desfășurat 22 de webinare pentru membrii desemnați să activeze în birourile electorale din afara țării. La instruire au participat 627 de membri. În cadrul instruirilor membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare s-au familiarizat cu planul de activități al biroului potrivit axei timpului, atribuțiile membrului biroului, activitățile din preziua și ziua votării, măsurile de protecție și prevenire a infectării cu COVID-19, numărarea voturilor și transmiterea rezultatelor votării. A fost menționat specificul funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare în afara țării și necesitatea conformării cu cerințele anti-COVID ale țării gazdă. CICDE a

elaborat materiale didactice pentru membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare din afara țării care au fost plasate pe pagina oficială www.cicde.md.

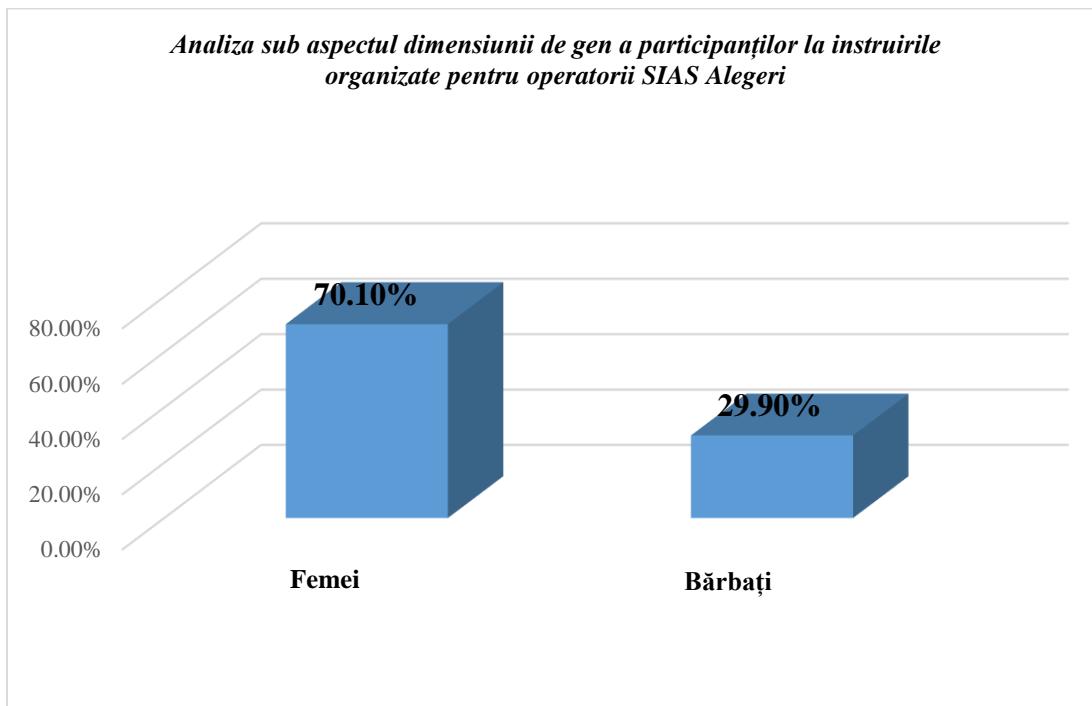
CICDE a instruit în total 1422 de persoane, atât potențiali, cât și membri de BESV din afara țării dintre care 887 de femei și 535 de bărbați, vezi Figura 7.

Figura 7. Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanților la instruirile organizate pentru BESV din afara țării la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020

Instruirea operatorilor SIAS Alegeri

O altă categorie de beneficiari instruiți de către CICDE sunt operatorii SIAS Alegeri. În perioada 23 – 27 octombrie 2020, au fost organizate 3 videoconferințe: o videoconferință pentru operatorii care au activat în secțiile de votare din afara țării și 2 videoconferințe pentru operatorii care au activat în SV din țară, una în limba română și una în limba rusă. La instruirile au participat 3338 de persoane, dintre care 2340 (70,1%) de femei și 998 (29,9%) de bărbați, vezi Figura 8.

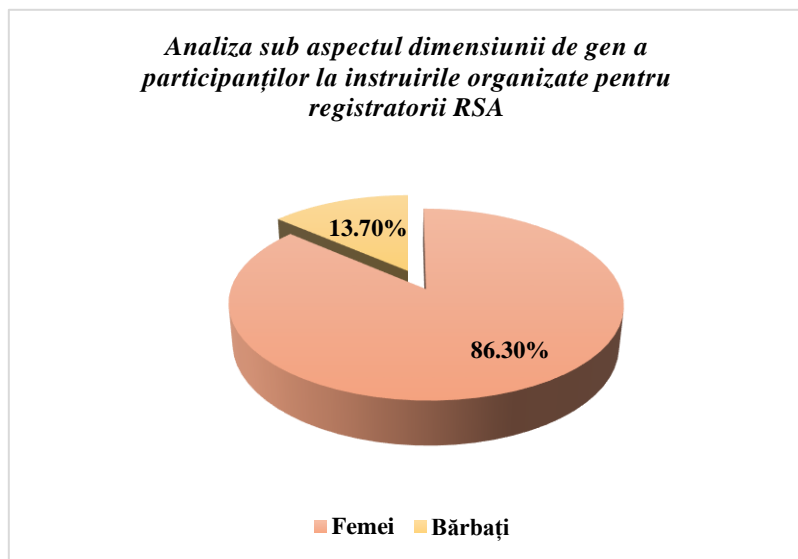

Figura 8. Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanților la instruirile organizate pentru operatorii SIAS Alegeri la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020

Instruirea persoanelor responsabile de gestionarea Registrului de Stat al Alegătorilor (RSA)

În perioada 18-21 august 2020, CICDE în comun cu Comisia Electorală Centrală a desfășurat instruirea persoanelor responsabile de listele electorale care au statut de registrator. Au fost organizate 4 seminare on-line și 3 seminare față în față. Durata unui seminar de instruire a fost de 2,5 - 3 ore.

Grupul țintă a fost format din registratorii RSA nou-angajați și registratorii RSA care întâmpină dificultăți în exercitarea sarcinilor. Deși au confirmat prezența, o parte dintre participanți a lipsit de la instruire. Astfel, din cei 90 de participanți care au fost personal invitați de către coordonator, au fost prezente 73 de persoane, ceea ce constituie 81,1% rată de prezență. La instruirea față în față au fost 25 de persoane, iar la instruirea pe Zoom 48 de persoane.

Analiza profilului participanților sub aspectul dimensiunii de gen prezintă, ca și în anii precedenți, un dezechilibru în favoarea femeilor: 86,3 % dintre participanți au fost femei și 13,7 % - bărbați, vezi Figura 9.

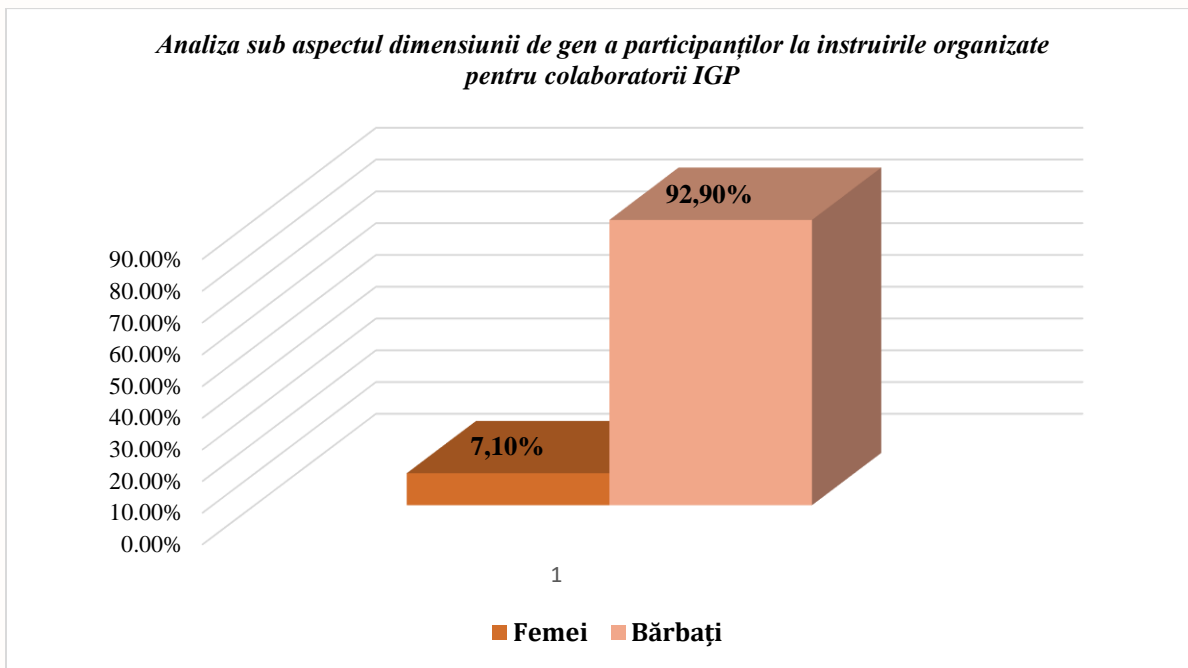
Figura 9. Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanților la instruirile organizate pentru registratorii RSA la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020

Cursul s-a axat pe cunoașterea și aplicarea unitară, la nivel național, a cadrului legal și a activităților specifice gestionării listelor electorale în aplicația RSA; asigurarea că registratorii RSA își înțeleg responsabilitățile și dispun de capacitățile necesare pentru a activa în mod competent; soluționarea conflictelor apărute RSA cu privire la datele alegătorilor, astfel încât listele electorale să fie fără erori. CICDE a elaborat pentru registratori un curs de instruire on-line pentru a oferi posibilitatea perfecționării continue.

Totodată, în cadrul alegerilor prezidențiale, CICDE a desfășurat la solicitare și alte seminare de instruire pentru alte grupuri de beneficiari și subiecți interesați: judecători, colaboratori de poliție, procurori.

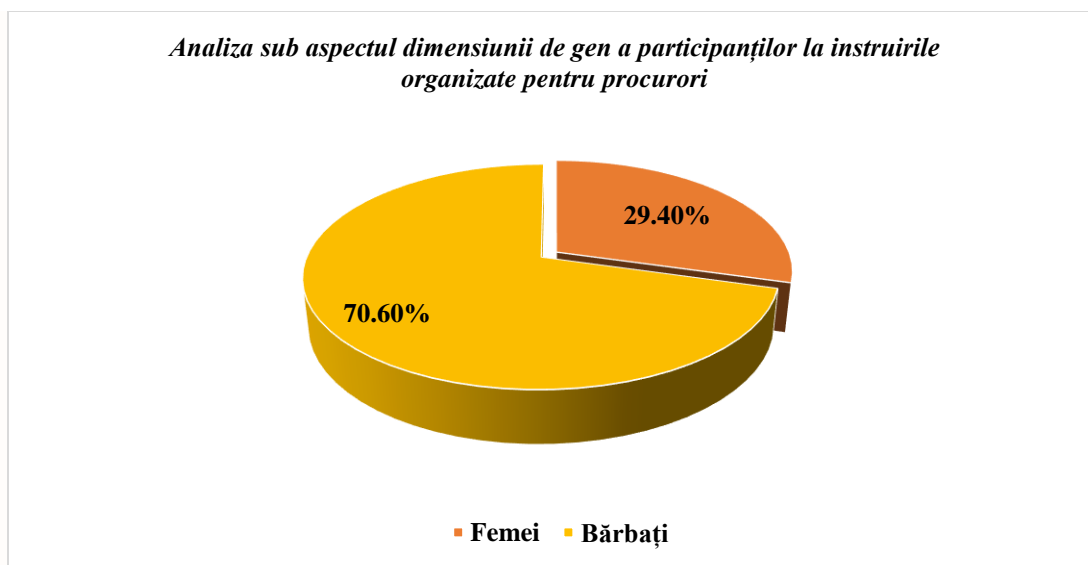
În zilele de 15 septembrie și 17-18 septembrie 2020, CICDE în parteneriat cu Institutul Național de Justiție din Republica Moldova, a desfășurat 2 webinare pentru 30 și respectiv 28 de judecători. Primul a fost axat pe particularitățile alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020, obiectivele instruirii constituind familiarizarea participanților cu procedura de examinare și soluționare a contestațiilor electorale disputate în instanță, schimbul de experiență și practici pozitive. Cel de-al doilea seminar a avut ca tematică „Soluționarea litigiilor electorale în temeiul instrumentarului Consiliului Europei și Practica CEDO” și a fost organizat în cadrul proiectului “Îmbunătățirea practicilor electorale în Republica Moldova” susținut financiar de reprezentanța Consiliului Europei (CoE) în Moldova. Pe parcursul a 2 zile de lucru au fost prezentate 3 module elaborate de experții CoE, formatorii CICDE și INJ. Modulul 1 - Standarde și principii internaționale ale alegerilor democratice cu studii de caz bazate pe jurisprudența CEDO; Modulul II - Legislația electorală a Republicii Moldova, competența organelor electorale în examinarea litigiilor electorale, combaterea discriminării și discursului de ură în campania electorală; Modulul III - Particularități de examinare și soluționare a litigiilor electorale. Practica instanțelor constituționale și administrative.

De asemenea, la solicitarea Ministerului Afacerilor de Interne, CICDE în parteneriat a organizat în zilele de 9 octombrie și 23 octombrie 2020 două webinare pentru colaboratorii Inspectoratului General al Poliției cu tematica „Atribuțiile colaboratorilor de poliție în procesul electoral”. La cursul cu durata de 3 ore au participat 296 de colaboratori IGP dintre care 21 de femei și 275 de bărbați, analiza sub aspectul dimensiunii de gen prezintă un dezechilibru pronunțat în favoarea bărbaților, vezi Figura 10.

Figura 10. Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanților la instruirile organizate pentru colaboratorii IGP la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020

O altă categorie de beneficiari ai instruirilor organizate de CICDE au fost procurorii. În perioada 22 – 23 octombrie, au fost desfășurate 2 webinare cu subiectul “Integritatea procesului electoral”. Instruirea s-a axat pe definirea noțiunii de integritate, prezentarea formelor de corupție, delimitarea corupției electorale și prezentarea cadrului legal de combatere a corupției electorale în Republica Moldova. Cursul cu durata de 3 ore, destinat procurorilor, a fost axat pe analiza legislației în vigoare în vederea asigurării integrității și combaterii fenomenului corupției electorale, a prezentat date comparative ale fenomenului din lume și studii de caz din Republica Moldova. La aceste webinare au participat 51 de procurori, dintre care 15 femei și 36 bărbați, vezi Figura 11.

Figura 11. Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanților la instruirile organizate pentru procurori la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020

Pentru desfășurarea instruirilor funcționarilor electorali și a altor subiecți implicați în alegeri au fost elaborate/distribuite următoarele materiale metodicodidactice:

1. Manual pentru membrii consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II (limba română)
2. Manual pentru membrii consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II (limba rusă)
3. Manual pentru membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare (limba română)
4. Manual pentru membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare (limba rusă)
5. Manual pentru membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare din afara țării (limba română)
6. Poster: Axa timpului pentru membrii CECE (ro-ru)
7. Poster: Axa timpului pentru membrii BESV (ro-ru)
8. Poster: Axa timpului pentru membrii BESV din afara țării (ro-ru)
9. Modele de acte necesare în activitatea membrilor biroului electoral al secției de votare pentru alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020
10. Modele de acte necesare în activitatea membrilor CECE pentru alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020
11. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, CECE (ro-ru)
12. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, BESV(ro-ru)
13. Poster: Pașii de numărare a voturilor (ro-ru)
14. Carnetul de lucru al conducerii BESV
15. Măsuri de protecție contra COVID-19 <https://www.youtube.com/watch?v=vE2jcBFPPg>
16. Preziua alegerilor <https://www.youtube.com/watch?v=sB5oIc0n8qE&t=61s>
17. Ziua alegerilor <https://www.youtube.com/watch?v=8xwUEd2vXW4>
18. <https://www.youtube.com/watch?v=sB5oIc0n8qE&t=61s>
19. Numărarea voturilor <https://www.youtube.com/watch?v=q4dtEgMsuEc>
20. Ghidul registratorului

21. Îndrumarul reprezentanților cu drept de vot consultativ, observatorilor și persoanelor de încredere desemnați de către concurenții electorali
22. Îndrumarul membrului grupului de inițiativă în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova
23. Ghidul operatorului Sistemului Informațional de Stat „Alegeri” (ro-ru)
24. Întrebări frecvente – îndrumar pentru operatorii liniei telefonice de informare a alegătorilor

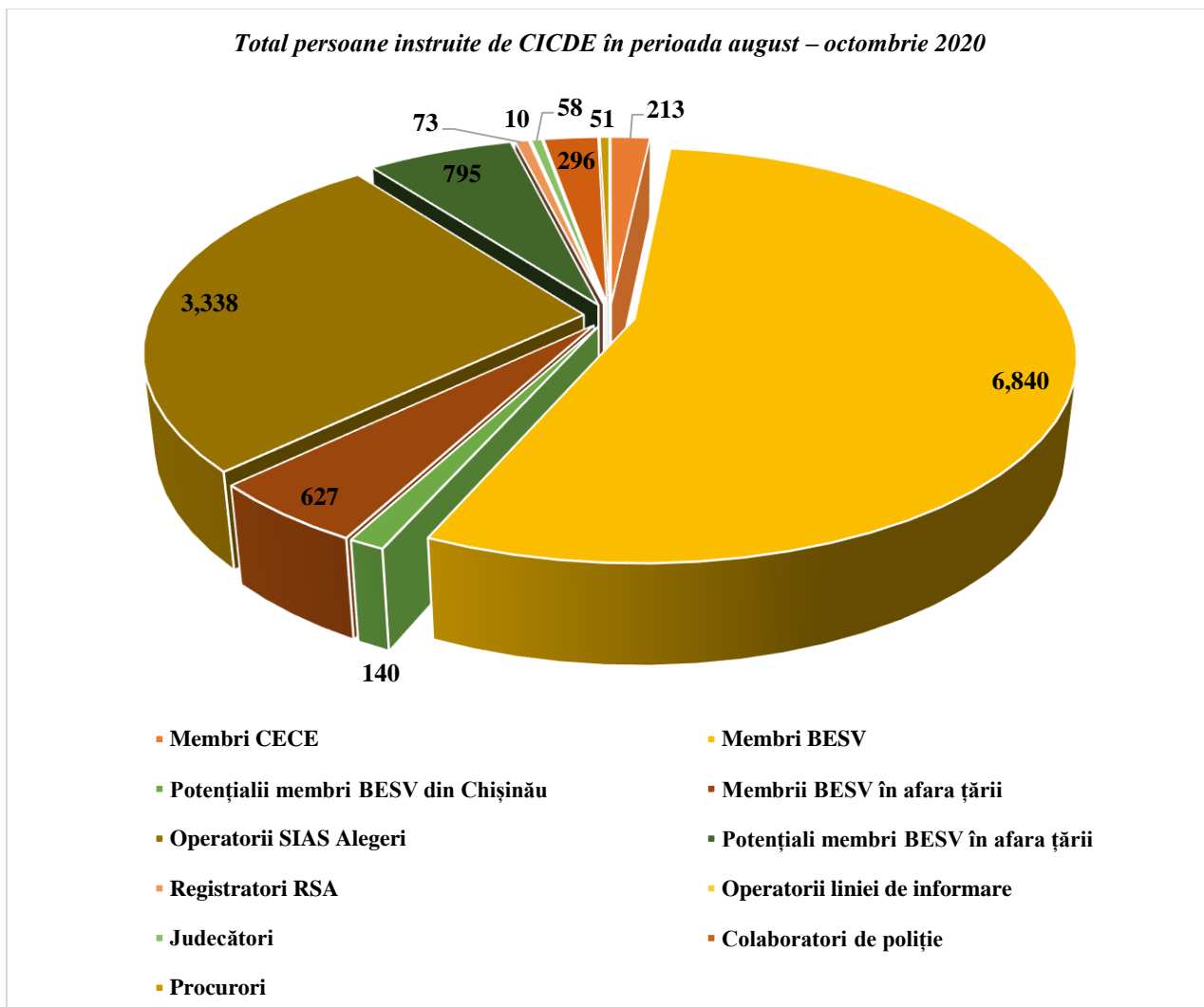
Toate materialele didactice elaborate au fost plasate pe pagina oficială a CICDE www.cicde.md

Pentru alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020 pe platforma CICDE E-Learning au fost elaborate și puse la dispoziția publicului module didactice pentru următoarele grupuri țintă:

- Membrii grupurilor de inițiativă în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova;
- persoanele delegate de concurenții electorali;
- membrii consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II;
- membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite peste hotarele țării;
- membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare.

În total, în perioada electorală pentru buna desfășurare a scrutinului prezidențial, în cadrul a 234 de seminare, 126 de webinare, 10 videoconferințe pe YouToube, CICDE a instruit 12 711 de persoane, vezi Figura 12

Membri CECE	213
Membri BESV	6 840
Potențialii membri BESV din Chișinău	140
Membri BESV în afara țării	627
Operatori SIAS Alegeri	3 338
Potențiali membri BESV în afara țării	795
Registratori RSA	73
Operatori liniei de informare	10
Judecători	58
Colaboratori de poliție	296
Procurori	51
Total persoane instruite	12 441

Figura 12. Total persoane instruite de CICDE în perioada august– octombrie 2020

CAPITOLUL 7. ACTUALIZAREA ȘI ÎNTOCMIREA LISTELOR ELECTORALE

Registrul de Stat al Alegătorilor (RSA) reprezintă un sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor din Republica Moldova, destinat colectării, stocării, actualizării și analizei informației referitoare la cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta de 18 ani și nu au interdicții legale de a alege. Registrul este un modul al Sistemului Informațional Automatizat de Stat „Alegeri” (abreviat – SIAS „Alegeri”), însă independent, întrucât funcționalitatea RSA nu depinde de SIAS „Alegeri”. Actualizarea datelor personale ale alegătorilor reprezintă un proces automatizat, continuu de modificare zilnică, prin intermediul modulului de import al datelor din Registrul de Stat al Populației, fără intervenția umană. Datele actualizate rămân intacte, nefiind posibilă modificarea acestora. Listele electorale, întocmite în baza RSA, sunt liste ce cuprind toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază ori își au reședința în hotarele unei secții de votare. Alegătorul poate fi înscris numai într-o singură listă electorală și numai la o singură secție de

votare. Alegătorul care are și domiciliu, și reședință este înscris, în perioada valabilității reședinței, în lista electorală de la secția de votare în a cărei rază teritorială acesta își are reședința.

Odată cu startul perioadei electorale, alegătorii au avut posibilitatea să depună la organele administrației publice locale (abreviat – APL) declarațiile de ședere. Pentru a depune declarația de ședere, alegătorul prezintă registratorului din cadrul APL actele confirmative, acesta introduce datele alegătorului în formularul declarației, RSA generează declarația completată, după aceasta declarația e tipărită la imprimantă și dată alegătorului pentru a o semna. În perioada 31 august – 29 septembrie curent, în cadrul APL prin intermediul RSA au fost aprobate 1495 declarații de ședere. Alegătorii care au depus declarația de ședere pentru scrutinul prezidențial au fost radiați din lista de bază conform domiciliului/reședinței și incluși în lista de bază conform declarației completate. Declarația de ședere este valabilă pentru ambele tururi.

Au fost și cazuri legate de faptul că, întrucât secțiile de votare încă nu erau create sau hotărârile secțiilor de votare încă urmau a fi aprobate, fiindu-le deja eliberată declarația de către APL, unii alegători s-au ciocnit cu situația când secția de votare din declarație nu corespundea cu secția de votare la care era alocată adresa declarată de alegător.

Alegătorii au avut posibilitatea să se înregistreze prealabil online pentru participare la vot în străinătate, prin intermediul aplicației „Înregistrarea prealabilă”. Pentru înregistrare au aplicat această opțiune 59921 cetățeni ai Republicii Moldova.

Procesul de actualizare a datelor în RSA a durat până la 6 octombrie 2020, astfel la începutul perioadei electorale în RSA existau 21145 înregistrări cu statut de conflict, dintre care 20661 conflicte de adresă, 103 conflicte de secție de votare și alte 381 conflicte de statut. Situațiile de conflict puteau afecta calitatea listelor electorale, deoarece exista probabilitatea ca alegătorii cu statut de „conflict” să se regăsească pe listele electorale tipărite arondați la alte secții de votare decât cele la care ar fi trebuit să fie incluși.

În perioada 18-21 august 2020, CEC în comun cu CICDE a desfășurat instruirea persoanelor responsabile de listele electorale care au statut de registrator din cadrul APL. Instruirea s-a organizat pentru registratorii nou-angajați în funcție și pentru cei care au întâmpinat dificultăți în lucru cu Registrul de Stat al Alegătorilor.

În perioada 20 august – 04 octombrie 2020, CEC împreună cu registratorii din APL au soluționat în RSA situațiile de conflict.

Data	Conflicte de secție	Conflicte de adresă	Conflicte de statut
20.07.2020	103	20661	381
27.07.2020	108	13793	385
31.07.2020	115	9695	419
04.08.2020	117	9350	431
13.08.2020	155	9794	545
20.08.2020	175	8973	575
26.08.2020	24	6231	716
01.09.2020	24	5766	691
14.09.2020	18	2299	434
30.09.2020	24	765	279
04.10.2020	7	695	226

Conform tabelului de mai sus, la data de 04.10.2020 în RSA existau nesoluționate circa 928 conflicte și nu au putut fi soluționate de către registratorii din cadrul APL. La data de 06.10.2020 Comisia Electorală Centrală, în baza RSA, a întocmit listele electorale de bază cu toți alegătorii care aveau domiciliul sau reședința la acel moment în hotarele unei secții de votare.

În listele electorale de bază ale secțiilor de votare deschise pe teritoriul Republicii Moldova, la momentul tipăririi, au fost incluși 2798306 alegători. Cu 22 zile înainte de ziua alegerilor, Comisia a transmis către APL de nivelul al doilea/preturilor Primăriei mun. Chișinău listele electorale în trei exemplare oficiale, două tipărite pe hârtie în format A3 și un exemplar în format A4. Pe fiecare filă a listelor electorale de bază în format A3 s-a aplicat ștampila de securizare cu marcajul „LISTE ELECTORALE. Consiliile raionale/preturile au transmis prin act de predare-recepționare listele electorale primite de la CEC către primării, iar acestea, la rândul lor, le-au remis imediat birourilor electorale ale secțiilor de votare.

Pentru alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020, Comisia Electorală Centrală a tipărit și a distribuit mai multe tipuri de liste electorale:

- liste electorale de bază;
- formulare pretipărite ale listelor electorale suplimentare, inclusiv pentru secțiile de votare din străinătate și pentru alegătorii din stânga Nistrului;
- formulare pretipărite ale listelor electorale pentru votarea la locul aflării.

Cu toate acestea, în 7 localități a fost nevoie de retipărirea listelor electorale. Conform explicațiilor factorilor responsabili, motivul invocat a fost că registratorul din cadrul APL demisionase și a durat foarte mult timp pentru angajarea unei alte persoane.

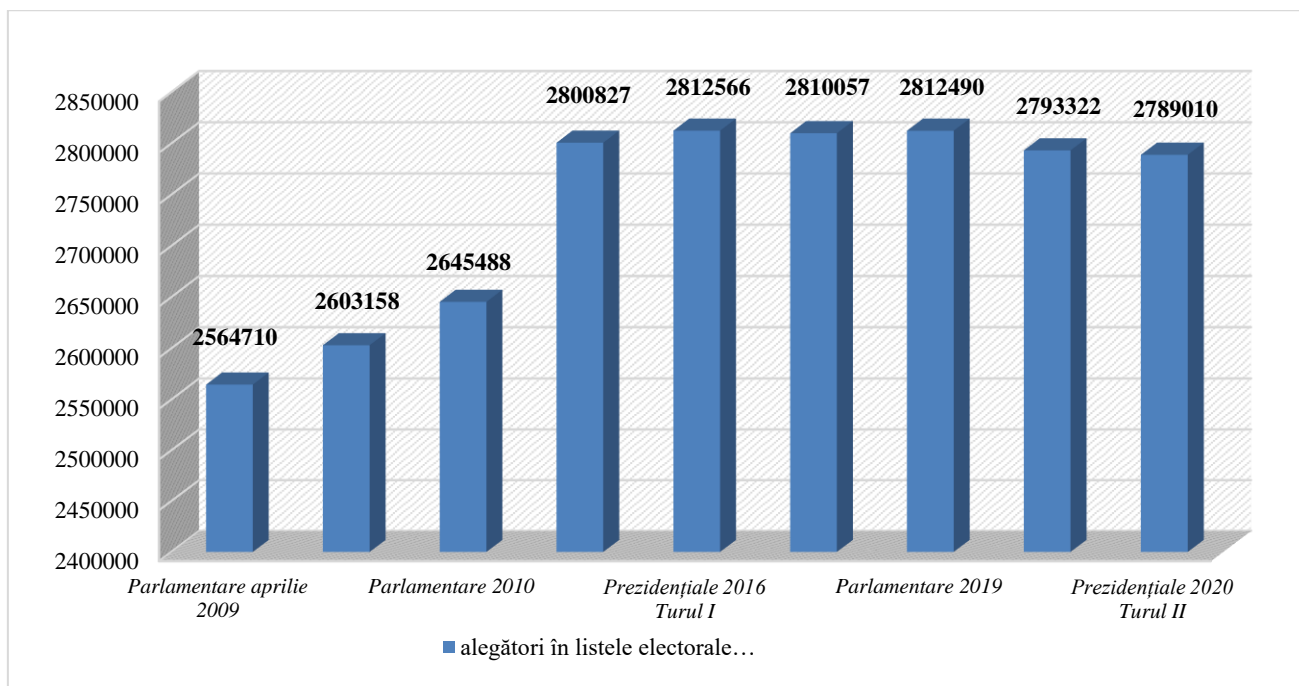
Cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor, conținutul listelor electorale de bază a fost disponibil pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale prin funcționalul „Verifică-te în RSA”. Prin intermediul aplicației se putea afla la ce secție de votare este arondată o adresă sau, introducând IDNP-ul, se putea afla dacă persoana căreia îi aparține acest IDNP este prezentă în listă sau nu.

Pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale puteau fi găsite toate listele electorale pentru orice secție de votare din țară, în format PDF.

În afară de aceasta, listele electorale erau puse la dispoziția alegătorilor spre verificare în localurile secțiilor de votare.

Pentru a aduce mai multă comoditate în activitatea birourilor electorale din afara țării și pentru a nu obliga cetățenii să se prezinte la anumite secții de votare, aceștia au putut să voteze la oricare din cele 139 secții de votare deschise în afara țării, în condițiile prevăzute de art. 58 alin. (4) din Codul electoral, conform căruia „În secțiile de votare constituite peste hotarele Republicii Moldova, alegătorul completează și depune o declarație pe propria răspundere privind abținerea de la votarea multiplă, fiind informat despre răspunderea penală în caz de încălcare a acestei obligații”.

Numărul de alegători incluși în listele electorale de bază și cele suplimentare (2009-2020)

După cum se vede, începând cu 2014, când a fost implementat RSA, numărul alegătorilor incluși în listele de bază rămâne constant, iar numărul de alegători în listele suplimentare variază în funcție de numărul de alegători care au votat în afara țării și în secțiile de votare pentru alegătorii din stânga Nistrului.

CAPITOLUL 8. ASIGURAREA INFORMAȚIONALĂ A PROCESULUI ELECTORAL

În scopul executării conforme a prevederilor art. 31 și 32 ale Codului electoral, Comisia Electorală Centrală, la data de 24 aprilie 2018, prin hotărârea nr. 1568, a aprobat Regulamentul privind înregistrarea prealabilă și a lansat versiunea actualizată a modului „Înregistrarea prealabilă” al Sistemul Informațional Automatizat de Stat „Alegeri” (SIAS „Alegeri”) care putea fi accesat pe adresa: <http://inregistrare.cec.md/>. Cu ajutorul acestui modul au putut fi identificate pe puncte geografice concentrațiile de alegători care în ziua alegerilor se vor afla peste hotare, iar datele colectate au servit drept temei pentru demararea procedurilor de organizare a secțiilor de votare suplimentare în afară de cele de pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare. Astfel, până la data de 16 septembrie 2020 s-au înregistrat în total 60 030 alegători, sau de circa 2,5 ori mai multe persoane decât la alegerile parlamentare din 24 februarie 2019 și de 17 ori mai multe decât în alegerile prezidențiale din 2016 https://a.cec.md/ro/peste-60-de-mii-de-cetateni-ai-republicii-moldova-2781_97708.html

Pentru a facilita procedura de identificare și înregistrare a alegătorilor în SIAS „Alegeri”, cu suportul Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova (PNUD Moldova) și Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) în cadrul proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente”, au fost procurate 240 de scanere pentru acte de identitate. Astfel, 120 de scanere au fost utilizate în secțiile de votare din afara țării, iar alte 120 de scanere noi, împreună cu alte 80 de scanere achiziționate în 2019 au fost utilizate pe teritoriul țării în cadrul secțiilor de votare deschise pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, dar și în cele mai aglomerate secții de votare.

În scopul realizării activității celor 37 consilii electorale de circumscripție de nivelul doi, acestea au fost dotate cu laptopuri și imprimante multifuncționale (copiator, imprimantă, scanner).

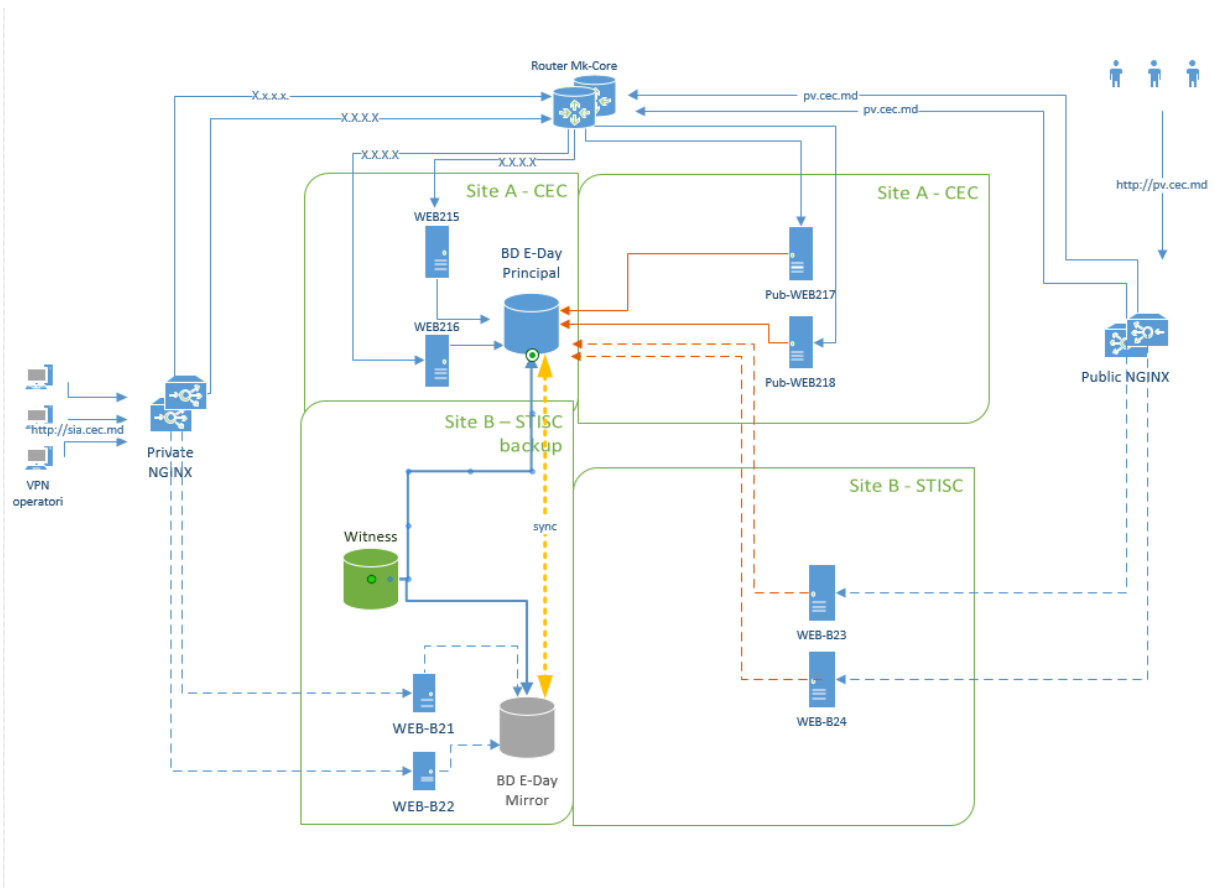
În fiecare consiliu electoral de circumscripție au fost angajați câte 2 operatori și instruiți pentru: utilizarea echipamentului, efectuarea operațiilor în modulele SIAS „Alegeri” și asigurarea suportului tehnic și operațional atât membrilor CECE, cât și operatorilor BESV din teritoriu.

În cadrul securizării suplimentare a procesului electoral și în vederea implementării Legii nr. 101 din 15 mai 2008 cu privire la Concepția Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, în zilele de 01 noiembrie și 15 noiembrie 2020 Comisia Electorală Centrală a aplicat la nivel național, în cele 2143 secții de votare deschise, modulul „Prezența la vot și procese-verbale” al SIAS „Alegeri”.

În perioada electorală la sediul Comisiei Electorale Centrale au fost verificate toate cele 4500 laptopuri și 2300 camere video din dotare destinate alegerilor, softurile dedicate asigurării securității sistemului fiind reinstalate și reconfigurate după necesitate. În aceeași perioadă au fost reparate calculatoarele defecte și au fost testate conexiunile securizate asigurate de Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STISC). Au fost preconfigurate conexiunile la internet în toate secțiile de votare, astfel încât fiecare secție să fie dotată cu 2 surse de internet de la furnizori diferiți. Pentru toate secțiile de votare au fost angajați câte 2 operatori, iar în secțiile de votare unde se preconiza flux sporit de alegători, precum și în secțiile mai populare din diasporă și unele secții deschise pentru alegătorii din stânga Nistrului au fost prevăzute 3 posturi. Toate măsurile menționate urmau să asigure continuitatea procesului de verificare a IDNP-urilor în ziua alegerilor în situații excepționale (lipsa curentului electric, căderea conexiunilor unui operator de internet, deteriorarea unui set de echipament, incapacitatea de muncă a unuia din operatorii de calculator în ziua alegerilor ș.a.).

Ulterior calculatoarele, modemele 3G și camerele video au fost pregătite spre distribuire, Comisia Electorală Centrală asigurând logistica necesară pentru ca echipamentul să fie repartizat fiecărui consiliu electoral de circumscripție, ulterior secțiilor de votare, cu evidența ținută până la număr de serie a echipamentului pentru fiecare secție de votare, ceea ce a asigurat nu doar evidența și buna păstrare a bunurilor, dar și o măsură de securizare suplimentară, care permitea reducerea timpului de reacție în caz de incidente de securitate pe componenta tehnologiilor informaționale și controlul securității sistemului informațional utilizat pe fiecare calculator în parte.

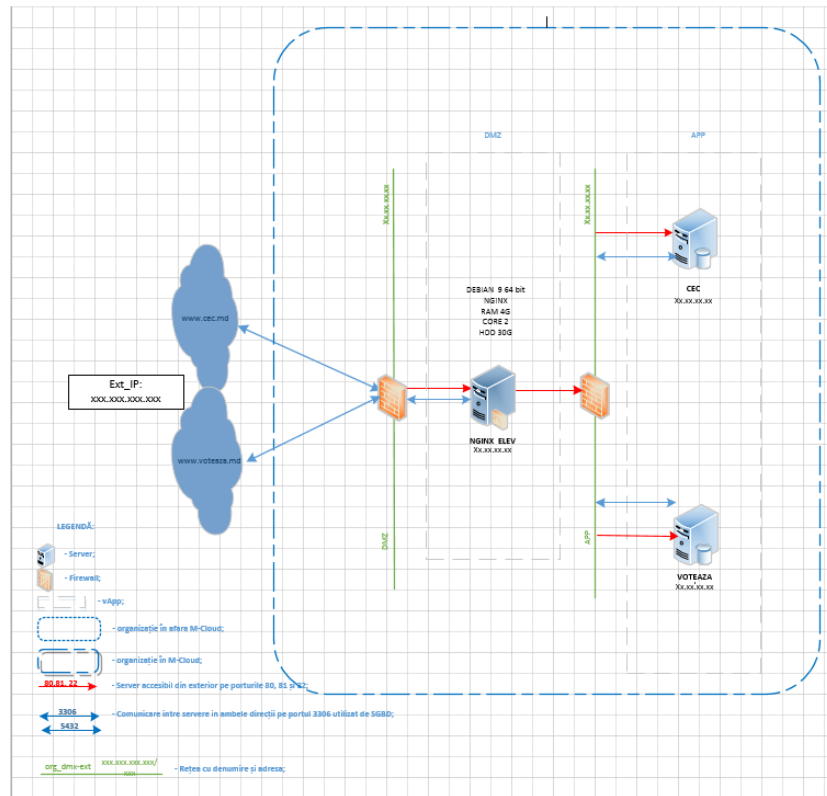
În paralel cu activitatea de logistică și de pregătire a infrastructurii pentru ziua alegerilor extinse până la secțiile de votare, au fost desfășurate și activități de pregătire a infrastructurii interne, astfel în cadrul centrului de date al CEC au fost delimitate 8 servere de performanță înaltă destinate exclusiv zilei alegerilor, care au fost configurate în mod special pentru a spori nivelul de securitate.

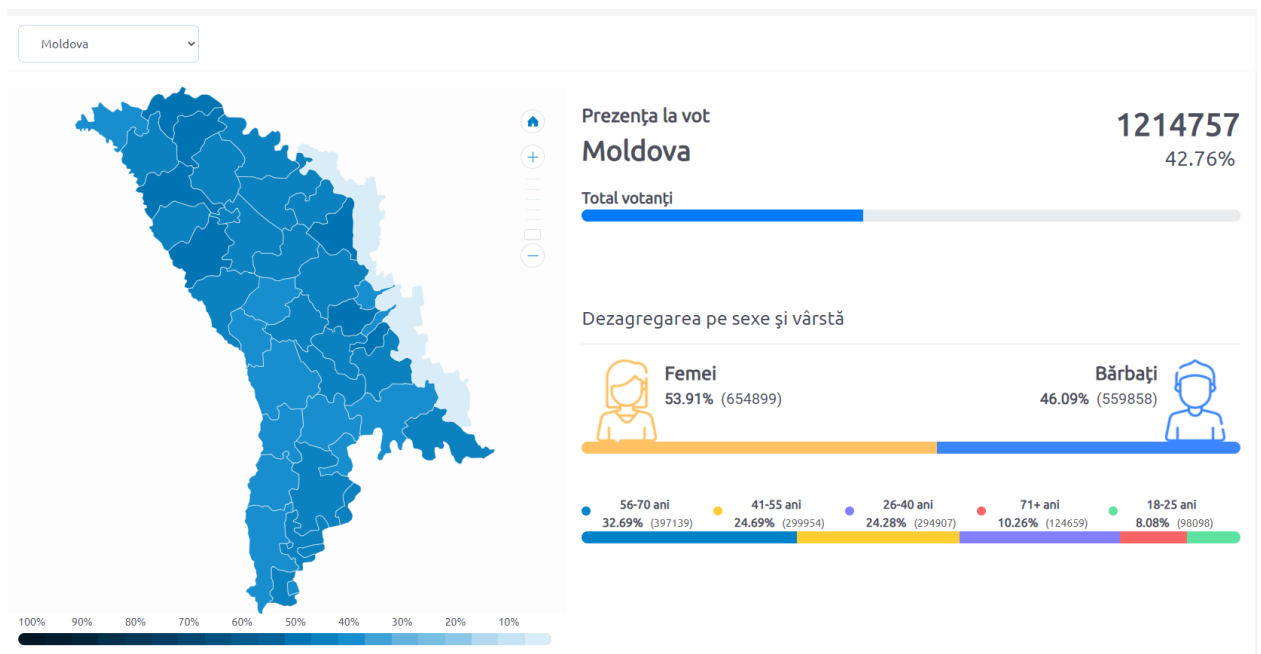
Infrastructura disponibilă în cadrul CEC a fost interconectată la resursele STISC pentru a asigura continuitatea procesului de vot în caz de calamități sau situații excepționale la sediul CEC.

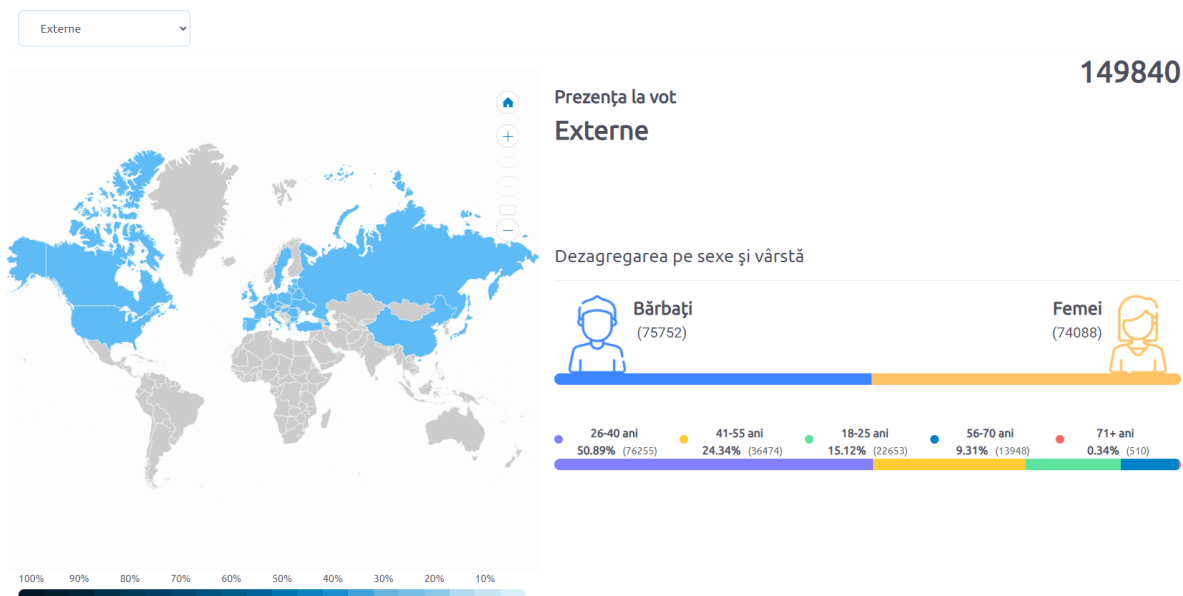
Astfel, continuitatea procesului de monitorizare în regim real a mersului votării și transmiterea rezultatelor preliminare putea fi realizată fără întreruperi chiar și în situații extreme de cădere a unuia sau a mai multor servere, deteriorarea fizică a rețelelor de comunicație, deconectarea tuturor surselor de curent și a generatorului.

De asemenea, a fost prevăzută infrastructură dedicată și pentru paginile oficiale ale Comisiei www.cec.md și www.votează.md pentru a spori timpul de răspuns și a face față solicitărilor sporite în ziua alegerilor.

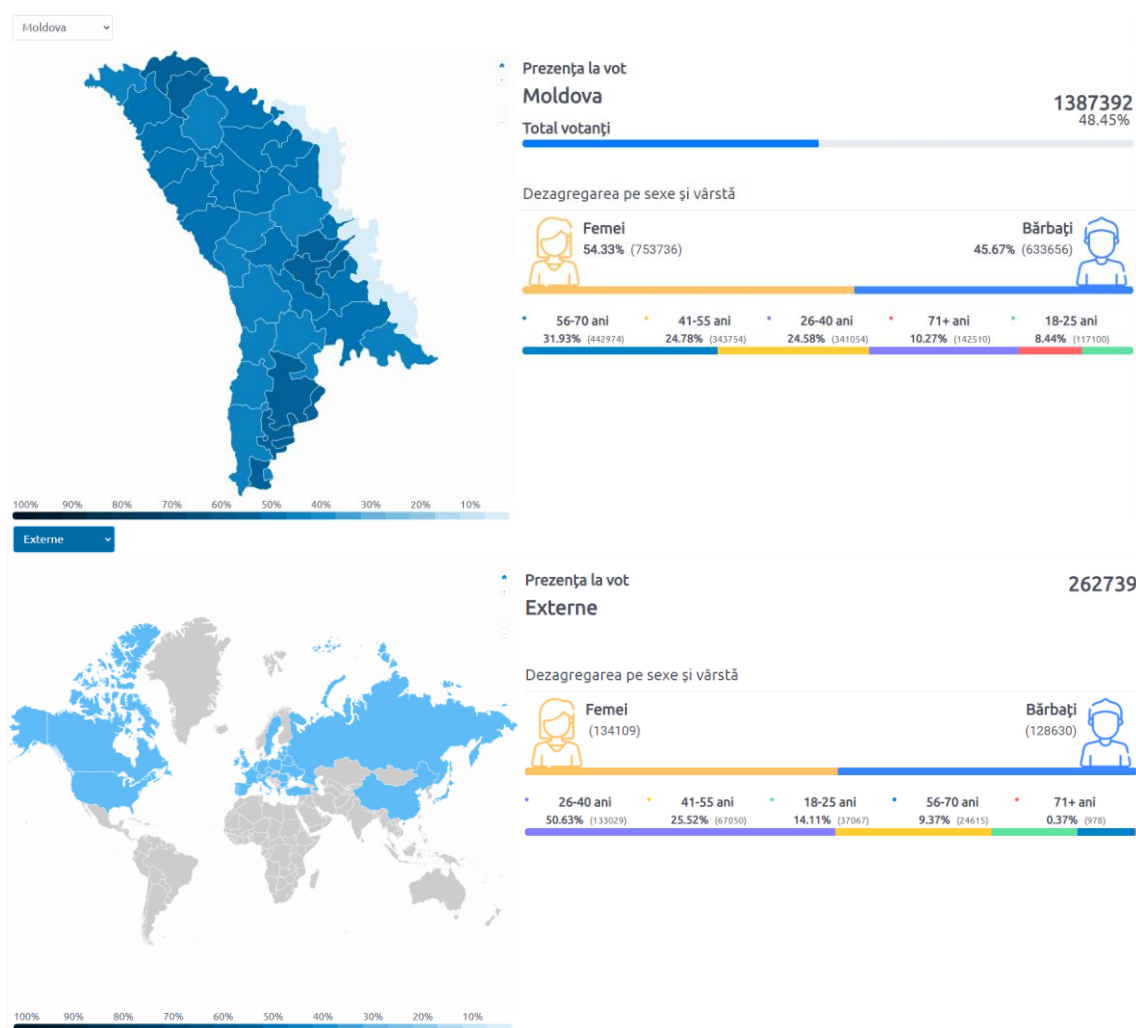

Ca și pentru scrutinele anterioare, pentru afișarea prezenței la vot și a rezultatelor preliminare, Comisia a lansat platforma <https://pv.cec.md/>.

Afișarea prezenței la vot în turul I

Afișarea prezenței la vot în turul II

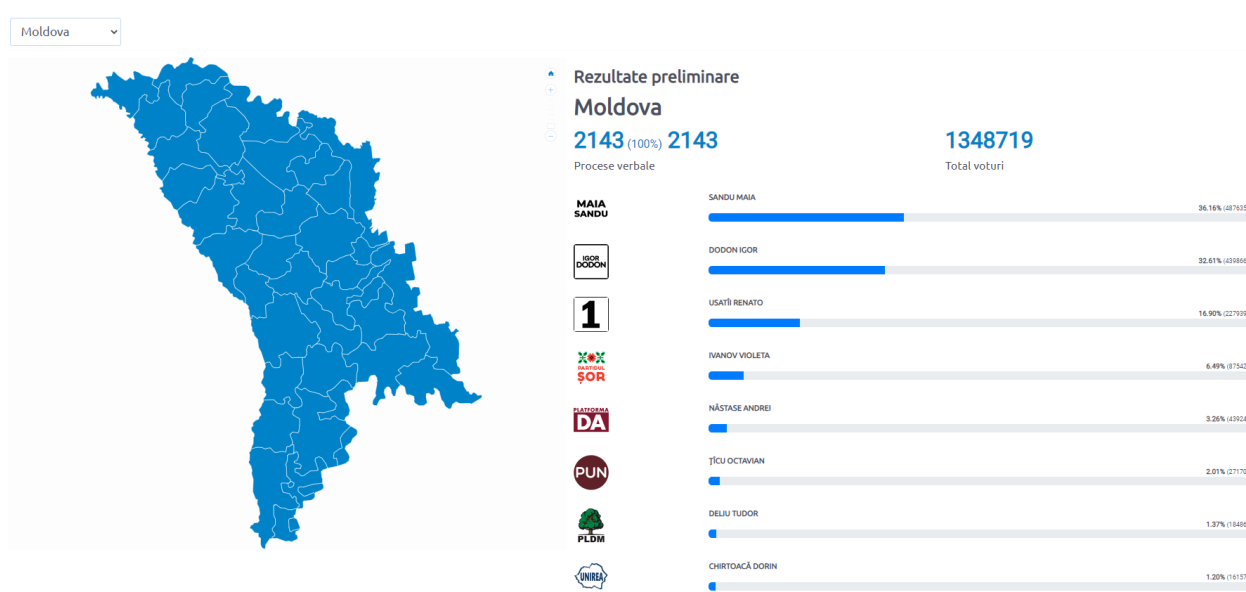
Platforma <https://pv.cec.md/> a permis tuturor cetățenilor urmărirea în timp real a prezenței la vot și a ratei de participare a alegătorilor la secțiile de votare.

Afișarea datelor a fost posibilă prin intermediul unor infografice generate conform mai multor criterii, după:

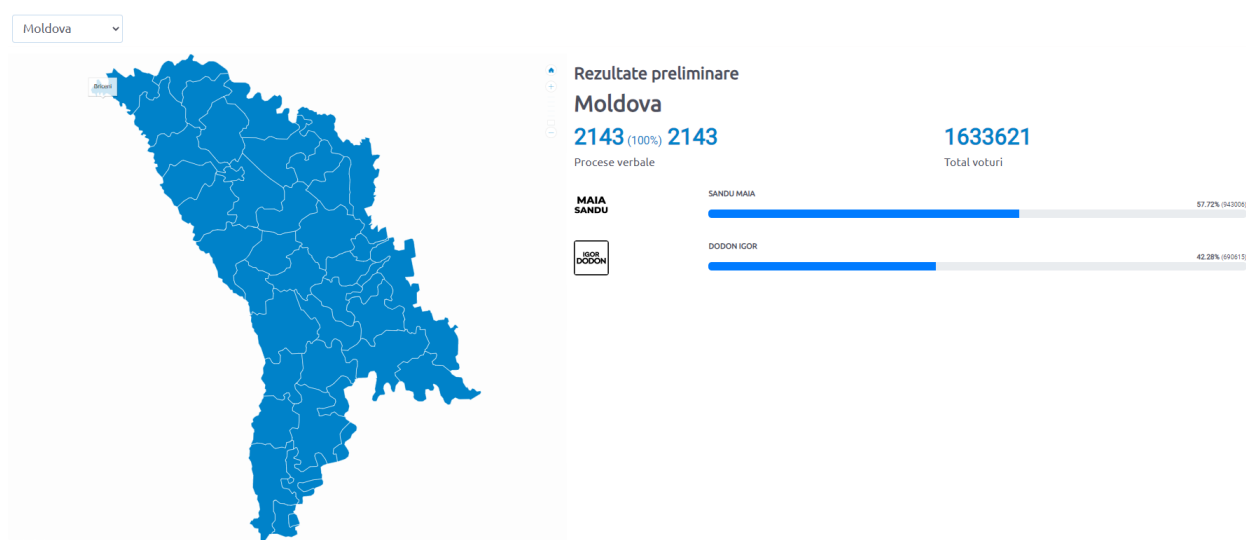
- fiecare raion din 32 raioane ale RM
- municipiul Bălți
- UTA Găgăuzia (UTAG)
- localitățile din stânga Nistrului (Transnistria)
- fiecare din cele 5 sectoare ale orașului Chișinău
- toate suburbiile municipiului Chișinău
- toate secțiile de votare extrateritoriale

Pentru alegătorii prezenți la vot a fost realizată distribuția datelor după sex și grupa de vârstă (calculat din numărul total de alegători prezenți la urne), distribuite atât pe unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, cât și conform circumscripțiilor, incluzând și rata participării.

De asemenea, după încheierea procesului de vot, au putut fi urmărite în timp real rezultatele preliminare obținute de candidați atât pentru turul I, cât și pentru turul II:

Afișarea rezultatelor preliminare tur I

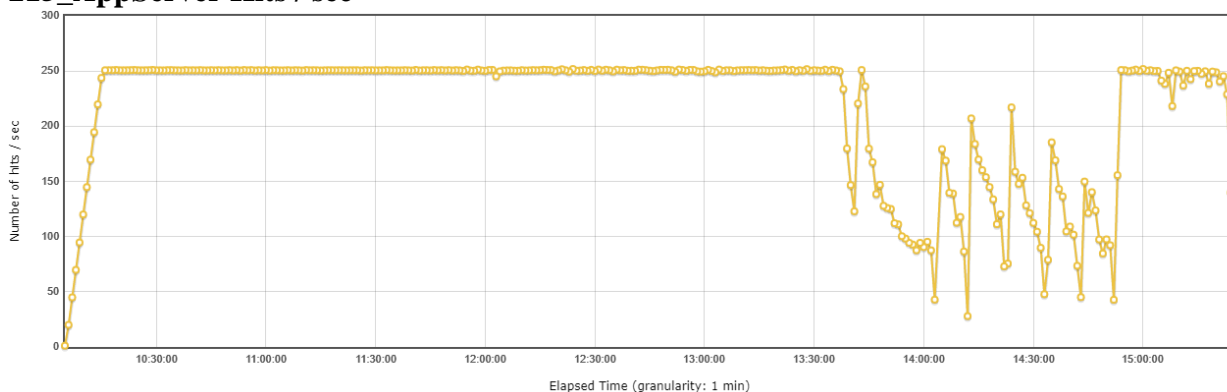
Afișarea rezultatelor preliminare tur II

Concomitent cu activitățile de logistică și configurare a sistemelor și platformelor tehnologice, în cadrul CEC și cu suportul STISC au fost realizate activități de testare a resurselor informaționale CEC, în special au fost testate la sarcini înalte (load și stress test) pagina web a Comisiei www.cec.md, modulul „Prezența la vot și procese-verbale” și platforma de afișare a mersului votării și rezultatelor preliminare <https://pv.cec.md/>

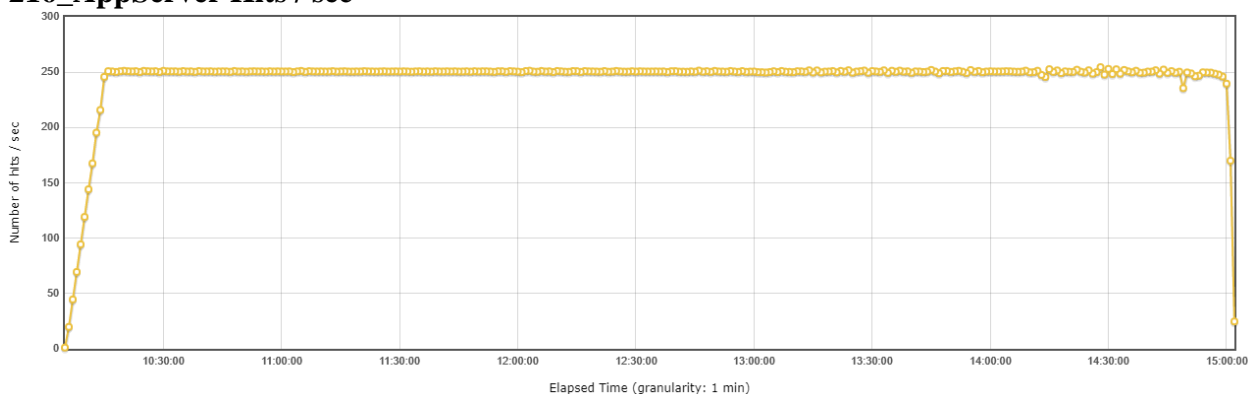
Pentru modulul „Prezența la vot și procese-verbale” sarcinile propuse au fost de 4500 utilizatori concomitenți care vor genera 200-250 solicitări pe secundă. Urmare a testelor, a fost identificată o serie de neregularități critice care puneau în pericol rularea sistemului în cele 2143 de secții de votare, unul din servere indicând anomalii în activitate, fapt inadmisibil pentru ziua alegerilor:

215_AppServer Hits / sec

Aici se poate vedea că serverul 215 pierde din performanță,

216_AppServer Hits / sec

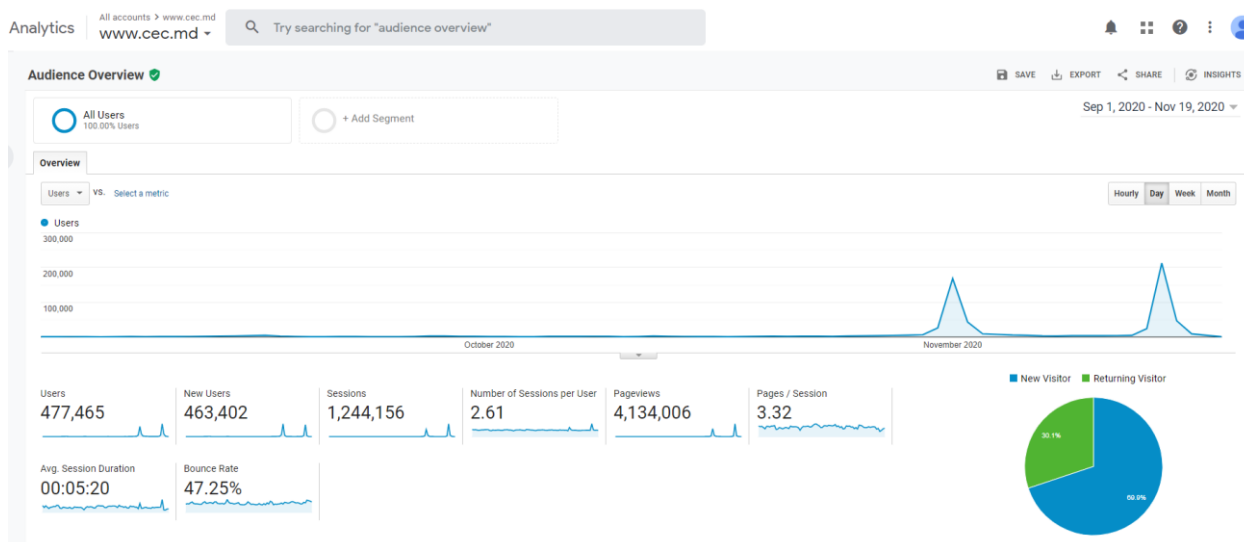

iar serverul 216 lucrează stabil.

După o serie de lucrări de ameliorare, problemele au fost remediate, testele finale indicând capacitatea de rulare a aplicației cu 4300 utilizatori conectați concomitent, care generau o sarcină medie de 220 solicitări pe secundă în regim continuu timp de 12 ore cu timp mediu de răspuns ce fluctua în limitele admisibile 1-1,5 secunde.

Pentru pagina www.pv.cec.md au fost stabilite cerințe de funcționare stabilă la sarcini de circa 80000 utilizatori concomitenți pe ora și circa 1500 accesări pe secundă. Urmare a lucrărilor de pregătire și configurare a infrastructurii, capacitatea necesară a fost atinsă.

Astfel, în cadrul alegerilor prezidențiale, în turul I pagina oficială CEC fost vizitată de peste 200 de mii de utilizatori, care au generat circa 1,3 milioane afișări de pagină, iar în turul 2 peste 240 de mii de utilizatori, care au generat circa 1,8 milioane afișări de pagină, ceea ce sumar a fost de 4,5 ori mai mult decât în scrutinul parlamentar din 24 februarie 2019.

Totodată, sarcina cea mai mare și cel mai mare flux de accesări a revenit aplicației de afișare a mersului votării și rezultatelor preliminare. Astfel, doar în turul II de scrutin, aplicația pv.cec.md a fost accesată de circa 400 mii utilizatori care au generat circa 3,9 milioane vizualizări de pagină.

CAPITOLUL 9. MODELUL, TEXTUL ȘI TIPARUL BULETINELOR DE VOT PENTRU ALEGERILE PREZIDENȚIALE

În baza proceselor-verbale cu privire la ordinea de înscriere în buletinul de vot pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 (nr. 1 din 7 septembrie 2020, nr. 2 din 10 septembrie 2020, nr. 3 din 14 septembrie 2020, nr. 4 din 21 septembrie 2020, nr. 5 din 23 septembrie 2020, precum și nr. 6 din 29 septembrie 2020), întocmite după depunerea actelor necesare pentru înregistrarea candidaților și efectuarea, după caz, a tragerii la sorți, hotărârea CEC nr. 4333 din 9 octombrie 2020 a fost stabilită ordinea de înscriere în buletinul de vot a celor 8 concurenți. Conform pct. 1 al hotărârii, ordinea de înscriere a concurenților electorali în buletinul de vot pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, a fost următoarea

- USATÎI RENATO, desemnat de Partidul Politic „Partidul Nostru”
- NĂSTASE ANDREI, desemnat de Partidul Politic ”Platforma Demnitate și Adevăr”
- DELIU TUDOR, desemnat de Partidul Liberal Democrat din Moldova
- DODON IGOR, candidat independent
- IVANOV VIOLETA, desemnată de Partidul Politic „Șor”
- SANDU MAIA, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”
- ȚÎCU OCTAVIAN, desemnat de Partidul Politic „Partidul Unității Naționale”
- CHIRTOACĂ DORIN, desemnat de Blocul electoral UNIREA.

Prin hotărârea nr. 4334 din 9 octombrie 2020, a fost aprobat modelul și textul buletinului de vot pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020. Conform hotărârii, partea de sus a buletinului de vot conține inscripția „BULETIN DE VOT”, sub aceasta se va scrie tipul scrutinului „pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova” și data desfășurării acestuia „1 noiembrie 2020”. Distanța dintre cele 3 inscripții este de 3 mm.

La o distanță de 10 mm mai jos de data alegerilor s-au aplicat două numere: în partea stângă – numărul de ordine al circumscripției electorale, iar în partea dreaptă – numărul de ordine al secției de votare. Distanța dintre inscripțiile „Nr. circumscripției electorale” / „Nr. secției de votare” și primul patruleter imprimat este de 10 mm.

Buletinele de vot tipărite au fost divizate în 8 patruletere, acestea având dimensiunile de 110 mm pe 20 mm. Distanța dintre patruletere este de 2,5 mm unul față de altul. Lungimea buletinului de vot este de 236 mm, iar lățimea este de 140 mm. În partea stângă a fiecărui patruleter s-a imprimat simbolul concurentului electoral cu dimensiunile de 15 mm x 15 mm, în centrul patruleterului s-au înscris numele și prenumele candidatului, denumirea partidului, organizației

social-politice, blocului electoral care a înaintat concurentul electoral sau, după caz, textul „desemnat de adunarea cetățenilor”. În partea dreaptă, la aceeași distanță de latura de sus și cea de jos s-a imprimat un cerc cu diametrul de 15 mm în care alegătorul aplică ștampila cu inscripția „Votat”.

Buletinele de vot au fost tipărite pe hârtie opacă (mată) de culoare gri afumat, iar pe fiecare a fost introdus numărul de ordine al circumscripției electorale și cel al secției de votare.

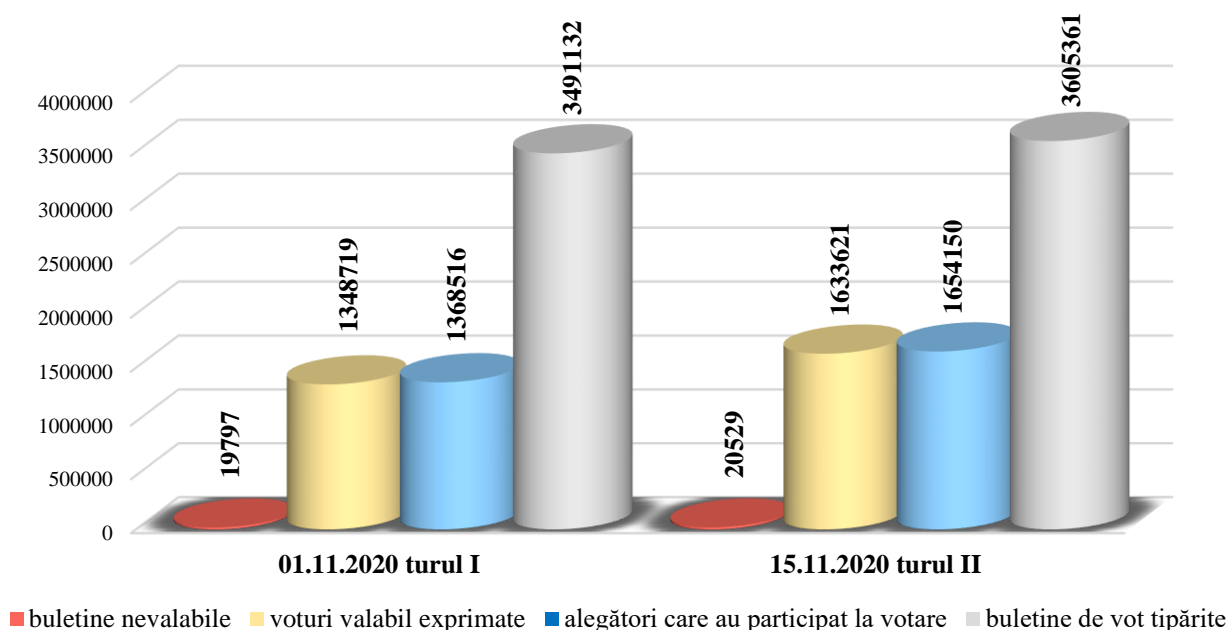
Concurenții electorali au fost înscrși în buletinul de vot cu litere majuscule de aceeași mărime, aceleași caractere, în ordinea stabilită conform hotărârii nr. 4333 din 9 octombrie 2020.

Prin hotărârea nr. 4466 din 4 noiembrie 2020 „Cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 și organizarea celui de-al doilea tur de scrutin”, s-au stabilit turul doi pentru data de 15 noiembrie 2020 și textul buletinului de vot pentru acesta cu lungimea de 112 mm și lățimea de 140 mm.

Concurenții electorali au fost înscrși în buletinul de vot în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur: Sandu Maia, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, care a obținut 487,635 voturi, a fost pe primul loc în buletin, iar pe al doilea loc Dodon Igor, candidat independent, care a obținut 439,866 voturi.

La turul I, în vederea securizării procesului de vot, la înmânarea buletinului de vot, membrul biroului electoral a aplicat în actul de identitate al alegătorului ștampila specială cu inscripția „Alegeri prezidențiale 01.11.2020”, iar la turul II ștampila „Alegeri prezidențiale 15.11.2020 Turul II”.

În temeiul art. 18, 26 și 54 din Codul electoral, precum și în baza deciziilor organelor electorale inferioare, Comisia Electorală Centrală a stabilit tirajul buletinelor de vot pentru alegerile prezidențiale: pentru turul întâi din 1 noiembrie 2020 – 2934017 buletine de vot destinate secțiilor de votare din țară și 556000 buletine de vot destinate secțiilor de votare din străinătate, iar pentru turul doi din 15 noiembrie 2020 pentru secțiile de vot de pe teritoriul Republicii Moldova s-a tipărit același număr ca și pentru primul tur, în schimb pentru secțiile votare din străinătate, prin hotărârea nr. 4472 din 4 noiembrie 2020 „Cu privire la stabilirea tirajului buletinelor de vot pentru secțiile de votare din străinătate la turul doi al alegerilor Președintelui Republicii Moldova din 15 noiembrie 2020”, tirajul pentru fiecare secție s-a majorat la 5000 de buletine, excepție făcând următoarele secții de vot: nr. 1/307 din or. Baku Republica Azerbaidjan, nr. 1/317 din or. Beijing, Republica Populară Chineză, nr. 1/321 din or. Abu Dhabi, Emiratele Arabe Unite, nr. 1/436 din or. Doha, Statul Qatar – pentru care s-au tipărit câte 300 de buletine de vot (Figura 13).

Figura 13. Buletine de vot tipărite pentru scrutinului prezidențial

Capitolul 10. Conlucrarea cu autoritățile administrației publice centrale, autoritățile publice locale și unele instituții în vederea asigurării desfășurării în bune condiții a alegerilor

În scopul asigurării condițiilor necesare pentru buna desfășurare a alegerilor Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, Comisia Electorală Centrală a stabilit prin hotărârea nr. 4124 din 25 august 2020 responsabilități suplimentare pentru următoarele instituții și autorități ale administrației publice centrale:

- Ministerul Economiei și Infrastructurii;
- Ministerul Afacerilor Interne;
- Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;
- Banca Națională a Moldovei;
- Biroul politici de reintegrare;
- Serviciul de Informații și Securitate;
- Agenția Proprietății Publice;
- Agenția Servicii Publice;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației;
- Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică;
- Î.S. „Radiocomunicații”;
- S.A. „Moldtelecom”;
- Î.C.S. „PREMIER ENERGY DISTRIBUTION” S.A.;
- S.A. „RED-Nord”
- Autoritățile administrației publice locale.

Pe tot parcursul perioadei electorale, autoritățile și instituțiile enumerate, cu excepția Băncii Naționale a Moldovei și a autorităților administrației publice locale, au prezentat periodic, o dată la 10 zile, note informative despre executarea acestei hotărâri.

În cadrul ședințelor din 9, 17 și 25 septembrie 2020 și din 6, 17 și 28 octombrie 2020, Comisia a luat act de informațiile autorităților vizate cu privire la executarea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4124 din 25 august 2020.

Astfel, Ministerul Economiei și Infrastructurii a întreprins măsurile necesare pentru:

- asigurarea alimentării fără întrerupere cu energie electrică a sediilor organelor electorale;
- asigurarea la nivel național a accesului către secțiile de votare;
- acordarea, în caz de necesitate, la solicitarea autorităților administrației publice locale și/sau organelor electorale, a asistenței informaționale privind antrenarea agenților transportatori din teritoriu la efectuarea transporturilor.

Prin demersurile nr. 14r/4-5457 din 04 septembrie 2020 și nr. 14/4-6954 din 12 noiembrie 2020, Ministerul a solicitat Autorității administrative „Agenția Națională Transport Auto” să notifice toți operatorii de transport rutier despre necesitatea respectării orarelor de circulație la rutele atribuite spre deservire în zilele de 1 și 15 noiembrie 2020 în scopul asigurării cetățenilor cu transport rutier de persoane.

Prin aceleași demersuri, Ministerul a solicitat S.R.L. „Gărilor Auto Moderne” să desemneze persoane responsabile din cadrul filialelor întreprinderii pentru asigurarea desfășurării în bune condiții a procesului tehnologic de deservire a călătorilor în zilele de 1 și 15 noiembrie 2020.

Pentru realizarea sarcinilor înaintate, Agenția Națională de Transport Auto printr-un comunicat de presă plasat pe site-ul oficial www.anta.qov.md, precum și prin intermediul S.R.L. „Gărilor Auto Moderne” a notificat operatorii de transport rutier cărora le-au fost atribuite spre deservire rute regulate raionale și interraionale să respecte orarele de circulație în zilele de 1 și 15 noiembrie 2020 pentru asigurarea cetățenilor cu transport rutier.

La 1 și 15 noiembrie 2020, în conformitate cu prevederile hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4390 din 20 octombrie 2020 „Cu privire la unele aspecte ce țin de transportul organizat al alegătorilor la secțiile de votare în ziua alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020” și ordinul comun al Agenției Naționale Transport Auto și Inspectoratului General al Poliției, inspectorii

Agenției Naționale Transport Auto în comun cu angajații Inspectoratului Național de Securitate Publică, între orele 7:00 – 21:00, au asigurat procesul de monitorizare și control în trafic a unităților de transport, în scopul evitării transportului alegătorilor la secțiile de votare de către concurenții electorali sau alte persoane terțe.

De asemenea, S.R.L. „Gărilor Auto Moderne” a desemnat persoane responsabile în cadrul filialelor întreprinderii pentru buna organizare și desfășurare a procesului tehnologic de deservire a călătorilor cu transport rutier în zilele de 1 și 15 noiembrie 2020.

Din partea Ministerului Afacerilor Interne executarea hotărârii nr. 4124 din 25 august 2020 a fost asigurată de Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență.

Astfel, Inspectoratul General al Poliției:

- și-a antrenat angajații la escortarea unităților de transport implicate în transportarea buletinelor de vot și a documentației electorale la consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare.

În zilele în care au fost distribuite organelor electorale buletinele de vot, au fost atrași pentru escortare 90 de angajați, iar 94 de angajați au fost antrenați pentru paza sediilor consiliilor electorale de circumscripție

În perioada 12-13 noiembrie 2020, pentru asigurarea escortării au fost antrenați 86 de angajați și 40 de unități de transport de serviciu, iar 30 de angajați au fost antrenați pentru paza sediilor unui număr de 20 de consilii electorale de circumscripție. Paza sediilor celorlalte consilii a fost asigurată începând cu 14 noiembrie 2020;

- a asigurat securitatea și ordinea publică la sediul Comisiei Electorale Centrale în timpul înregistrării grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova și primirii documentelor și înregistrării candidaților la funcția de Președinte;

- a asigurat securitatea și ordinea publică la întrunirile electorale organizate și desfășurate pe teritoriul țării în perioadele 2-30 octombrie 2020 (în total 1160 de întruniri la care au participat circa 47553 de persoane)¹⁸ și 4 – 13 noiembrie 2020 (în total 94 de întruniri la care au participat circa 11261 de persoane)¹⁹;

- a înregistrat, în perioadele 2 – 30 octombrie 2020 și 4 – 13 noiembrie 2020, 127 și, respectiv, 26 de cazuri de încălcări/incidente și alte acțiuni care puteau afecta procesul electoral:

Nr. d/o	Tipul/obiectul încălcărilor	Nr. de cazuri (2-30.10 2020)	Rezultatul examinării	Nr. de cazuri (4-13.11.2020)	Rezultatul examinării
1.	Afișajul electoral	66	3 cazuri – a fost inițiat proces	6	Un caz – a fost inițiat proces contravențional în

¹⁸ Tudor Deliu, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de PLDM, a organizat 70 de întruniri, la care au participat 2129 de persoane, ordinea publică fiind asigurată de 98 de angajați de poliție; Renato Usatîi, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de Partidul Politic „Partidul Nostru” – 113, la care au participat 5927 de persoane, ordinea publică fiind asigurată de 287 de angajați de poliție; Andrei Năstase, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de PPDA – 140, la care au participat 4040 de persoane, ordinea publică fiind asigurată de 238 de angajați de poliție; Maia Sandu, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de PAS – 92, la care au participat 4868 de persoane, ordinea publică fiind asigurată de 175 de angajați de poliție; Violeta Ivanov, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de Partidul politic „Șio” – 193, la care au participat 6969 de persoane, ordinea publică fiind asigurată de 290 de angajați de poliție; Igor Dodon, candidatul independent la funcția de Președinte al Republicii Moldova – 494, la care au participat 22043 de persoane, ordinea publică fiind asigurată de 1191 de angajați de poliție; Dorin Chirtoacă, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de Blocul electoral UNIREA – 9, la care au participat 175 de persoane, ordinea publică fiind asigurată de 12 de angajați de poliție; Octavian Țicu, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de Partidul Politic „Partidul Unității Naționale” – 49, la care au participat 1402 de persoane, ordinea publică fiind asigurată de 74 de angajați de poliție.

¹⁹ Maia Sandu, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de PAS, a organizat 28 de întruniri, la care au participat 1545 de persoane, ordinea publică fiind asigurată de 69 de angajați de poliție; Igor Dodon, candidatul independent la funcția de Președinte al Republicii Moldova – 66, la care au participat 9716 de persoane, ordinea publică fiind asigurată de 541 de angajați de poliție.

			<p>contravențional în temeiul art. 50 alin. (1) din Codul contravențional (Afișajul electoral neautorizat);</p> <p>31 cazuri – au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul art. 50 alin. (1) din Codul contravențional (Afișajul electoral neautorizat);</p> <p>un caz - a fost întocmit proces-verbal cu privire la contravenție în temeiul art. 50 alin. (2) din Codul contravențional (Producerea și/sau difuzarea materialelor publicitare de agitație electorală care nu conțin denumirea concurentului electoral, data tipăririi, tirajul materialelor și denumirea tipografiei care le-a tipărit);</p> <p>31 cazuri – examinarea a fost încetată în temeiul art. 441 alin. (1) lit. a) din Codul contravențional din lipsa faptei contravenționale.</p>		<p>temeiul art. 50 alin. (1) din Codul contravențional (Afișajul electoral neautorizat);</p> <p>3 cazuri – au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul art. 50 alin. (1) din Codul contravențional (Afișajul electoral neautorizat);</p> <p>2 cazuri – examinarea a fost încetată, iar faptele sesizate neconfirmate.</p>
2.	Încălcarea restricțiilor de sănătate publică în cadrul întrunirilor	31	<p>9 cazuri - a fost inițiat proces contravențional în temeiul art. 761 alin. (1) din Codul contravențional (Nerespectarea măsurilor de profilaxie, prevenire</p>	8	<p>6 cazuri - a fost inițiat proces contravențional în temeiul art. 76 alin. (11) din Codul contravențional (Nerespectarea măsurilor de profilaxie, prevenire și/sau combatere a bolilor epidemice);</p>

			<p>și/sau combatere a bolilor epidemice); 7 cazuri - au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul art. 761 alin. (1) din Codul contravențional (Nerespectarea măsurilor de profilaxie, prevenire și/sau combatere a bolilor epidemice); 15 cazuri - examinarea a fost încetată din lipsa faptei contravenționale în temeiul art. 441 alin. (1) lit. a) din Codul contravențional</p>		2 cazuri - examinarea a fost încetată din lipsa faptei contravenționale.
3.	Deteriorarea afișajului electoral	5	<p>3 cazuri - a fost inițiat proces contravențional în temeiul art. 104 din Codul contravențional (Distrușgerea, deteriorarea intenționată a bunurilor proprietate comună a asociațiilor de coproprietari în condominiu); un caz - a fost întocmit proces-verbal cu privire la contravenție în temeiul art. 49 alin. (2) din Codul contravențional (Distrușgerea, deteriorarea intenționată prin orice mod a listei electorale sau a afișelor electorale sau a listelor de subscripție pentru susținerea referendumului);</p>	-	-

			un caz – examinarea a fost încetată în temeiul art. 16 alin. (3) din Codul contravențional (fapta comisă de minor).		
4.	Coruperea alegătorilor	2	În ambele cazuri examinarea a fost încetată, iar faptele nu au fost confirmate.	-	-
5.	Alte încălcări în procesul electoral	23	Un caz - a fost întocmit proces-verbal cu privire la contravenție în temeiul art. 354 din Codul contravențional (Huliganism nu prea grav); un caz - a fost întocmit proces-verbal cu privire la contravenție în temeiul art. 69 alin. (1) din Codul contravențional (Injuria); un caz – remis Comisiei Electorale Centrale conform competenței; 4 cazuri – se întreprind măsuri de acumulare și administrare a probelor privind existența sau inexistența faptei contravenționale.	12	Toate cazurile în proces de examinare.
Total		127		26	

- a informat despre unele deficiențe a cadrului normativ și a formulat propuneri de modificare a unor prevederi din Codul contravențional (art. 49 alin. (2), art. 52).

S-a propus completarea alin. (2) al art. 49 după cuvântul „referendumului” cu textul „/pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova”; la art. 52 – completarea cu o prevedere care să determine că agitația electorală în perioada până la începerea campaniei electorale pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova constituie contravenție.

Suplimentar, s-a propus completarea Codului contravențional în vederea stabilirii răspunderii contravenționale pentru efectuarea sondajelor de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor fără înștiințarea prealabilă a Comisiei Electorale Centrale și publicarea rezultatelor în afara termenelor prevăzute la art. 70 alin. (10) din Codul electoral, potrivit căruia, în perioada electorală, orice sondaje de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor pot fi efectuate

numai cu condiția înștiințării prealabile a Comisiei Electorale Centrale. Rezultatele acestor sondaje pot fi date publicității cel târziu cu 5 zile înainte de ziua alegerilor. În ziua alegerilor, până la închiderea secțiilor de votare, se interzice a da publicității în mijloacele de informare în masă materiale, inclusiv interviuri cu alegătorii, despre numărul de voturi întrunite de concurenții electorali pe parcursul zilei și despre șansele acestora, inclusiv rezultatele exit-poll-urilor.

Inspectoratul General pentru Situații de Urgență:

- a pregătit forțele și mijloacele pentru reacționarea operativă în caz de apariție a unor eventuale incendii sau situații excepționale;
- a asigurat cooperarea și schimbul permanent de informații cu autoritățile administrației publice centrale și locale de nivelurile I și II în vederea prevenirii situațiilor excepționale;
- a efectuat instruirea membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare la care s-au înmănat recomandări privind măsurile de prevenire a situațiilor de risc;
- a asigurat în sediile secțiilor de votare și în adiacentul acestora respectarea măsurilor și regulilor de igienă privind evitarea răspândirii infecției COVID-19;
- a pus la dispoziția Comisiei Electorale Centrale un generator de energie electrică;
- a acordat și instalat trei corturi dotate cu echipamente termice și electrice în s. Cigârleni, raionul Ialoveni, s. Bâc, com. Bubuieci, mun. Chișinău și s. Bogdanovca Nouă, raionul Cimișlia.

Pentru executarea hotărârii nr. 4124 din 25 august 2020, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a întreprins următoarele acțiuni:

- a constituit grupul de lucru intern pentru pregătirea desfășurării alegerilor Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie peste hotarele țării;
- a solicitat de la misiunile diplomatice și oficiile consulare datele oficiale privind numărul și repartizarea zonală a cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare, prezentate de către țările gazdă;
- a solicitat acceptul prealabil al statelor de reședință pentru deschiderea ulterioară a secțiilor de votare în ambasade, consulat de carieră și onorifice, precum și în afara sediilor misiunilor diplomatice și consulare;
- a solicitat informația privind propunerile misiunilor diplomatice și oficiilor consulare referitoare la numărul și locațiile eventualelor secții de votare;
- a solicitat informația despre lista statelor care nu admit deschiderea secțiilor de votare extrateritoriale, altele decât pe teritoriul ambasadei/oficiului consular (China, Bulgaria, Cehia, Germania, Azerbaidjan, Elveția);
- a actualizat informația privind restricțiile de călătorie impuse în statele de acreditare, precum și regulile adoptate pe plan intern în contextul prevenirii răspândirii COVID-19 și a evaluat riscurile asociate cu înființarea secțiilor de vot în străinătate pe fundalul pandemiei actuale;
- a monitorizat situația epidemiologică în statele de acreditare și impactul în organizarea scrutinului;
- a studiat experiența altor state în organizarea scrutinelor în statele de reședință în condiții de criză pandemică;
- a informat cetățenii Republicii Moldova aflați în străinătate, prin intermediul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare, despre procedura înregistrării prealabile on-line pentru scrutinul prezidențial din 1 noiembrie 2020. Astfel, pe site-urile ambasadelor și consulatelor moldovenești au fost plasate anunțuri și bannere cu referire la înregistrarea prealabilă;
- a elaborat și a prezentat Comisiei Electorale Centrale avizul prealabil ce conține numărul secțiilor de votare pentru fiecare țară cu indicarea localităților în care urmează să fie deschise, conform propunerilor misiunilor diplomatice și oficiilor consulare, informația privind acordul statului de acreditare; estimarea capacităților de asigurare a birourilor electorale cu președinți din rândul diplomaților și/sau diasporei, cu luarea în calcul a restricțiilor sanitare în contextul pandemiei, aspectul financiar, precum și posibilitatea asigurării din punct de vedere logistic a procesului de votare în condițiile pandemiei de COVID-19;
- a format componenta birourilor electorale ale secțiilor de votare și operatorilor de calculator din rândul colaboratorilor misiunilor diplomatice și oficiilor consulare și al diasporei moldovenești;

- a elaborat un plan de acțiuni privind transportarea materialelor electorale către birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate și a buletinelor de vot;
- a recepționat și a repartizat buletinele de vot, rechizitoriul și materialele electorale fiecărui birou electoral al secțiilor de votare fiind asigurate măsurile necesare de securitate;
- a formulat instrucțiuni către misiunile diplomatice și oficiile consulare în vederea mediatizării informațiilor privind data, ora votării, adresele birourilor electorale ale secțiilor de votare din circumscripție, precum și informația necesară pentru activitatea birourilor electorale ale secțiilor de votare.

Biroul politici de reintegrare în comun cu delegația Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control au asigurat:

- propuneri de organizare a secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria);
- informarea despre căile de acces funcționale către secțiile de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria);
- notificarea despre evoluțiile marcate pe problema posturilor ilegale în Zona de Securitate și a barierelor existente în calea liberei circulației;
- depunerea eforturilor constante pentru deblocarea deplasării nestingherite;
- difuzarea comunicatelor de presă și informarea autorităților publice locale despre mecanismul de documentare și de soluționare a eventualelor incidente și provocări în Zona de Securitate;
- aducerea la cunoștința reprezentantului politic din partea Tiraspolului a hotărârilor Comisiei Electorale Centrale nr. 4301 din 26 septembrie 2020, nr. 4390 din 20 octombrie 2020 și ale Consiliului electoral al circumscripției electorale pentru stânga Nistrului nr. 37 (nr. 4 din 26 septembrie 2020 și nr. 6 din 3 octombrie 2020);
- obținerea acceptului autorităților neconstituționale din Tiraspol pentru deplasarea nestingherită a urnelor de vot mobile la penitenciarele nr. 8 și nr. 12 din or. Bender și la centrele de plasament din s. Cocieri la 1 și 15 noiembrie 2020;
- trecerea nestingherită în zilele de 1 și 15 noiembrie 2020 a cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot domiciliați în localitățile din stânga Nistrului către secțiile de votare constituite pentru aceștia.

Serviciul de Informații și Securitate:

- a efectuat acțiuni de asigurare a securității informaționale a conexiunilor în cadrul SIAS „Alegeri”, inclusiv a securității cibernetice a activității Comisiei Electorale Centrale în contextul organizării și desfășurării alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020;
- a asigurat securitatea acțiunilor care au ținut de confecționarea matriței buletinelor de vot, tipărirea și distribuirea buletinelor de vot, lichidarea matriței, neadmiterea accesului neautorizat la mijloacele tehnice, inclusiv la tipărirea buletinelor de vot și a altor documente electorale;
- a colaborat cu Comisia Electorală Centrală pe segmentul acreditării observatorilor internaționali din partea organizațiilor nonguvernamentale pentru monitorizarea procesului electoral.

Agencia Proprietății Publice:

- a informat în mod continuu Î.S. Editura „Universul”, Î.S. „Combinatul Poligrafic Chișinău” și Î.S. F.E.P. „Tipografia Centrală” despre întreprinderea tuturor măsurilor corespunzătoare în vederea prestării serviciilor de tipărire a buletinelor de vot pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020;

Agencia Serviciii Publice:

- a asigurat actualizarea datelor despre cetățeni din Registrul de stat al populației în conformitate cu prevederile contractului nr. 114-WS de prestare a serviciilor informaționale din 16 noiembrie 2018 în Registrul de stat al alegătorilor;
- a întreprins măsuri de conlucrare cu reprezentanții autorităților administrației publice locale abilitați prin lege să înregistreze actele de naștere, căsătorie și deces în satele (comunele) și orașele unde nu sunt create servicii de stare civilă.

- a asigurat confecționarea buletinelor de identitate în baza tuturor cererilor depuse în perioadele 1 – 29 octombrie 2020 până la 30 octombrie 2020 și 2 – 12 noiembrie 2020 până la 13 noiembrie 2020, inclusiv în cazul în care termenul limită al comenzii a depășit aceste zile, indiferent de tariful achitat;

- a asigurat eliberarea gratuită și simplificată a buletinelor de identitate provizorii la solicitarea cetățenilor Republicii Moldova în perioadele 27 octombrie – 1 noiembrie 2020 și 10 – 15 noiembrie 2020;

Potrivit unor date statistice privind asigurarea cetățenilor cu acte de identitate, în zilele de 27-29 octombrie 2020, au fost înmânate/eliberate 4045 de buletine de identitate ale cetățeanului Republicii Moldova (CA) și 847 de buletine de identitate provizorii.

- a eliberat în perioada 25 august – 13 noiembrie 2020 cetățenilor Republicii Moldova aflați în detenție în instituțiile penitenciare 1345 de buletine de identitate, dintre care 673 – buletine de identitate provizorii; cetățenilor Republicii Moldova reținuți sau aflați în arest preventiv – 139 de buletine de identitate provizorii; cetățenilor Republicii Moldova aflați în instituțiile medico-sanitare specializate, în instituțiile de asistență socială – 67 de buletine de identitate, dintre care 41 de buletine de identitate provizorii;

- a asigurat la 1 și 15 noiembrie 2020 activitatea tuturor serviciilor de eliberare a actelor de identitate din cadrul Direcției generale acte de identitate conform programului de lucru în intervalul orar 7.00 - 21.00 și înmânarea buletinelor de identitate confecționate și eliberarea buletinelor de identitate provizorii în mod gratuit;

- conform raportului statistic cu privire la actele eliberate și înregistrarea la domiciliu/reședință a cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în perioada 25 august – 13 noiembrie 2020, au fost eliberate 92671 de acte de identitate (46121 de buletine de identitate, 6053 de buletine provizorii, 40497 de pașapoarte naționale). În perioada menționată, au fost înregistrate la domiciliu 13351 de persoane, iar la reședință – 2950 de persoane. Tot în aceeași perioadă, din evidență fără înregistrare la domiciliu au fost radiate 3539 de persoane, dintre care 237 de persoane pe motivul emigrării autorizate.

Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI) a monitorizat:

- executarea indicațiilor date furnizorului de comunicații electronice S.A. „Moldtelecom” privind desemnarea prin ordin a persoanelor responsabile de procesul de asigurare a furnizării serviciilor de telefonie fixă și acces la internet în perioada alegerilor, precum și inițierea procedurii de cercetare preventivă a posibilităților tehnice la fața locului, în scopul conectării secțiilor de votare la serviciile respective, în conformitate cu lista secțiilor de votare constituite;

- asigurarea de către furnizorul de comunicații electronice S.A. „Moldtelecom” a lucrărilor de mentenanță și suport tehnic a serviciilor de telefonie fixă și acces la internet.

Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică pentru asigurarea conexiunii securizate în cadrul rețelei informaționale, parte componentă a SIAS „Alegeri”, a întreprins următoarele acțiuni:

- a monitorizat și a asigurat securitatea cibernetică a paginii web oficiale a Comisiei Electorale Centrale.

- a efectuat lucrările de pregătire a platformei centralizate pentru crearea conexiunilor securizate;

- a conectat și a testat infrastructura pentru mediul de rezervă al SIAS „Alegeri”;

- a actualizat și a asigurat configurările de securitate pentru platforma de afișare a mersului și rezultatelor alegerilor (pv.cec.md);

- în cadrul testărilor din perioada 26 – 30 octombrie 2020 a verificat 4000 de conexiuni securizate VPN din secțiile de votare;

- a antrenat specialiști pentru zilele de 1 și 15 noiembrie 2020 în vederea monitorizării și oferirii suportului tehnic necesar pentru asigurarea desfășurării în bune condiții a alegerilor.

Î.S. „Radiocomunicații” a asigurat funcționarea continuă a echipamentului tehnic de televiziune și radiodifuziune care difuzează programele naționale de radio și televiziune, cu excepția cazurilor de întrerupere a alimentării cu energie electrică. Totodată, pentru timpul întreruperilor de durată, stațiile întreprinderii au dispus de diesel-generatore.

S.A. „Moldtelecom”:

- a emis ordinul „Cu privire la asigurarea bunei desfășurări a alegerilor Președintelui Republicii Moldova din 01.11.2019” în scopul asigurării în perioada electorală a funcționării fiabile a rețelelor telefonice și a disponibilității serviciilor de transport date (Internet) pentru secțiile de votare.

- a instalat posturi de telefonie fixă în sediile organelor electorale inferioare;

- a conectat la serviciile transport date (Internet) 2001 de secții de votare, restul secțiilor fiind asigurate cu servicii de transport date prestate de alți operatori.

Î.C.S. „PREMIER ENERGY DISTRIBUTION” S.A și S.A. „RED-Nord” au desemnat prin ordin persoane responsabile de conlucrare cu Comisia Electorală Centrală și au întreprins toate măsurile pentru asigurarea alimentării fiabile cu energie electrică a sediilor consiliilor electorale de circumscripție și ale birourilor electorale ale secțiilor de votare.

CAPITOLUL 11. VOTAREA

În baza proceselor-verbale privind totalizarea rezultatelor votării pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, întocmite de consiliile electorale de circumscripție raionale, municipale Chișinău și Bălți, al Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia, Comisia Electorală Centrală a constatat că în primul tur de scrutin numărul de alegători incluși în listele electorale de bază a fost de 2 793 322, numărul de alegători incluși în listele suplimentare a fost de 202 569, iar în total la votare au participat 1 368 516 alegători. La cel de-al doilea tur de scrutin, numărul de alegători incluși în listele electorale de bază a fost de 2 789 010, numărul de alegători incluși în listele suplimentare a fost de 346 464, iar în total la votare au participat 1 654 150 alegători.

Conform art. 44 din Codul electoral, listele electorale includ toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază ori își au reședința pe teritoriul unei secții de votare.

Prin urmare, rata participării alegătorilor la votare în ziua de 1 noiembrie 2020 este de 48,54 la sută, ceea ce constituie mai mult de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.

Comisia Electorală Centrală a declarat valabile alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, organizate în primul tur de scrutin.

Distribuția după sex a votanților la primul tur din 1 noiembrie 2020 este următoarea: 53,91% sunt femei și 46,09% sunt bărbați.

După grupa de vârstă, distribuția participanților la votul din 1 noiembrie 2020 este următoarea: 8,08% au vârsta între 18-25 de ani, 14,28% au vârsta între 26-40 ani, 24,69% au vârsta între 41-55 ani, 32,69% au vârsta între 56-70 ani și 10,26% au vârsta de 71 ani și mai sus.

Conform datelor procesate în urma alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020, nici unul dintre candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova nu a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri în primul tur de scrutin. Ca urmare, potrivit art. 120 alin. (1) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a stabilit pentru data de 15 noiembrie 2020 desfășurarea turului al doilea de scrutin pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova.

În temeiul hotărârii nr. 4466 din 4 noiembrie 2020, Comisia a dispus organizarea celui de-al doilea tur de scrutin pentru primii doi candidați stabiliți în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur, după cum urmează:

Sandu Maia, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, care a obținut 487 635 voturi.

Dodon Igor, candidat independent, care a obținut 439 866 voturi.

Potrivit art. 120 alin. (5) din Codul electoral, este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin. Voturile date pentru un candidat se consideră ca fiind voturi exprimate împotriva celui alt candidat.

Conform datelor procesate în urma organizării și desfășurării celui de-al doilea tur de scrutin al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 15 noiembrie 2020 și în temeiul art. 65, 119 și 120 alin. (5) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală l-a declarat

ales pe concurentul electoral Sandu Maia, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, care a obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin - 943 006 voturi.

Contra-candidatul Dodon Igor, candidat independent, a obținut în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin 690 615 voturi.

În baza proceselor-verbale privind totalizarea rezultatelor turului doi din 15 noiembrie 2020, întocmite de consiliile electorale de circumscripție raionale, municipale Chișinău și Bălți și al Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia, Comisia Electorală Centrală a constatat că numărul de alegători incluși în listele electorale de bază este de 2 789 010, numărul de alegători incluși în listele suplimentare este de 346 464, iar în total la votare au participat 1 654 150 alegători.

Conform art. 44 din Codul electoral, listele electorale includ toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază ori își au reședința pe teritoriul unei secții de votare. Astfel, din numărul alegătorilor incluși în listele electorale suplimentare, doar 52 234 nu au fost înscriși în listele electorale de bază.

Prin urmare, rata participării alegătorilor la votare în ziua turului doi de scrutin din 15 noiembrie 2020 urmează a fi calculată prin împărțirea cifrei care reflectă numărul de alegători care au participat la votare la cifra care reflectă numărul de alegători din listele electorale de bază adunată la cifra ce reflectă numărul de alegători incluși pe listele suplimentare, dar care nu se regăsesc și pe listele electorale de bază.

Respectiv, rata participării alegătorilor la votare în ziua de 15 noiembrie 2020 este de 58,22%

Cu titlu comparativ, datele din procesul-verbal cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor pentru funcția de Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 și, respectiv, din cel cu privire la turul doi de scrutin prezidențial din 15 noiembrie 2020 sunt reflectate în tabelul următor:

Indicatorii procesului-verbal privind totalizarea rezultatelor alegerilor Președintelui Republicii Moldova	Turul I de scrutin 1 noiembrie 2020	Turul II de scrutin 15 noiembrie 2020
a) numărul de alegători incluși în listele electorale	2 793 322	2 789 010
b) numărul de alegători incluși în listele suplimentare	202 569	346 464
c) numărul de alegători care au primit buletine de vot	1 370 253	1 654 276
d) numărul de alegători care au participat la votare	1 368 516	1 654 150
e) cifra ce reflectă diferența dintre numărul buletinelor de vot primite de alegători și numărul alegătorilor care au participat la votare	1 737	126
f) numărul buletinelor de vot declarate nevalabile	19 797	20 529
h) numărul total de voturi valabil exprimate	1 348 719	1 633 621
i) numărul buletinelor de vot tipărite	3 491 132	3 605 361
j) numărul buletinelor de vot neutilizate și anulate (inclusiv buletinele de vot completate greșit și anulate)	2 120 879	1 951 085

Distribuția după sex a votanților la cel de-al doilea tur de scrutin prezidențial din 15 noiembrie 2020 este următoarea: 54,33% sunt femei și 45,67% sunt bărbați.

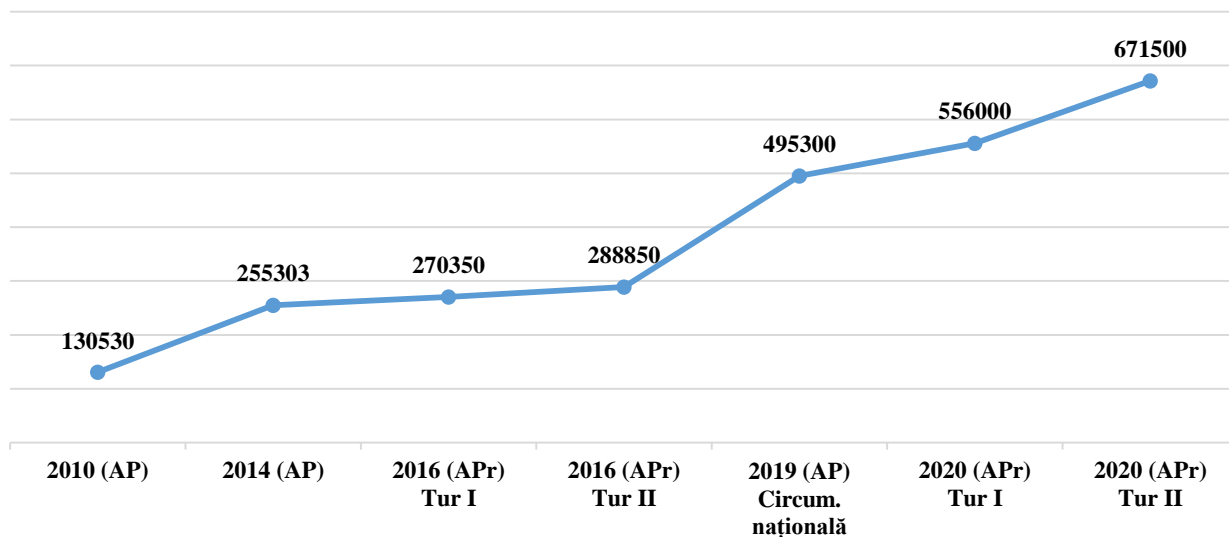
După grupa de vârstă, distribuția participanților la votul din 15 noiembrie 2020 este următoarea: 8,44 % au vârsta între 18-25 ani, 24,58% au vârsta între 26-40 ani, 24,78% au vârsta între 41-55 ani, 31,93% au vârsta între 56-70 ani și 10,27% au vârsta de 71 ani și mai sus.

Votarea în secțiile de votare deschise în străinătate

Prin hotărârile nr. 4335 din 9 octombrie 2020 și nr. 4472 din 4 noiembrie 2019, Comisia Electorală Centrală a stabilit tirajul buletinelor de vot destinate secțiilor de votare din străinătate: pentru primul tur de scrutin - 556 000 buletine (467 600 în limba română și 88 400 în limba rusă), iar pentru cel de-al doilea tur de scrutin - 671 500 buletine (583 100 în limba română și 88 400 în limba rusă).

Astfel, pentru cel de-al doilea tur de scrutin Comisia a majorat tirajul cu 115 500 de buletine. Pentru 134 de secții de votare, din cele 139 organizate în străinătate, a fost tipărit numărul maxim de 5000 de buletine pentru o secție, după cum prevede art. 54 alin. (3) din Codul electoral, iar celorlalte 5 secții de vot le-au fost distribuite câte 300 de buletine de vot (200 în limba română și 100 în limba rusă), acestea fiind: nr. 1/307, Republica Azerbaidjan, orașul Baku; nr. 1/317, Republica Populară Chineză, orașul Beijing; nr. 1/321, Emiratele Arabe Unite, orașul Abu Dhabi; nr. 1/390, Japonia, orașul Tokyo și nr. 1/436, Statul Qatar, orașul Doha.

Dinamica cantității buletinelor de vot tipărite pentru secțiile de votare din străinătate (perioada 2010 - 2020)

Listele electorale, buletinele de vot, precum și alte materiale și documente electorale au fost transmise secțiilor din străinătate de către Comisia Electorală Centrală prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.

În conformitate cu art. 58 alin. (7) din Codul electoral, biroul electoral decide asupra prelungirii, cu cel mult 2 ore, a termenului votării pentru a le permite alegătorilor care stau în rând la secția de votare respectivă să-și realizeze drepturile, informând despre prelungire consiliul electoral de circumscripție și Comisia Electorală Centrală. Astfel, în ziua primului tur de scrutin din 1 noiembrie 2020, au solicitat prelungirea programului de lucru următoarele birouri electorale ale secțiilor de votare din străinătate:

- 1) nr. 1/343, Republica Franceză, or. Villeneuve-Saint-Georges – prelungit cu 2 ore;
- 2) nr. 1/348, Republica Federală Germania, or. Berlin – prelungit cu o oră;
- 3) nr. 1/349, Republica Federală Germania, or. Frankfurt pe Main – prelungit cu o oră;
- 4) nr. 1/351, Republica Federală Germania, or. Hamburg – prelungit cu 2 ore;
- 5) nr. 1/353, Republica Federală Germania, or. Kassel – prelungit cu 2 ore;
- 6) nr. 1/358, Statul Israel, or. Tel-Aviv – prelungit cu o oră;
- 7) nr. 1/379, Republica Italiană, or. Mestre – prelungit cu 2 ore;
- 8) nr. 1/397, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, or. Northampton – prelungit cu 2 ore;
- 9) nr. 1/408, România, or. Iași – prelungit cu 2 ore.

În ziua celui de-al doilea tur de scrutin din 15 noiembrie 2020, au solicitat prelungirea programului de lucru următoarele birouri electorale ale secțiilor de votare din străinătate:

- 1) nr. 1/343, Republica Franceză, or. Paris – prelungit cu o oră;
- 2) nr. 1/353, Republica Federală Germania, or. Kassel – prelungit cu o oră;
- 3) nr. 1/358, Statul Israel, or. Tel-Aviv – prelungit cu o oră;
- 4) nr. 1/396, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, or. Birmingham – prelungit cu o oră;

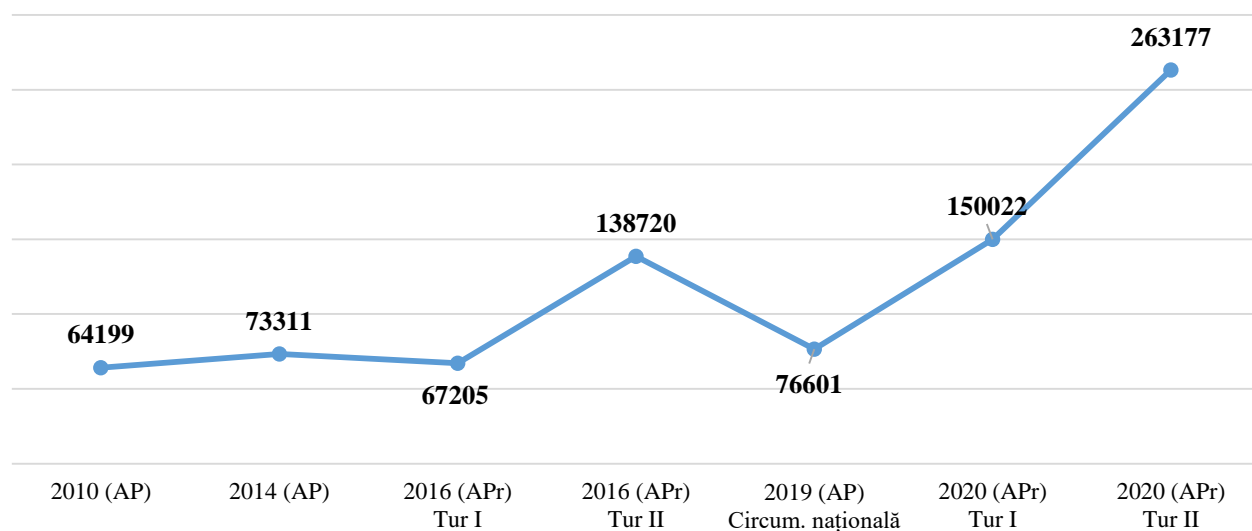
5) nr. 1/442, Republica Ungară, or. Budapesta – prelungit cu 30 min,

La secția de votare nr. 1/349, Republica Federală Germania, or. Frankfurt, în condițiile art. 56 alin. (1) din Codul electoral, din cauza alertei cu explosive în localul secției de votare, procesul de votare a fost suspendat pentru o oră.

Totodată, remarcăm că la unele secții de votare din afara țării numărul alegătorilor care s-au prezentat la urnele de vot a fost mai mare decât numărul de 5000 de buletine de vot care le-au fost expediate, plafon maxim prevăzut de art. 54 alin. (3) din Codul electoral. Aceste cazuri au fost atestate la secțiile de votare constituite în Republica Franceză, Republica Italiană, Republica Federală Germania și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

În ziua primului tur la secțiile din străinătate s-au prezentat 150 022 alegători, iar în ziua turului doi - 263 177 alegători.

Dinamica participării la votare în secțiile de votare din străinătate
(perioada 2010 - 2020)

Tabelul de mai jos prezintă datele comparative privind numărul de alegători care au participat la votare în secțiile de votare din străinătate la primul și la cel de-al doilea tur:

STATUL/Localitatea	Numărul secției de votare	Numărul de alegători care au participat la votare Turul I	Numărul de alegători care au participat la votare Turul II
REPUBLICA AUSTRIA, or. Viena	1/306	856	1510
REPUBLICA AZERBAIDJAN, or. Baku	1/307	26	53
REPUBLICA BELARUS, or. Minsk	1/308	142	216
REGATUL BELGIEI, or. Bruxelles	1/309	1876	3399
REGATUL BELGIEI, or. Bruxelles	1/310	1780	3107
REPUBLICA BULGARĂ, or. Sofia	1/311	105	239
CANADA, or. Ottawa, ON	1/312	127	251
CANADA, or. Toronto, ON	1/313	453	785
CANADA, or. Montreal, QC	1/314	1864	3360
CANADA, or. Calgary	1/315	470	655
REPUBLICA CEHĂ, or. Praga	1/316	1475	3108
REPUBLICA POPULARĂ CHINEZĂ, or. Beijing	1/317	14	19
REPUBLICA ELENĂ, or. Atena	1/318	581	1007

REPUBLICA ELENĂ, or. Atena	1/319	816	1306
CONFEDERAȚIA ELVEȚIANĂ, or. Geneva	1/320	954	1593
EMIRATELE ARABE UNITE, or. Abu Dhabi	1/321	53	176
REPUBLICĂ ESTONIA, or. Tallinn	1/322	105	226
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Moscova	1/323	1129	1801
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Moscova	1/324	537	1604
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Moscova	1/325	171	960
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Moscova	1/326	527	1526
FEDERAȚIA RUSĂ, regiunea Moscova	1/327	655	1661
FEDERAȚIA RUSĂ, regiunea Moscova	1/328	584	1618
FEDERAȚIA RUSĂ, regiunea Moscova	1/329	439	1444
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Sankt-Petersburg/reg. Leningrad	1/330	220	513
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Sankt-Petersburg/reg. Leningrad	1/331	276	649
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Sankt-Petersburg/reg. Leningrad	1/332	273	714
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Soci/Krasnodar	1/333	135	227
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Lipetsk	1/334	78	236
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Tula	1/335	146	411
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Kursk	1/336	209	272
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Kostroma	1/337	91	111
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Rezani	1/338	50	67
FEDERAȚIA RUSĂ, or. Surgut/Hantı-Mansiisk	1/339	85	254
REPUBLICA FRANCEZĂ, or. Paris	1/340	2618	5000
REPUBLICA FRANCEZĂ, or. Paris	1/341	2257	4858
REPUBLICA FRANCEZĂ, or. Strasbourg	1/342	821	2086
REPUBLICA FRANCEZĂ, or. Villeneuve-Saint-Georges	1/343	3208	5000
REPUBLICA FRANCEZĂ, or. Montreuil	1/344	3658	5000
REPUBLICA FRANCEZĂ, or. Nice	1/345	1886	2922
REPUBLICA FRANCEZĂ, or. Lyon	1/346	504	862
REPUBLICA FRANCEZĂ, or. Bordeaux	1/347	687	1211
REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA, or. Berlin	1/348	2922	4999
REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA, or. Frankfurt pe Main	1/349	3314	5000
REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA, or. Stuttgart	1/350	1516	2972
REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA, or. Hamburg	1/351	2070	4127
REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA, or. Munchen	1/352	1554	3375
REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA, or. Kassel	1/353	1556	3607
IRLANDA, or. Dublin	1/354	1927	3059
IRLANDA, or. Dublin	1/355	2232	3530
IRLANDA, or. Dublin	1/356	2213	3304

IRLANDA, or. Limerick	1/357	693	1296
ISRAEL, or. Tel-Aviv	1/358	2632	3909
ISRAEL, or. Ashdod	1/359	749	1081
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Roma	1/360	1630	3268
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Roma	1/361	1530	2907
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Pesaro	1/362	1393	2546
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Bolzano	1/363	654	963
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Trento	1/364	1403	2171
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Perugia	1/365	642	1237
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Napoli	1/366	197	347
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Bologna	1/367	3046	4998
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Reggio Emilia	1/368	1174	2117
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Parma	1/369	2750	4997
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Modena	1/370	2021	3406
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Ravenna	1/371	995	1958
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Ferrara	1/372	1249	2266
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Padova	1/373	2685	4541
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Padova	1/374	2050	4010
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Mantova	1/375	580	1224
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Verona	1/376	2728	4775
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Treviso	1/377	2060	4205
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Vicenza	1/378	1898	3428
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Mestre	1/379	3038	4296
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Milano	1/380	2037	4097
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Milano	1/381	1784	3482
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Brescia	1/382	2730	4429
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Bergamo	1/383	893	1628
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Torino	1/384	1537	2653
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Torino	1/385	1297	2293
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Firenze	1/386	836	1733
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Udine	1/387	761	1362
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Ancona	1/388	507	863
REPUBLICA ITALIANĂ, or. Genova	1/389	411	832
JAPONIA, or. Tokyo	1/390	23	30
REPUBLICA LETONIA, or. Riga	1/391	78	84
REPUBLICA LITUANIA, or. Vilnius	1/392	44	77
REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD, or. Londra	1/393	3486	4999
REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD, or. Londra	1/394	4281	4998
REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD, or. Londra	1/395	3111	4999
REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD, or. Birmingham	1/396	1404	3865
REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD, or. Northampton	1/397	3242	5000
REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD, or. Manchester	1/398	1131	2159

REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD, or. Glasgow	1/399	252	388
REGATUL NORVEGIEI, or. Oslo	1/400	391	598
REPUBLICA POLONIA, or. Varșovia	1/401	163	317
REPUBLICA PORTUGHEZĂ, or. Lisabona	1/402	1615	2891
REPUBLICA PORTUGHEZĂ, or. Portimao	1/403	1148	1960
REPUBLICA PORTUGHEZĂ, or. Setubal	1/404	492	996
REGATUL ȚĂRILOR DE JOS, or. Haga	1/405	1210	2779
ROMÂNIA, or. București	1/406	2135	3253
ROMÂNIA, or. București	1/407	2280	3869
ROMÂNIA, or. Iași	1/408	2052	3404
ROMÂNIA, or. Timișoara	1/409	850	1219
ROMÂNIA, or. Cluj-Napoca	1/410	1556	2218
ROMÂNIA, or. Galați	1/411	539	850
ROMÂNIA, or. Brașov	1/412	938	1350
ROMÂNIA, or. Constanța	1/413	540	815
ROMÂNIA, or. Bacău	1/414	356	559
ROMÂNIA, or. Suceava	1/415	760	698
ROMÂNIA, or. Sibiu	1/416	409	569
ROMÂNIA, or. Craiova	1/417	222	322
ROMÂNIA, or. Oradea	1/418	287	404
REGATUL SPANIEI, or. Madrid	1/419	1156	2071
REGATUL SPANIEI, or. Barcelona	1/420	1150	2170
REGATUL SPANIEI, or. Santander	1/421	1434	2602
REGATUL SPANIEI, or. Valencia	1/422	465	1100
REGATUL SPANIEI, or. Malaga	1/423	151	329
STATELE UNITE ALE AMERICII, or. Washington, DC	1/424	301	518
STATELE UNITE ALE AMERICII, or. New York, NY	1/425	479	958
STATELE UNITE ALE AMERICII, or. Chicago, IL	1/426	1836	3238
STATELE UNITE ALE AMERICII, or. Seattle, WA	1/427	791	1156
STATELE UNITE ALE AMERICII, or. Sacramento, CA	1/428	501	873
STATELE UNITE ALE AMERICII, or. Boston, MA	1/429	353	636
STATELE UNITE ALE AMERICII, or. Asheville, NC	1/430	267	494
STATELE UNITE ALE AMERICII, or. Orlando, FL	1/431	382	693
STATELE UNITE ALE AMERICII, or. Atlanta, GA	1/432	267	472
STATELE UNITE ALE AMERICII, or. Denver, CO	1/433	159	217
STATELE UNITE ALE AMERICII, or. Dallas, TX	1/434	179	275

STATELE UNITE ALE AMERICII, or. Minneapolis, MN	1/435	218	308
STATUL QATAR, or. Doha	1/436	56	66
REGATUL SUEDEI, or. Stockholm	1/437	202	368
REPUBLICA TURCIA, or. Ankara	1/438	131	187
REPUBLICA TURCIA, or. Istanbul	1/439	412	1221
UCRAINA, or. Kiev	1/440	129	217
UCRAINA, or. Odessa	1/441	147	295
REPUBLICA UNGARĂ, or. Budapesta	1/442	149	247
REGATUL DANEMARCEI, or. Copenhaga	1/443	531	911
REPUBLICA CIPRU, or. Limassol	1/444	346	577
TOTAL	139	150022	263177

Votarea alegătorilor din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni

Comisia Electorală Centrală, în vederea asigurării exercitării dreptului de vot al cetățenilor Republicii Moldova domiciliați în unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului, în municipiul Bender și în unele localități ale raionului Căușeni, aflate provizoriu în afara controlului suveran al autorităților constituționale ale Republicii Moldova, pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, prin hotărârea nr. 4301 din 26 septembrie 2020, a dispus organizarea a 42 de secții de votare.

Alegătorii, care au votat la aceste secții de votare distincte, au fost înscriși în liste electorale suplimentare, conform modelului stabilit în Regulamentul privind modalitatea de întocmire, administrare, difuzare și actualizare a listelor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2674/2014, la prezentarea actelor de identitate în baza cărora se permite participarea la vot. Prin aplicarea semnăturii într-o rubrică specială din lista electorală suplimentară ei au declarat pe propria răspundere despre abținerea de la votarea multiplă sub sancțiunea aplicării prevederilor Codului penal pentru încălcarea acestei obligații.

Conform proceselor-verbale prezentate de Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru localitățile din stânga Nistrului nr. 37, s-a constatat că în turul I au participat la votare în total **14711** alegători din aceste localități, iar în cel de-al doilea tur de scrutin – **31783** persoane

Secția de votare	Nr. SV	Nr. de alegători Turul I	Nr. de alegători Turul II
Municipiul Chișinău	37/1	675	1151
Municipiul Bălți	37/2	9	20
Orașul Anenii Noi, raionul Anenii Noi	37/3	601	1115
Comuna Calfa, raionul Anenii Noi	37/4	89	542
Comuna Calfa, raionul Anenii Noi	37/5	86	348
Satul Gura Bâcului, raionul Anenii Noi	37/6	288	621
Satul Gura Bâcului, raionul Anenii Noi	37/7	359	575
Satul Hârbovăț, raionul Anenii Noi	37/8	162	723
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/9	812	1129
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/10	680	1049
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/11	502	951
Satul Varnița, raionul Anenii Noi	37/12	713	1056
Orașul Căușeni, raionul Căușeni	37/13	115	291
Orașul Căușeni, raionul Căușeni	37/14	182	488
Satul Chircăiești, raionul Căușeni	37/15	53	167
Satul Chircăiești, raionul Căușeni	37/16	52	251

Satul Copanca, raionul Căușeni	37/17	307	784
Satul Copanca, raionul Căușeni	37/18	316	996
Comuna Fârlădeni, raionul Căușeni	37/19	352	749
Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/20	297	533
Satul Hagimus, raionul Căușeni	37/21	443	755
Orașul Criuleni, raionul Criuleni	37/22	105	269
Orașul Criuleni, raionul Criuleni	37/23	156	390
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/24	746	1254
Comuna Cocieri, raionul Dubăsari	37/25	498	1191
Comuna Coșnița, raionul Dubăsari	37/26	222	516
Comuna Coșnița, raionul Dubăsari	37/27	29	195
Satul Doroțcaia, raionul Dubăsari	37/28	404	1672
Satul Doroțcaia, raionul Dubăsari	37/29	157	600
Comuna Molovata Nouă, raionul Dubăsari	37/30	106	1044
Satul Ustia, raionul Dubăsari	37/31	213	434
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/32	446	733
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/33	296	651
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/34	303	695
Satul Sănătăuca, raionul Florești	37/35	772	1123
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/36	1305	1838
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/37	403	1355
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/38	542	1046
Orașul Rezina, raionul Rezina	37/39	619	1493
Orașul Ștefan Vodă, raionul Ștefan Vodă	37/40	96	64
Orașul Ștefan Vodă, raionul Ștefan Vodă	37/41	26	39
Comuna Răscăieți, raionul Ștefan Vodă	37/42	174	887
TOTAL	42	14711	31783

În scopul garantării securității procesului de votare la secțiile de votare din localitățile aflate în Zona de Securitate, Comisia Electorală Centrală a făcut apel către observatorii naționali, internaționali și Comisia Unificată de Control, în vederea monitorizării desfășurării pașnice a procesului electoral în cadrul acestor secții de votare distincte. Totodată, Comisia Electorală Centrală a solicitat Ministerului Afacerilor Interne, în baza atribuțiilor ce îi revin conform prevederilor Codului electoral, să întreprindă toate măsurile necesare privind menținerea ordinii publice în localitățile unde își au sediul secțiile de votare, iar Biroului politici de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat, în conformitate cu atribuțiile prevăzute la pct. 5 din Regulamentul de activitate a Biroului de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat, Comisia i-a solicitat suportul în asigurarea accesului alegătorilor din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) la procesul electoral și la secțiile de votare respective.

CAPITOLUL 12. ACCESIBILITATEA PROCESULUI ELECTORAL PENTRU PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI

În calitatea sa de organ de stat constituit pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, Comisia Electorală Centrală întreprinde în mod continuu acțiuni menite să asigure condiții de participare neasistată la procesul electoral a persoanelor cu dizabilități. Astfel, în procesul de organizare a alegerilor Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, conform prevederilor Instrucțiunii cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobată prin hotărârea CEC nr. 2625 din 12 august 2014, la cererea organelor administrației publice locale, dotările secțiilor de votare au fost completate suplimentar cu un număr de 48 de cabine de vot pentru persoanele cu dizabilități locomotorii.

În vederea facilitării procesului de votare al persoanelor cu dizabilități de vedere, fiecare secție de votare a fost asigurată cu plicuri-șablon pentru buletine de vot și cu lupe speciale. Plicul-

șablon este executat dintr-un material flexibil, deschizătura este pe partea stângă, plicul are aceeași lungime ca și buletinul de vot obișnuit, pe partea superioară sunt tipărite cu cifre arabe și imprimate alături în limbaj Braille numerele de ordine ale concurenților așa cum sunt aranjați în buletinul de vot, iar în partea dreaptă are perforații speciale pentru aplicarea ștampilei „Votat”.

În ziua primului tur al scrutinului prezidențial din 1 noiembrie 2020, conform datelor din procesele-verbale de totalizare a rezultatelor votării, întocmite de consiliile electorale, s-a stabilit că la votare au participat 3 831 persoane cu diverse dizabilități, iar în cel de-al doilea tur din 15 noiembrie 2020 - 5 630 persoane.

CAPITOLUL 13. MONITORIZAREA ALEGERILOR

CEC a expedit invitații pentru observarea alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020 către organizațiile internaționale de profil la care Republica Moldova este parte, misiunile diplomatice acreditate în țara noastră și reprezentanții guvernelor statelor străine, inclusiv autoritățile electorale din peste 25 de țări. De asemenea, CEC a invitat, la solicitare, ONG-uri din străinătate.

Conform deciziei Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică, din 7 septembrie 2020, observatorii internaționali la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și jurnaliști străini au putut intra în țara noastră, chiar dacă au venit din statele clasificate ca zonă roșie, fără obligația de a respecta regimul de autoizolare de 14 zile, în cazul în care nu au prezentat semne clinice de infecție respiratorie sau stare febrilă.

Pe 9 octombrie 2020, Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al Organizației pentru Securitate și Cooperare din Europa (OSCE/BIDDO) a informat CEC despre modificarea formatului activității de observare desfășurată în Republica Moldova din misiune de observare a alegerilor în misiune limitată de observare a alegerilor. Decizia a fost luată urmare a detașării de către statele OSCE a unui număr mic de persoane. Circumstanțele extraordinare au fost cauzate de pandemia de COVID-19 și existența restricțiilor de călătorie în cadrul regiunii OSCE.

În același context, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a informat CEC că a decis anularea organizării misiunii de observare a alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020 din țara noastră. Și această decizie a avut ca bază restricțiile de călătorie impuse de mai multe state cu privire la deplasarea în Republica Moldova, dar și pe motiv că mai mulți membri ai Comitetului ad-hoc privind observarea alegerilor prezidențiale din Republica Moldova, inclusiv Președintele, s-au retras în contextul evoluțiilor nefavorabile ale pandemiei.

Organizația non-guvernamentală National Democratic Institute, cu sediul în Washington, a organizat în perioada 29 septembrie - 5 octombrie 2020 o misiune virtuală de monitorizare electorală pentru alegerile din anul curent.

Comisia Electorală Centrală a acreditat 2031 observatori naționali înaintați de 6 asociații obștești și două instituții de monitorizare. Aceștia și-au desfășurat activitatea în secțiile de votare deschise pe teritoriul Republicii Moldova (dintre care 121 au fost acreditați suplimentar pentru turul II). În secțiile de votare constituite în afara țării au monitorizat desfășurarea procesul electoral 319 persoane (dintre care 41 au fost acreditate suplimentar pentru turul II), inclusiv 108 acreditate din partea unui ONG și unei ambasade. De asemenea, 212 persoane din partea a șase concurenți electorali au monitorizat scrutinul prezidențial. Organizația care a solicitat acreditarea celor mai mulți observatori naționali a fost Asociația obștească „Promo-LEX” (1246 observatori).

La capitolul observatori internaționali, Comisia a acreditat 333 persoane (dintre care 23 suplimentar pentru turul al doilea de scrutin) din partea a 19 ambasade, patru misiuni de observare, inclusiv 11 experți electorali, din partea a șase autorități electorale din alte state. Vom remarca tot aici 165 observatori internaționali acreditați din partea a 19 misiuni diplomatice acreditate în Republica Moldova, 134 observatori internaționali din partea a trei organizații internaționale guvernamentale (dintre care 43 au reprezentat Biroul OSCE/BIDDO), 81 observatori internaționali din partea unui ONG și un observator din partea guvernului unui stat străin.

În scopul asigurării activității eficiente a observatorilor internaționali la alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, în temeiul art. 68 alin. (7) din Codul electoral nr. 1381/1997 și în conformitate cu pct. 17 din Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora, Comisia Electorală Centrală a constituit Oficiul de protocol al observatorilor internaționali pe lângă CEC²⁰. Sediul Oficiului de protocol a fost stabilit în incinta Comisiei Electorale Centrale. Prin aceeași hotărâre au fost stabilite și atribuțiile acestuia.

Pentru asigurarea suportului informațional și facilitarea activității observatorilor, CEC a pregătit și repartizat observatorilor acreditați următoarele publicații: Codul electoral (în limbile română, rusă și engleză) și Ghidul observatorului (în limbile română și engleză)^{21,22}.

În timpul votării și la numărarea voturilor în secțiile de votare (conform rapoartelor birourilor electorale ale secțiilor de votare) au asistat:

- reprezentanți cu drept de vot consultativ și observatori ai concurenților electorali – 7066 în turul întâi și 3990 în turul al doilea;
- observatori internaționali – 228 în turul întâi și 220 în turul al doilea;
- observatori naționali din partea asociațiilor obștești în total pentru scrutinul din noiembrie 2020 – 5 persoane.

Comisia a autorizat efectuarea unui exit-poll în ziua de 15 noiembrie 2020, în cadrul turului doi al alegerilor prezidențiale. Exercițiul a fost realizat de Asociația obștească ”SPERO” și Compania “Intellect Group” SRL, în 100 secții de votare de pe teritoriul Republicii Moldova. Pentru acest sondaj electoral Comisia a acreditat 150 de operatori de interviu și a aprobat modelul legitimației operatorului de interviu.

CAPITOLUL 14. REFLECTAREA ACTIVITĂȚII CEC ȘI A CAMPANIILOR ELECTORALE ÎN MASS-MEDIA

Pentru asigurarea unei reflectări corecte, imparțiale și echilibrate a campaniei electorale în mass-media, CEC a aprobat la 1 septembrie 2020 Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova²³. Documentul stabilește modul de acordare a timpilor de antenă gratuit și contra plată pentru publicitate electorală, organizarea dezbaterilor electorale și principiile de reflectare a campaniei electorale în instituțiile audiovizualului, presa scrisă, internet și telefonia mobilă.

În temeiul prevederilor art. 70 alin. (12) din Codul electoral și în conformitate cu pct. 59 din Regulamentul sus-menționat, Consiliul Audiovizualului a prezentat Comisiei Electorale Centrale rapoarte de monitorizare a modului de reflectare a campaniei electorale de către furnizorii de servicii media naționali.

Pe parcursul campaniei electorale, mass-media a reflectat diverse aspecte ale procesului electoral. În vederea reflectării campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale din 1 noiembrie (inclusiv pentru turul II de scrutin), Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a acreditat 123 jurnaliști internaționali de la 37 instituții mass-media din străinătate.

De asemenea, au fost desfășurate campanii de comunicare strategică atât în mediile sociale ale MAEIE și CEC în perioada premergătoare alegerilor, în zilele votării, cât și prin intermediul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare.

---

²⁰ <https://bit.ly/2HgJ6BN>

²¹ <https://bit.ly/2UJPLT6>

²² <https://bit.ly/2UEXBxF>

²³ <https://bit.ly/35H4S6j>

CAPITOLUL 15. SUSȚINEREA FINANCIARĂ A GRUPURILOR DE INIȚIATIVĂ ȘI A CAMPANIILOR ELECTORALE

Susținerea financiară a grupurilor de inițiativă

În conformitate cu pct.6 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 114/2016, cu modificările ulterioare, plafonul general al mijloacelor ce pot fi virate în contul „Destinat grupului de inițiativă” se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, luând ca bază de calcul un coeficient din quantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2020 înmulțit la numărul maxim de semnături necesare a fi colectate de către grupul de inițiativă constituit pentru susținerea unui candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Potrivit prevederilor art. 113 alin.(1) din Codul electoral, toți candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun liste de subscripție, care conțin semnăturile a cel puțin 15000 și nu mai mult de 25000 de alegători din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova. Pentru stabilirea coeficientului s-a luat ca bază de raportare 0,5% din salariul mediu pe economie, prognozat pentru anul 2020, conform Hotărârii Guvernului nr.678/2019, în mărime de 7953,00 lei, astfel mărimea coeficientului calculat este de 39,77 lei.

Prin hotărârea nr. 4152/2020, Comisia Electorală Centrală a stabilit plafonul mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul bancar „Destinat grupului de inițiativă” pentru susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova în cadrul alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020 în mărime de 994 250,00 lei.

În temeiul prevederilor art. 43 alin. (1) din Codul electoral, ale Regulamentului privind finanțarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4176/2020 (în continuare – regulament), precum și potrivit Programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4103/2020, grupurile de inițiativă au avut obligația să prezinte Comisiei Electorale Centrale, în termen de 3 zile de la deschiderea contului cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă”, și ulterior, săptămânal, rapoarte privind finanțarea activității grupului de inițiativă.

În caz de nedeschidere a unui cont la bancă cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă”, grupurile de inițiativă informează Comisia, în termen de 3 zile de la înregistrare, despre acest fapt, realizând activitățile de colectare a semnăturilor fără a suporta cheltuieli financiare.

În perioada 3-11 septembrie curent au fost înregistrate 13 grupuri de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova, după cum urmează:

1. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, domnul Tudor Deliu, desemnat de Partidul Liberal Democrat din Moldova;
2. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, domnul Renato Usatîi, desemnat de Partidul Politic „Partidul Nostru”;
3. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, domnul Andrei Năstase, desemnat de Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”;
4. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova desemnat de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, doamna Maia Sandu;
5. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, domnul Andrian Candu, desemnat de Partidul Politic „PRO MOLDOVA”;
6. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, domnul Octavian Țicu, desemnat de Partidul Politic „Partidul Unității Naționale”;

7. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, domnul Dorin Chirtoacă, desemnat de Blocul electoral UNIREA.

8. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea doamnei Violeta Ivanov, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova desemnat de Partidul Politic „Șor”.

9. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea domnului Ion Costăș în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de adunarea cetățenilor.

10. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea domnului Constantin Oboroc în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de adunarea cetățenilor.

11. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea domnului Igor Dodon în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de adunarea cetățenilor.

12. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, domnul Serghei Toma, desemnat de Partidul Politic Partidul Oamenilor Muncii.

13. Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea domnului Kalinin Alexandr în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de adunarea cetățenilor.

Grupurile de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea domnilor Tudor Deliu, Andrei Nastase, Dorin Chirtoacă, Andrian Candu, Octavian Țicu și Serghei Toma au informat Comisia Electorală Centrală că nu au deschis contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă” și că vor desfășura doar activități de colectare a semnăturilor fără a suporta cheltuieli financiare, iar grupul de inițiativă în susținerea doamnei Violeta Ivanov a informat Comisia că s-a adresat mai multor bănci din țară pentru deschiderea contului cu mențiunea ”Destinat grupului de inițiativă”, dar nu a primit vreun răspuns nici verbal, nici în scris care ar confirma deschiderea contului.

Grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea domnului Ion Costăș a prezentat Comisiei un demers prin care a anunțat despre deschiderea unui cont la bancă, însă ulterior nu a prezentat nici un raport. La fel și grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea domnului Kalinin Alexandr nu a prezentat vreo informație despre deschiderea sau nedeschiderea contului cu mențiunea ”Destinat grupului de inițiativă” sau că va desfășura doar activitate de colectare a semnăturilor ce nu implică cheltuieli financiare.

În tabelul de mai jos este prezentată informația privind veniturile și plățile efectuate de către grupurile de inițiativă ce au deschis contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă” și donațiile în mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii, valorificate în lei, care au fost reflectate în rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă.

Tabel. Venituri, plăți și donații în mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii, valorificate în lei, în perioada activității grupurilor de inițiativă

Nr.	Grupurile de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova	Venituri în perioada activității	Plăți în perioada activității	Sold	Donații în mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii, valorificate în lei
1	Renato Usatîi, desemnat de Partidul Politic „Partidul Nostru”	111412,50	111412,50	0,00	13435,24
2	Andrei Năstase, desemnat de Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”	0,00	0,00	0,00	106754,00

3	Maia Sandu, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”	255721,04	255721,04	0,00	146468,00
4	Octavian Țicu, desemnat de Partidul Politic „Partidul Unității Naționale”	0,00	0,00	0,00	10400,00
5	Violeta Ivanov, desemnată de Partidul Politic „Șor”	0,00	0,00	0,00	649636,00
6	Constantin Oboroc, desemnat de adunarea cetățenilor	14967,00	14967,00	0,00	0,00
7	Igor Dodon, desemnat de adunarea cetățenilor	347100,00	347100,00	0,00	5000,00

Susținerea financiară a campaniei electorale

Cu referire la finanțarea campaniei electorale și pornind de la prevederile art. 41 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, plafonul general pe țară al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral” al concurentului electoral constituie 0,05% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv, astfel prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4153/2020, a fost stabilit plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate pe contul „Fond electoral” al concurentului electoral la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 în mărime 18 925,50 mii lei. De asemenea, CEC a stabilit cuantumul creditului fără dobândă acordat concurenților electorali la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din data de 1 noiembrie 2020, acesta constituind 50,00 mii lei. Elaborarea și aprobarea Regulamentului privind modul de acordare a creditelor fără dobândă concurenților electorali în vederea desfășurării campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020 au fost puse în sarcina Ministerului Finanțelor.

În conformitate cu art. 43 alin. (1) din Codul electoral, pct. 24 subpct. 1) din Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2704/2019, cu modificările ulterioare (în continuare – regulament), precum și potrivit Programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4103/2020 (în continuare – Program calendaristic), candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova (concurenții electorali) prezintă Comisiei Electorale Centrale, în termen de 3 zile de la deschiderea contului cu mențiunea „Fond electoral” și, ulterior, săptămânal, rapoarte privind finanțarea campaniei electorale.

Cu privire la obligația de a prezenta rapoartele și respectarea termenului de prezentare

- Comisia electorală Centrală a înregistrat opt concurenți electorali, după cum urmează:
- Renato Usatîi, desemnat de Partidul Politic „Partidul Nostru”;
  - Andrei Năstase, desemnat de Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”;
  - Tudor Deliu, desemnat de Partidul Liberal Democrat din Moldova;
  - Igor Dodon, desemnat de adunarea cetățenilor;
  - Violeta Ivanov, desemnată de Partidul Politic „Șor”;
  - Maia Sandu, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”;
  - Octavian Țicu, desemnat de Partidul Politic „Partidul Unității Naționale”;
  - Dorin Chirtoacă, desemnat de Blocul electoral UNIREA.

Potrivit Programului calendaristic, concurenții electorali au avut obligația să prezinte săptămânal, în ziua de vineri, rapoartele privind finanțarea campaniei electorale la situația din 2 octombrie 2020, după care, la 9 octombrie 2020, 16 octombrie 2020, 23 octombrie 2020 și ultimul raport pentru turul întâi de scrutin – la 30 octombrie 2020, iar în cazul desfășurării celui de-al doilea tur de scrutin – la 6 noiembrie 2020 și ultimul raport – la 13 noiembrie 2020.

Astfel, la situațiile menționate mai sus, după data înregistrării în calitate de concurent electoral, în cadrul turului întâi de scrutin, rapoartele privind finanțarea campaniei electorale au fost depuse de toți concurenții electorali: Renato Usatii, Andrei Năstase, Tudor Deliu, Igor Dodon, Violeta Ivanov, Maia Sandu, Octavian Țicu și Dorin Chirtoacă.

Prin hotărârea nr. 4466/2020, Comisia a stabilit pentru data de 15 noiembrie 2020 desfășurarea turului al doilea de scrutin, cu participarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova – Maia Sandu și Igor Dodon, care ulterior au prezentat rapoartele privind finanțarea campaniei electorale, în cadrul turului doi de scrutin, la situația din 6 noiembrie 2020 și, respectiv, ultimul raport, final, la situația din 13 noiembrie 2020.

Potrivit art. 41 alin. (2) din Codul electoral, pct. 6 lit. b) din regulament, toți concurenții electorali candidați pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova s-au conformat prevederilor legale și au informat Comisia că au deschis contul cu mențiunea „Fond electoral”.

Este de menționat faptul că la începutul campaniei electorale, concurentul electoral Violeta Ivanov, candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova desemnată de Partidului Politic „Șor”, a prezentat un demers prin care a informat Comisia despre faptul că s-a adresat mai multor bănci cu solicitarea de a-i fi deschis contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă”, însă a primit răspunsuri negative și evazive, ulterior la data de 23 octombrie curent i-a fost deschis contul cu mențiunea „Fond electoral”.

Comisia a luat act de informațiile cuprinse în rapoartele pentru situația din 2 octombrie, pentru 9 și 16 octombrie 2020 și, respectiv, pentru 23 și 30 octombrie 2020 prin hotărârile nr. 4325/2020, nr. 4401/2020 și nr. 4473/2020, iar pentru întreaga campanie electorală la alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 și pentru turul doi de scrutin din 15 noiembrie 2020 prin hotărârea nr. 4505/2020.

Totodată, Comisia prin hotărârile sus-menționate a atras atenția asupra inadmisibilității depășirii termenului legal și asupra necesității de a respecta întocmai prevederile regulamentare referitoare la termenele de prezentare a rapoartelor, fără a-i aplica vreo sancțiune concurentului electoral Octavian Țicu și Dorin Chirtoacă.

De asemenea, referitor la plenitudinea informației despre donatori indicată în rapoarte, Comisia a atenționat concurenții electorali asupra necesității de a respecta întocmai forma raportului, inclusiv ordinea de înscriere a datelor despre donatori.

Articolul 43 alin. (1) și (7) din Codul electoral stabilește că partidul politic, care intenționează să transfere în contul „Fond electoral” al concurentului electoral mijloace financiare proprii, va prezenta Comisiei Electorale Centrale la data începerii campaniei electorale un raport financiar conform modelului stabilit de Comisie. Deci, rapoartele privind gestiunea financiară la începerea campaniei electorale au fost prezentate de către: Partidul Politic „Partidul Nostru”, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, Partidul Liberal Democrat din Moldova, Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” și Partidul Liberal.

Cu privire la donațiile primite de către concurenții electorali

Conform art. 41 alin. (2) lit. e) din Codul electoral, persoanele fizice au dreptul să doneze concurentului electoral mijloace financiare, virând în contul „Fond electoral” până la 6 salarii medii lunare pe economie pe anul respectiv, iar persoanele juridice – până la 12 salarii medii lunare pe economie pe anul respectiv, în cazul cetățenilor Republicii Moldova cu venituri obținute în afara țării, acest plafon nu poate depăși 3 salarii medii lunare pe economie pe anul respectiv, iar în cazul cetățenilor Republicii Moldova cu statut de persoane cu funcții de demnitate publică, de funcționari publici, inclusiv cu statut special, sau de angajați în organizații publice în sensul Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, acest plafon nu poate depăși 10% din venitul anual al acestora, totodată, nu poate depăși 6 salarii medii lunare pe economie pe anul respectiv. În aceleași timp, potrivit normei menționate, o persoană fizică poate face donații în numerar în valoare de până la 3 salarii medii pe economie pe anul respectiv, iar donațiile care depășesc această limită se vor face exclusiv prin operațiuni bancare.

Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 678/2019, salariul mediu pe economie în anul 2020 constituie 7953,00 lei.

Prin urmare, o persoană fizică cu venituri obținute în țară, inclusiv care deține statut de demnitate publică, de funcționar public, inclusiv cu statut special, sau de angajat în organizații publice, este în drept să susțină financiar unul sau mai mulți concurenți electorali cu o sumă ce nu depășește în total 47718,00 lei.

Suma care poate fi donată în numerar de către o persoană fizică din țară este de 23859,00 lei, echivalentul a trei salarii medii pe economie. Această sumă poate fi donată și de către persoanele fizice care au obținut venituri în afara țării.

Comisia, examinând conținutul rapoartelor depuse, a constatat că donații de la persoane fizice – atât cu venituri obținute în țară, cât și cu venituri din afara țării – au avut următorii concurenți electorali: Renato Usatfi, Andrei Năstase, Tudor Deliu, Igor Dodon, Violeta Ivanov, Maia Sandu și Octavian Țicu, iar mărimea acestora nu a depășit plafonul stabilit de art. 41 alin. (2) lit. e) din Codul electoral.

În conformitate cu art. 41 alin. (1) din Codul electoral, pentru finanțarea campaniilor electorale pot fi utilizate doar resursele financiare provenite din activitatea de salariat, de întreprinzător, științifică sau din cea de creație.

În scopul îndeplinirii atribuțiilor sale în calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea campaniilor electorale, potrivit art. 22 alin. (2), lit. j) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală dispune de drept de acces la informațiile deținute de autoritățile publice de toate nivelurile și la registrele de stat, inclusiv la date cu caracter personal. În acest sens, Comisia a înaintat Serviciului Fiscal de Stat (în continuare – SFS) lista donatorilor pentru întreaga campanie electorală, inclusiv pentru turul doi al alegerilor Președintelui Republicii Moldova, în vederea verificării dacă aceștia au declarat venituri în ultimii trei ani (2017-2019).

Din informațiile prezentate și contrapuse cu datele din rapoartele depuse de concurenții electorali, pentru întreaga campanie electorală, inclusiv pentru turul doi al alegerilor Președintelui Republicii Moldova, Comisia a constatat următoarele:

- pentru concurentul electoral Renato Usatfi, din cei 619 donatori persoane fizice din țară, 20 donatori, care au donat în total 334 750,00 lei, nu au avut nici o sursă de venit declarată la SFS, iar 22 donatori au avut un venit declarat mai mic decât suma donată în mărime totală de 204 593,98 lei;
- pentru concurentul electoral Andrei Năstase, din cei 94 donatori persoane fizice din țară, 8 donatori, care au donat în total 92 500,00 lei, nu au avut nici o sursă de venit declarată la SFS, iar 3 donatori au avut un venit declarat mai mic decât suma donată în mărime totală de 25 277,10 lei;
- pentru concurentul electoral Tudor Deliu, din cei 13 donatori persoane fizice din țară, un donator, care a donat suma de 300,00 lei, nu a avut nici o sursă de venit declarată la SFS;
- pentru concurentul electoral Igor Dodon, din cei 527 donatori persoane fizice din țară, 36 donatori, care au donat în total 300 480,00 lei, nu au avut nici o sursă de venit declarată la SFS, iar 24 donatori au avut un venit declarat mai mic decât suma donată în mărime totală de 111 158,85 lei;
- pentru concurentul electoral Violeta Ivanov, din cei 332 donatori persoane fizice din țară, 72 donatori, care au donat în total 434 000,00 lei, nu au avut nici o sursă de venit declarată la SFS, iar 27 donatori au avut un venit declarat mai mic decât suma donată în mărime totală de 113 904,83 lei.
- pentru concurentul electoral Maia Sandu, din cei 982 donatori persoane fizice din țară, 78 donatori, care au donat în total 97 113,00 lei, nu au avut nici o sursă de venit declarată la SFS, iar 6 donatori au avut un venit declarat mai mic decât suma donată în mărime totală de 9 135,30 lei;
- pentru concurentul electoral Octavian Țicu, din cei 17 donatori, persoane fizice din țară, 3 donatori, care au donat suma de 30 463,00 lei, nu au avut nici o sursă de venit declarată la SFS, iar 3 donatori au avut un venit declarat mai mic decât suma donată în mărime totală de 25 721,79 lei.

Cu referire la concurentul electoral Violeta Ivanov, care a declarat în rapoarte donații de la 168 de pensionari și șomeri, în sumă totală de 870500,00 lei, Comisia a solicitat informații de la Casa Națională de Asigurări Sociale în scopul asigurării unei verificări operative a acestor donații, iar urmare a informațiilor prezentate, a constatat că 51 de persoane dintre donatori pensionari și șomeri nu au beneficiat de nici o prestație socială în ultimii trei ani (2017 – 2019).

Așadar, raportând situația descrisă mai sus la competențele atribuite Comisiei conform Codului electoral, Comisia a constatat că nu dispune de instrumente funcționale pentru a putea investiga și examina în profunzime și sub toate aspectele proveniența sumelor donate. Comisia, totodată, observă că în legislația conexasă lipsesc mecanisme legale atribuite vreunui organ specializat pentru a asigura respectarea prevederii art. 41 alin. (1) al Codului electoral, și anume: suma donației trebuie corelată cu suma venitului realizat de o persoană. În acest sens, Comisia consideră necesară intervenția Parlamentului Republicii Moldova prin operarea de modificări legislative în actele normative relevante în vederea creării unor mecanisme eficiente care să asigure respectarea efectivă a condiției de la art. 41 alin. (1) al Codului electoral de către subiecții de drept. Astfel, organele fiscale ar urma să capete competențe suplimentare în ceea ce privește documentarea sub toate aspectele a unor asemenea cazuri.

Prin urmare, în circumstanțele respective, Comisia nu poate trata acțiunile donatorilor, cu atât mai mult ale concurenților electorali, ca fiind cu rea-credință, până la proba contrarie.

Cu referire la susținerea financiară de către persoane juridice din domeniul privat, Comisia a constatat că donații în acest sens au avut următorii concurenți electorali: Renato Usatîi – în sumă de 125 400,00 lei, Andrei Năstase – în sumă de 15 000,00 lei, Maia Sandu – în sumă de 119 500,00 lei și Octavian Țicu – în sumă de 5 000,00 lei, iar mărimea acestora nu a depășit plafonul stabilit de art. 41 alin. (2) lit. e) din Codul electoral.

În privința donațiilor de la partide politice persoane juridice, Partidul Politic „Partidul Nostru” l-a susținut financiar pe concurentul electoral Renato Usatîi, Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” pe Andrei Năstase, Partidul Liberal Democrat din Moldova pe Tudor Deliu, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” pe Maia Sandu, iar Partidul Liberal pe Dorin Chirtoacă, după cum urmează:

- Partidul Politic „Partidul Nostru” i-a donat lui Renato Usatîi în total suma de 244,07 lei;
- Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” i-a donat lui Andrei Năstase în total suma de 650 790,76 lei;
- Partidul Liberal Democrat din Moldova i-a donat lui Tudor Deliu suma de 93 860,62 lei;
- Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” i-a donat concurentului electoral Maia Sandu în total suma de 930 000,00 lei,
- Partidul Liberal, în perioada 26 – 30 octombrie 2020, i-a donat lui Dorin Chirtoacă în total suma de 19 086,94 lei.

În legătură cu aceste donații, Comisia reține definiția noțiunii de „*concurenți electorali*” dată la art. 1 din Codul electoral, conform căreia „în cazul alegerilor prezidențiale concurenți electorali sunt candidații pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, înregistrați de Comisia Electorală Centrală”.

Astfel, raportând situația la prevederile Codului electoral (republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 451-463, art. 768 din 29 decembrie 2017), pe de o parte, rezultă că în cadrul unui scrutin prezidențial calitatea de concurent electoral o are exclusiv candidatul persoană fizică, înregistrat de organul electoral, dar nu și partidul politic care l-a desemnat. În aceste condiții s-ar impune concluzia că orice susținere financiară de către un partid politic a candidatului pe care l-a desemnat se efectuează cu respectarea condițiilor aplicabile persoanelor juridice de drept comun.

Pe de altă parte, la data de 17 august 2019 a intrat în vigoare Legea nr. 113/2019 pentru modificarea unor acte legislative (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 260, art. 361), prin care a fost modificat art. 27 alin. (1) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice (Art. IV din lege), fiind introdus un nou criteriu de distribuire a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice, și anume: pentru performanțele obținute la alegerile prezidențiale.

Respectiv, legiuitorul, operând modificări la Legea nr. 294/2007 și la art. 41 din Codul electoral, nu le-a corelat cu alte prevederi relevante ale Codului electoral – în cazul de față cu noțiunea de *concurrent electoral* de la art. 1, generând confuzie la aplicarea normelor juridice.

Observând lacuna, la 15 septembrie 2020 a fost remisă concurenților electorali și partidelor politice Circulara nr. CEC-8/2796, prin care s-a descris situația juridică și s-a recomandat subiecților interesați să țină cont de toate prevederile în vigoare în materie de finanțare a campaniei electorale.

Comisia, fiind într-o situație de incertitudine juridică, s-a abținut de la calificarea corectitudinii donațiilor efectuate de partidele politice persoane juridice în beneficiul concurenților electorali.

Comisia a solicitat intervenția Parlamentului Republicii Moldova prin operarea de ajustări la art. 1 al Codului electoral în spiritul modificărilor operate prin Legea nr. 113/2019, având scopul de a clarifica aplicabilitatea normelor concurente și pentru a evita probleme legate de interpretarea pe viitor a cauzelor care le generează.

Totodată, Comisia notează că au fost raportate donații oferite în mărfuri, obiecte, lucrări și servicii din partea partidelor politice, după cum urmează:

- concurentul electoral Renato Usatîi a primit de la Partidul Politic „Partidul Nostru” donații în mărfuri, obiecte, lucrări și servicii în valoare totală de 30 015,47 lei;
- concurentul electoral Andrei Năstase a primit de la Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” donații în mărfuri, obiecte, lucrări și servicii în valoare totală de 8 000,00 lei;
- concurentul electoral Tudor Deliu a primit de la Partidul Liberal Democrat din Moldova donații în mărfuri, obiecte, lucrări și servicii în valoare totală de 49 927,50 lei;
- concurentul electoral Maia Sandu a primit de la Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” donații în mărfuri, obiecte, lucrări și servicii în valoare totală de 997 057,02 lei;
- concurentul electoral Violeta Ivanov a primit de la Partidul Politic „Șor” donații în mărfuri, obiecte, lucrări și servicii în valoare totală de 93 900,00 lei;
- concurentul electoral Igor Dodon a primit de la Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” donații în mărfuri, obiecte, lucrări și servicii în valoare totală de 2 000,00 lei.

Pe lângă aceste donații valorificate în lei de la partide politice, concurenții electorali au primit donații în mărfuri, obiecte, lucrări și servicii și de la persoane fizice și juridice.

În tabelul de mai jos se prezintă informația privind veniturile și cheltuielile efectuate de către concurenții electorali pentru întreaga campanie electorală la alegerile Președintelui Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 și pentru turul doi de scrutin din 15 noiembrie 2020.

(lei)

Nr.	Numele, prenumele concurentului electoral	Venituri în campania electorală	Cheltuieli în campania electorală	Sold	Donații în mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii, valorificate în lei
1	Renato Usatîi, desemnat de Partidul Politic „Partidul Nostru”	8981394,07	8981394,07	0,00	275437,47
2	Andrei Năstase, desemnat de Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”	2201862,76	2201162,76	700,00*	31600,00
3	Tudor Deliu, desemnat de Partidul Liberal Democrat din Moldova	263160,62	263160,62	0,00	63839,91
4	Igor Dodon, desemnat de adunarea cetățenilor	4441321,00	4441321,00	0,00	17000,00
5	Violeta Ivanov, desemnată de Partidul Politic „Șor”	2072350,00	2072285,49	64,51	1289895,00

6	Maia Sandu, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”	4788961,50	4788608,00	353,50**	1083125,55
7	Octavian Țicu, desemnat de Partidul Politic „Partidul Unității Naționale”	283836,00	283836,00	0,00	37600,00
8	Dorin Chirtoacă, desemnat de Blocul electoral UNIREA	19086,94	19086,94	0,00	0,00

Notă:

*Conform informației primite de la bancă, suma de 700,00 lei este comision de închidere a contului.

** Conform informației primite de la bancă, suma de 353,50 lei este comision de închidere a contului.

CAPITOLUL 16. INFORMAREA ȘI EDUCAȚIA ELECTORALĂ A ALEGĂTORILOR

Pentru scrutinul prezidențial din acest an, Comisia a organizat și desfășurat o campanie de informare și educație electorală, sloganul acesteia fiind „Mergem Înainte@ Mergem la vot!”. Abordarea propusă de CEC a fost diferită de cea utilizată în campaniile anterioare, întrucât s-a urmărit o segmentare a populației vizate de mesajele de informare, astfel încât acestea să fie relevante în funcție de categoria de public spre care au fost direcționate (alegătorii din diasporă, cetățenii cu drept de vot din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), tinerii votanți, persoanele cu nevoi speciale).

Au fost elaborate un șir de materiale ce au avut drept scop motivarea alegătorilor de a participa la vot, precum și informarea despre procesul electoral. Toate materialele au fost difuzate la posturile radio și tv din țară, iar pentru diasporă - pe rețelele sociale.

În acest context, CEC a produs 8 spoturi video/audio (7 pentru primul tur de scrutin și unul pentru al doilea), acestea au fost elaborate în limba română, subtitrate în limba rusă. E de menționat că toate spoturile video elaborate de CEC au fost însoțite de translare mimico-gestuală fiind dedicate și persoanelor cu dizabilități auditive.

De asemenea, spoturile menționate au fost plasate pe pagina web oficială a Comisiei²⁴ și pe profilul instituției de pe rețelele sociale (Facebook²⁵ și YouTube²⁶).

În cadrul campaniei de informare și educație electorală au fost elaborate și **materiale printate**: Ghidul observatorului (în limbile română și engleză), Ghidul alegătorului din țară (în limbile română și rusă), Ghidul alegătorului din străinătate (în limbile română și rusă). A fost tipărită o diversitate de postere motivaționale și informative, foi volante cu informații utile pentru cetățenii Republicii Moldova aflați în țară și peste hotare, mini-broșuri cu lista și adresele secțiilor de votare pentru alegătorii din stânga Nistrului.

În contextul organizării alegerilor prezidențiale pe timp de pandemie, CEC, cu suportul partenerilor de dezvoltare (PNUD Moldova), a desfășurat o campanie de informare a alegătorilor cu genericul „Votează responsabil! Votează în siguranță!”. Aceasta a relatat despre necesitatea respectării normelor impuse de autoritățile de specialitate pentru a minimaliza riscul infectării și răspândirii infecției COVID-19²⁷.

²⁴ <https://bit.ly/3IKjqYx>

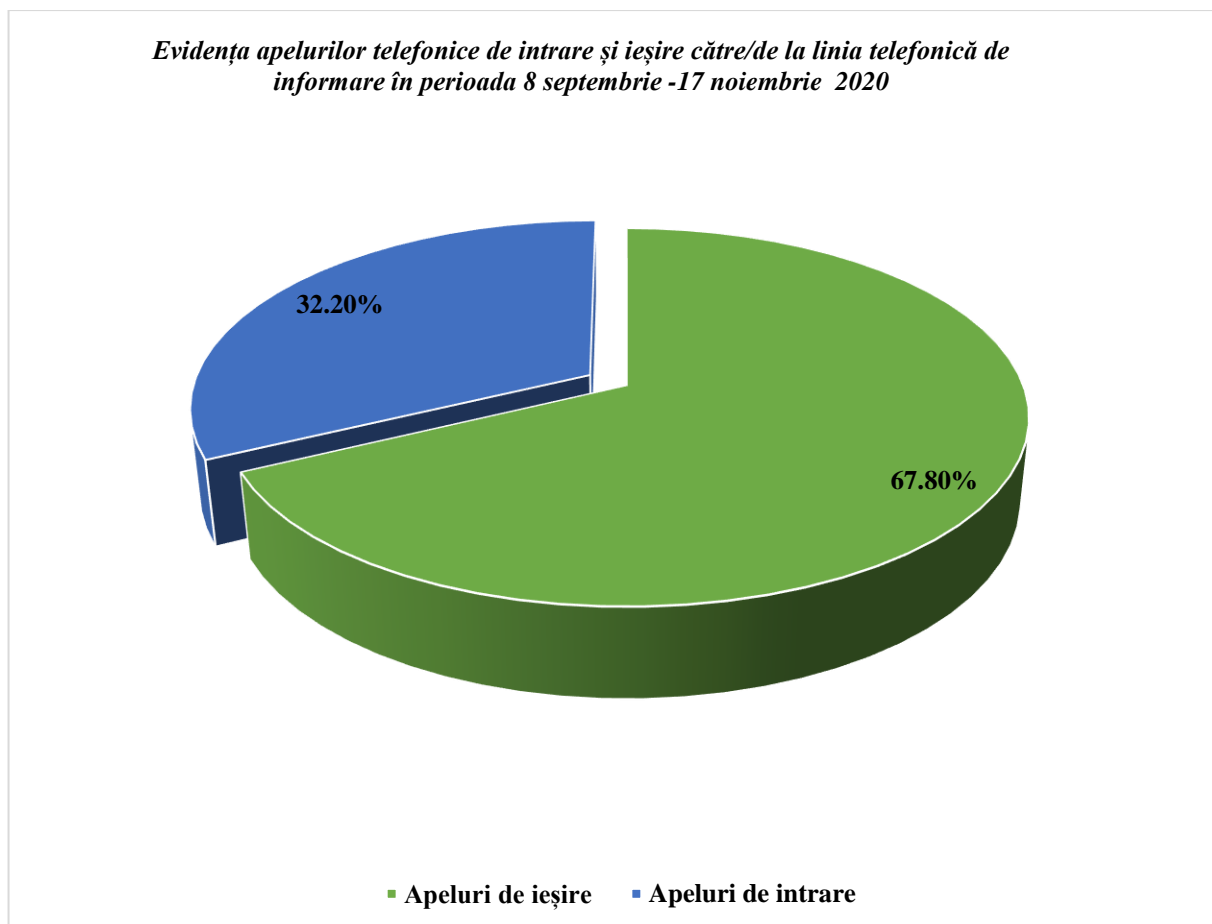
²⁵ <https://www.facebook.com/cecmoldova>

²⁶ <https://bit.ly/3kIv7gL>

²⁷ <https://bit.ly/3fkQ9kD>

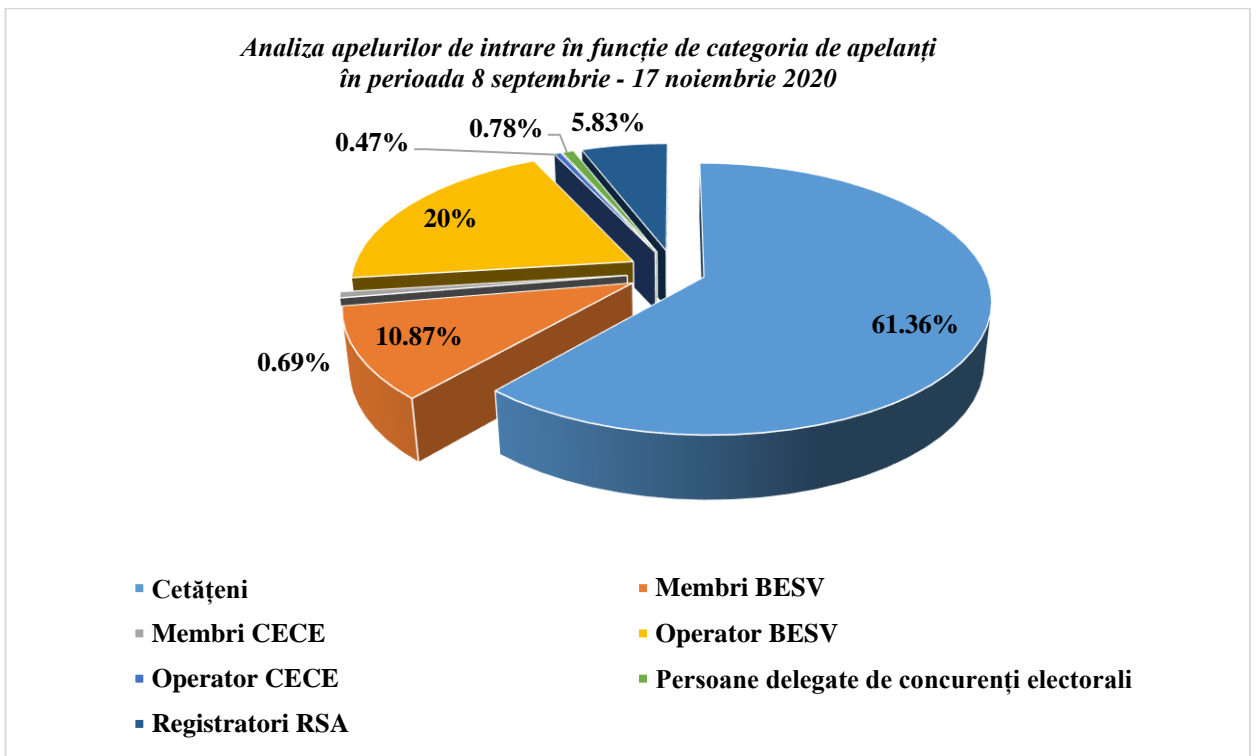
Linia de informare a alegătorilor

În perioada 8 septembrie - 17 noiembrie 2020, în contextul campaniei de informare a alegătorilor cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020, CICDE a organizat o linie telefonică destinată să ofere suport informațional alegătorilor și subiecților implicați în procesul electoral: 022 88 01 01. Operatorii Centrului de apel au răspuns și au efectuat 13175 de apeluri de la/ către registratori/operatori/ funcționari electorali și alegători, dintre care 8930 de ieșire și 4245 de intrare, vezi Figura 13.

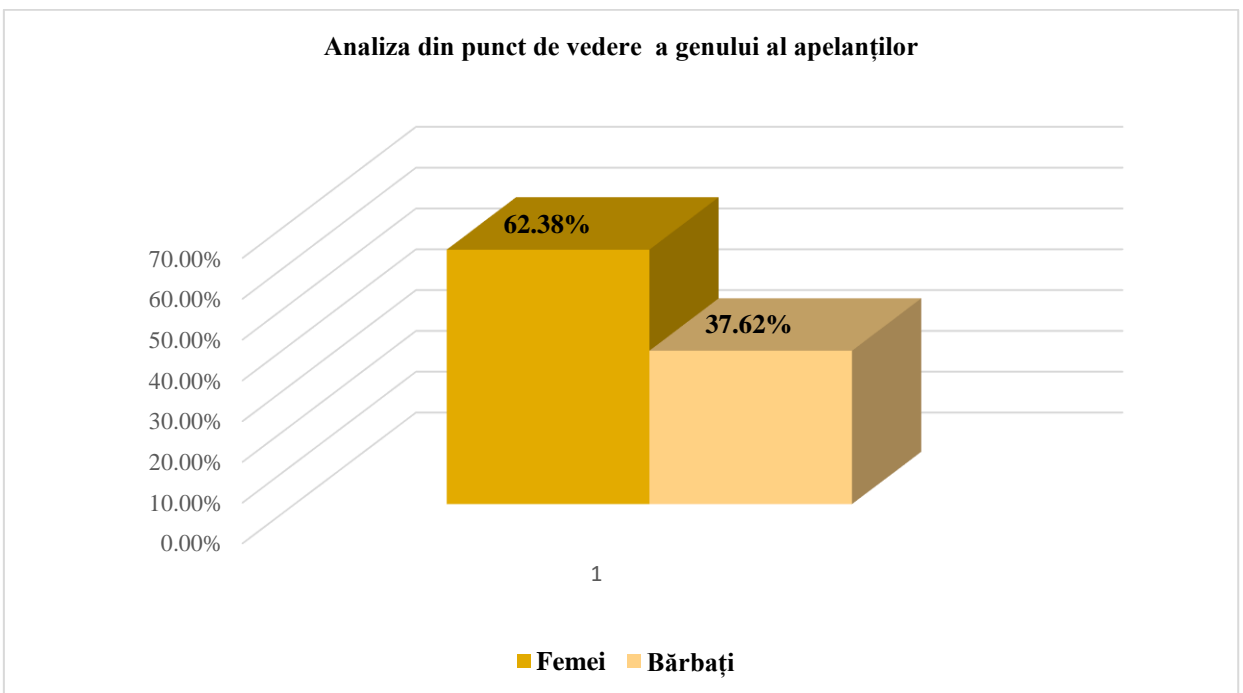

Figura 13. Evidența apelurilor telefonice de intrare și ieșire către/de la linia telefonică de informare în perioada 8 septembrie - 17 noiembrie 2020

Analiza apelurilor după categoria de solicitanți arată că, în perioada 8 septembrie - 17 noiembrie, cele mai multe adresări au venit din partea cetățenilor – 5014 de apeluri, 1623 din partea operatorilor SIAS „Alegeri”, 488 de apeluri din partea registratorilor RSA și 945 de apeluri din partea funcționarilor electorali, vezi Figura 10. 5098 dintre cei care au apelat la linia telefonică – 5098 au fost femei, iar 3078 – bărbați vezi Figurile 14 și 15.

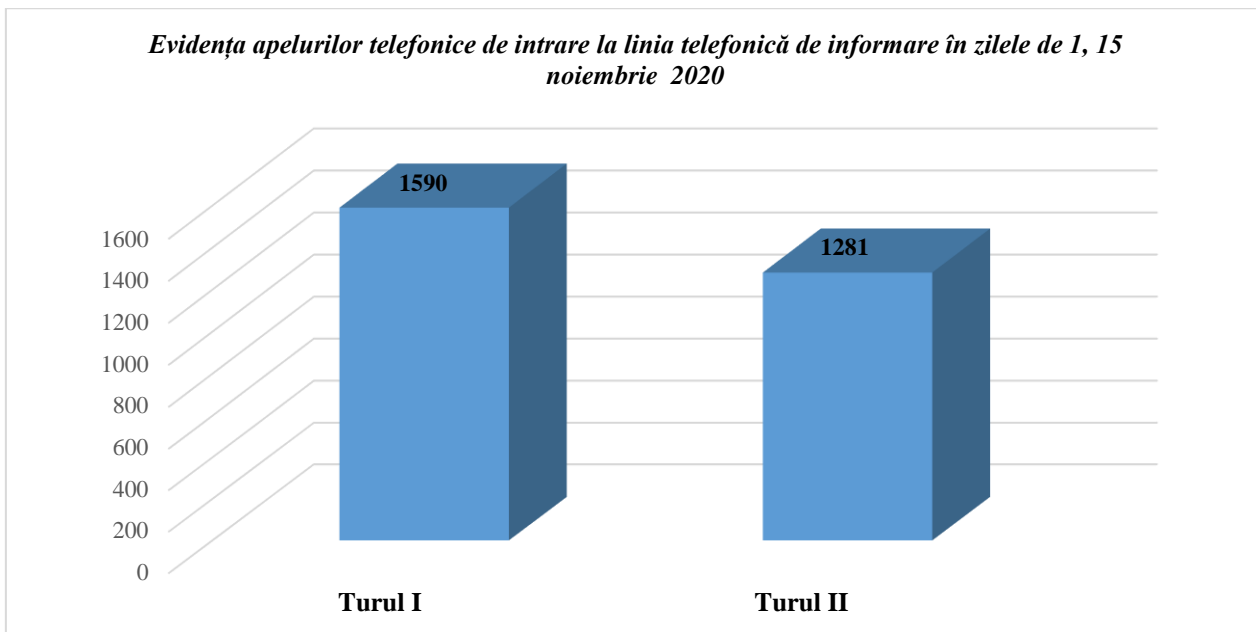
Figura 14. Analiza apelurilor de intrare în funcție de categoria de apelanți în perioada 8 septembrie – 17 noiembrie 2020

Figura 15. Analiza apelanților call centru după criteriul de gen

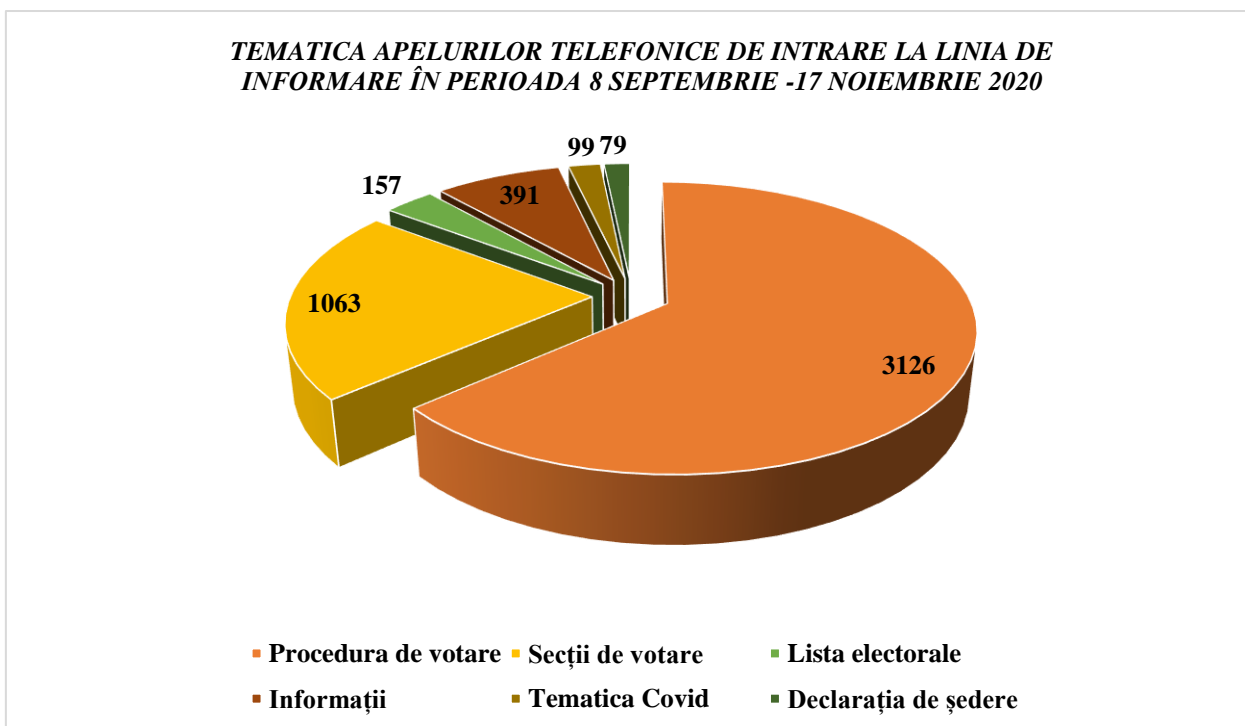
În data de 1 noiembrie operatorii Centrului de apel au răspuns la 1590 de apeluri, iar în data de 15 noiembrie au parvenit 1281 de apeluri, vezi Figura 16.

Figura 16. Evidența apelurilor telefonice de intrare de la linia telefonică de informare în zilele de 1,15 noiembrie 2020

În total, în perioada 8 septembrie – 17 noiembrie au fost adresate 8172 de întrebări. Cele mai frecvente au fost despre procedura de vot – 3126 apeluri (cu ce acte se votează, unde se aplică ștampila de control); secția de votare la care votează alegătorul – 1063 și SIAS „Alegeri” - 1623 apeluri, dar și alte subiecte prezentate în Figura 17.

Figura 17. Tematica apelurilor telefonice de intrare la linia de informare în perioada 8 septembrie – 17 noiembrie 2020

În comparație cu scrutinele anterioare, problematica apelurilor la call-centru denotă o îmbunătățire constantă la capitolul informării alegătorilor despre adresa secției de votare (21,2% din total apeluri al cetățenilor, în comparație cu 22,4% din alegerile parlamentare 2019). Acest

fapt se datorează atât diversificării instrumentelor puse la dispoziția cetățenilor de către CEC (platforme: <https://a.cec.md/ro/verifica-te-in-rsa-3111.html>; descrierea hotarelor pentru fiecare circumscripție electorală; <https://diaspora.cec.md/>; mai nou, harta secțiilor de votare <https://cecmoldova.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=ab6500da2b7f4230b5ae452e32701c5d>), cât și păstrarea numărului pentru Linia de informare 022880101 pe parcursul întregului an.

În același timp, s-a mărit numărul de apeluri despre procedura de votare, de la 54,7% pentru alegerile parlamentare noi (în pofida faptului că au fost organizate după un sistem electoral nou), față de 62,35% în alegerile prezidențiale din anul 2020. O explicație ar fi desfășurarea scrutinului în condiții de pandemie, cu impunerea unor restricții și măsuri de prevenire a infectării cu COVID-19, dar și unele proceduri diferite pentru anumite categorii de alegători.

Educarea actorilor electorali la alegerile prezidențiale

În perioada 01 septembrie - 15 noiembrie 2020, în cadrul proiectului „Educarea actorilor electorali la alegerile prezidențiale” susținut de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale

Americii, CICDE a desfășurat o campanie de informare, în mediul online. În acest sens au fost elaborate și difuzate pe pagina oficială a CICDE, pe YouTube și pe rețelele de socializare următoarele produse:

- 5 podcasturi;
- 5 meme-uri educaționale electorale în 4 limbi: română, rusă, ucraineană și găgăuză;
- 5 video-uri, cu experți și lideri de opinie, subtitrate în limbile rusă, găgăuză și traduse în limbajul mimico-gestual;
- 4 videografice dedicate funcționarilor electorali.

În tabelul anexat vedeți interacțiunile și vizualizările pe fiecare produs în parte.

#	Produs	Interacțiuni	Vizualizări pe YouTube	Vizualizări pe facebook	Beneficiar i direcți	Link
1	Expertul, Igor Bucătaru, despre dreptul la vot al cetățenilor R. Moldova din stânga Nistrului		67027	391		https://www.youtube.com/watch?v=bTA3AlvUU
2	Experta, Elena Cioina, despre respectarea măsurilor de protecție la alegeri împotriva COVID-19		5525	347		https://www.youtube.com/watch?v=c-WvVOIUMXk&t=5s
3	Experta, Irina Corobcenco, despre cum se manifestă discursul de ură în campania electorală		28417	532		https://www.youtube.com/watch?v=huomPuk_ja0&t=9s
4	Expertul, Victor Koroli, despre acces egal pentru toți la procesul electoral		29905	190		https://www.youtube.com/watch?v=5wXqXeqUp8M&t=8s
5	Experta, Elena Prohnițchi, despre votul alegătorilor dinafara țării.		164	8 414		https://www.youtube.com/watch?v=Cq-UiKfCt_M

						https://www.facebook.com/165419960194263/videos/2988992507867589
6	Meme (5 sets)	4859				https://cicde.md/index.php?pag=news&id=1288&l=ro
7	Videografic CICDE: Masuri de protectie contra COVID-19		1087		6068	https://www.youtube.com/watch?v=vE2jcBFEPpG&t=5s
8	Videografic CICDE: preziiua alegerilor		1193		6068	https://www.youtube.com/watch?v=sB5oIc0n8qE&t=38s
9	Videografic CICDE: ziua alegerilor		1115		6068	https://www.youtube.com/watch?v=8xwUEd2vXW4&t=8s
10	Videografic CICDE: numărarea voturilor		1140		6068	https://www.youtube.com/watch?v=RavVOeNFrPY&t=1s
11	Podcast CICDE (4 podcasts)	2210				https://cicde.md/index.php?pag=news&id=1288&rid=2393&l=ro
	Total	7069	135573	9874	24272	

Campanie de informare „Drumul lui Arci spre alegeri”

În perioada 15 septembrie – 1 noiembrie 2020, a fost desfășurată campania de informare „Drumul lui Arci spre alegeri”. Campania de informare pentru cadre didactice, părinți și copii a presupus donarea unui lot de 14.700 de reviste de benzi desenate „Arci contra COVID-19”, pentru fiecare elev.

Răsfoind și colorând benzile desenate, copiii au aflat cum să poarte masca corect, care sunt măsurile de protecție anti-COVID-19 la alegerile prezidențiale, cum se votează cu ajutorul urnei mobile și alte proceduri de vot utile pentru ei, în calitate de viitori alegători, dar și pentru părinții lor și cadrele didactice. Publicația a fost tipărită în limbile română, rusă, ucraineană, găgăuză și romani.

Astfel, 100 de școli din 80 de localități din diferite zone geografice au primit donație de carte:

- **10.000** de exemplare ale revistei de benzi desenate în limba română;
- **3.000** de exemplare ale revistei de benzi desenate în limba rusă;
- **1.000** de exemplare ale revistei de benzi desenate în limba găgăuză;
- **500** de exemplare ale revistei de benzi desenate în limba ucraineană;
- **200** de exemplare ale revistei de benzi desenate în limba romani;
- **6000** de broșuri „Democrația se învață”;
- **630** de jocuri „Drumul lui Arci spre alegeri”;
- **400** de broșuri „Constituția Republicii Moldova”;
- **160** de ghiduri practice Alegeri în Consiliul de elevi;
- **80** de Mascote CICDE Ariciul Arci.

Campania de informare 18+

În perioada 01 septembrie - 10 noiembrie 2020, CICDE a desfășurat campania de informare 18+ dedicată alegătorilor. În cadrul acestei campanii au fost elaborate și plasate pe rețelele de socializare ale CICDE 14 meme-uri cu genericul ”Știați că...”, în meme-uri s-au abordat subiecte

ce țin de procedura de vot: votarea cu urna mobilă; votarea studenților; certificatul pentru drept de vot; declarația de ședere, de unde se pot documenta alegătorii cu privire la candidați etc.

Totodată, CICDE în parteneriat cu Centrul Municipal de Tineret Chișinău au organizat, în perioada 19 octombrie - 1 noiembrie, campania de informare „Votul tău – Viitorul nostru”. În cadrul campaniei au fost organizate 2 sesiuni de instruire offline și diseminarea informațiilor cu caracter electoral pe online. La cele 2 sesiuni de instruire „Alegeri 4D” au participat 25 de tineri, iar ulterior alți 65 de tineri au participat la procesul de simulare a zilei alegerilor, aceștia s-au aflat în rolul de membri BESV, operatori SIAS „Alegeri”, observatori naționali etc.

O altă activitate de informare și de simulare a zilei alegerilor a avut loc în ziua de 10 noiembrie la Colegiul „Alexei Mateevici” din mun. Chișinău în cadrul unei lecții publice, la care au participat 31 de elevi și 4 profesori.

De asemenea, în perioada 26 octombrie –1 noiembrie, CICDE în comun cu Centrul de Consultanță Civică și Alianța „INFONET” au desfășurat a 4-a ediție a programului de practică electorală. Programul de practică electorală din acest an a avut drept temă „Accesibilitatea procesului electoral”, în cadrul programului au participat 7 tineri de la diferite instituții superioare de învățământ, precum și de la Liceul „Ștefan Vodă” din raionul cu același nume. Participanții au avut posibilitatea să interacționeze cu experți naționali în domeniul accesibilității, aceștia au fost familiarizați cu aspecte generale privind accesibilitatea procesului electoral, dar și cu aspecte practice. În cadrul practicii tinerii și tinerele au efectuat auditul a 12 secții de votare din raionul Anenii Noi, folosind accesorii precum: scaunul rulant, bastonul pentru nevăzători, ochelari speciali adaptați pentru simulare, metru liniar ș.a.

Astfel, în perioada 1 septembrie – 10 noiembrie 2020, cca 14 800 de persoane de diferite categorii de vârstă au beneficiat în direct de campanii de informare organizate și desfășurate de CICDE, iar alții cca 140 000 au vizualizat și interacționat cu produsele elaborate de CICDE și plasate pe pagina sa oficială, pe YouTube și rețelele de socializare.

CAPITOLUL 17. CONTENCIOSUL ELECTORAL

Textul legislației electorale în materia conflictelor electorale operează cu doi termeni: 1) contestație și 2) sesizare.

Instrumentul „*contestație*” este reglementat de Capitolul 12, Secțiunea 1 din Codul electoral și de Regulamentul privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor de către organele electorale în perioada electorală, aprobat prin hotărârea CEC nr. 3353/2010, cu modificările ulterioare. În forma dată de Codul electoral la art. 71, contestația reprezintă o cerere scrisă:

a) care conține:

- temeiul legal;
- cerințele contestatarului;
- descrierea faptelor invocate ca presupuse încălcări;
- semnătura și datele de identificare ale persoanei care o depune.

b) în care se contestă:

- acțiunile/inacțiunile concurentului electoral;
- finanțarea campaniei electorale de către concurenții electorali;
- acțiunile/inacțiunile sau hotărârile organului electoral;
- modul de reflectare a campaniei electorale de către radiodifuzorii aflați sub jurisdicția

Republicii Moldova;

- deciziile Consiliului Audiovizualului.

c) depusă de:

- alegător;
- concurentul electoral;
- reprezentantul cu drept de vot consultativ al concurentului electoral/persoana împuternicită.

La prima vedere s-ar părea că prevederile Codului electoral descriu clar care este obiectul general al unei contestații. În practică, însă, organele electorale se confruntă cu problema

identificării acelor acțiuni sau inacțiuni ce pot fi contestate, ori există o limită de contestare a acestora, deoarece legea nu prezintă o lista exhaustivă a situațiilor ce pot fi contestate de către un alegător sau concurent electoral. Nu orice drept încălcat poate fi contestat de către acești subiecți, ci numai acele drepturi care le aparțin și le sunt lezate.

Conform art. 71 și art. 72 din Codul electoral, competența de examinare a contestațiilor este atribuită în funcție de obiectul contestației: organelor electorale, instanțelor de judecată, Consiliului Audiovizualului. Dacă se contestă o faptă conținând componentele unei contravenții stabilite la art. 47, 48¹ alin. (5), 49, 50 și 52 din Codul contravențional, competența de examinare îi aparține Ministerului Afacerilor Interne.

În cadrul Comisiei Electorale Centrale au fost înregistrate 20 de contestații, dintre acestea: 6 în primul tur de scrutin (2 în ziua alegerilor), 13 în cel de-al doilea tur și o contestație după ziua alegerilor, depusă pe 16 noiembrie 2020.

Contestațiile au fost înaintate de către următorii subiecți:

- Dorin Chirtoacă - 13 contestații, dintre care 3 semnate în calitate de concurent electoral, iar celelalte 10 în calitate de alegător/președinte al Partidului Liberal/copreședinte al Blocului electoral UNIREA.

- Octavian Țicu – o contestație;

- Igor Dodon - 3;

- Renato Usatîi – o contestație pe care a semnat-o în calitate de președinte al Partidului Politic „Partidul Nostru”;

- alegători - 2 contestații.

Principalele probleme care au făcut obiectul contestațiilor formulate au vizat: implicarea cetățenilor străini și altor state în campania electorală, utilizarea resurselor administrative, utilizarea resurselor financiare nedeclarate, acțiuni denigratoare la adresa concurenților electorali, transportul organizat al alegătorilor la secțiile de votare, încălcarea legislației electorale de către organele electorale ierarhic inferioare, organizarea defectuoasă a procesului electoral la secțiile de votare deschise în afara țării și insuficiența numărului necesar de secții de vot în străinătate.

Urmare a verificării prealabile a contestațiilor în condițiile pct. 3 și Capitolului III, Secțiunea 1 din Regulamentul privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor de către organele electorale în perioada electorală, aprobat prin hotărârea CEC nr. 3353/2010, și prin prisma prevederilor Capitolului 12 din Codul electoral, Comisia în cazul unei contestații a emis o hotărâre²⁸, în cazul altor 3 contestații acestea au fost transmise spre examinare conform competenței, după caz, Consiliului electoral al circumscripției electorale Chișinău nr. 1, Inspectoratului General al Poliției sau Procuraturii Generale, la 15 contestații s-a dat răspuns prin scrisoare.

Cu privire la contestația nr. CEC-10Apr/20 din 16 noiembrie 2020 depusă la Comisia Electorală Centrală de către dl Dorin Chirtoacă, prin care se solicită Comisiei să constate că nu a putut asigura exercitarea dreptului constituțional de vot al cetățenilor din diaspora, gestionarea inefficientă a procesului electoral, fapt ce a dus la aglomerări fără precedent la secțiile de votare din turul doi al alegerilor prezidențiale, de asemenea să elaboreze propuneri și acțiuni concrete, atât în limitele legale ale CEC, cât și în cele ce se subscriu la partea legislativă, pentru perfecționarea legislației electorale, astfel încât să fie asigurat dreptul la vot tuturor cetățenilor RM din diaspora, aceasta va fi prezentată Curții Constituționale pentru examinare în privința primei cerințe. Cât privește a doua cerință, aceasta nu formează obiectul contestației, însă Comisia în continuare va întreprinde măsuri și va înainta organului legislativ propuneri pentru perfecționarea cadrului legal electoral.

---

²⁸ Hotărârea nr. 4427/2020 „Cu privire la contestația nr. CEC-10Apr/3 din 21 octombrie 2020 a domnului Octavian Țicu, candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova desemnat de Partidul Politic „Partidul Unității Naționale”” https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-contestatia-nr-cec-10apr3-din-21-2751_98050.html

Sesizarea, spre deosebire de contestație, nu are o reglementare aparte și detaliată în Codul electoral. Totodată, conform art. 22 alin. (2) lit. e) din cod, Comisia în calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale examinează sesizările și contestațiile privind încălcarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. La fel, Comisia poate fi sesizată în cazul neregulilor constatate în legătură cu organizarea și desfășurarea întâlnirilor electorale (art. 52 alin. (6) din Codul electoral) și de către observatorii naționali privind neregulile depistate (art. 68 alin. (5) din Codul electoral).

Reglementări cu privire la sesizare se găsesc în Codul administrativ, care la art. 9 alin. (3) stabilește că prin sesizare se informează autoritatea publică cu privire la o problemă de interes personal sau public. Tot de Codul administrativ este reglementată și procedura de examinare a acesteia, inclusiv termenele în care se examinează o sesizare.

În campania electorală pentru alegerile prezidențiale sesizările adresate Comisiei Electorale Centrale au semnalat:

- faptul organizării secțiilor de votare pentru cetățenii din stânga Nistrului (Transnistria), fiind solicitată nedeschiderea acestora și anunțată de către autorii sesizărilor intenția de a nu permite cetățenilor din stânga Nistrului să vină să voteze pe malul drept;
- faptul insuficienței secțiilor de votare în străinătate, fiind solicitată deschiderea secțiilor de vot suplimentare pentru al doilea tur de scrutin;
- insuficiența orelor de votare pentru unele secții din afara țării, fiind solicitată prelungirea acestora;
- efectuarea agitației electorale de către membrii organelor electorale;
- arondarea incorectă a alegătorilor în listele electorale;
- încălcarea legislației electorale de către unii observatori acreditați;
- organizarea transportului la secțiile de votare pentru cetățenii din stânga Nistrului (Transnistria);
- organizarea transportului la secțiile de votare pentru cetățenii aflați peste hotarele țării;
- implicarea reprezentanților cultelor religioase în campania electorală;
- utilizarea resurselor administrative în campanie;
- efectuarea agitației electorale camuflate/prin intermediul telefoniei fixe;
- plasarea afișajului electoral neautorizat;
- coruperea alegătorilor (peste 25 de sesizări);
- întreruperea intenționată a energiei electrice în ziua votării;
- distribuirea pliantelor cu conținut fals ori denigrator;
- folosirea resurselor financiare nedeclarate.

Sesizările au fost depuse de către concurenți electorali, observatori acreditați, conducători ai partidelor politice, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, asociații obștești. Acestea au fost examinate conform procedurii administrative, adresanților le-a fost dat răspuns prin scrisoare, după caz au fost informate organele de drept.

Contestațiile și sesizările transmise organelor de drept pentru examinare potrivit competenței se examinează în ordine generală, conform termenelor stabilite de Codul contravențional și Codul de procedură penală, cu informarea ulterioară a adresanților și Comisiei Electorale Centrale.

Urmare a analizei conținutului contestațiilor și sesizărilor din alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și a procesului de examinare a acestora, formulăm următoarele constatări și concluzii:

- depunerea contestațiilor cu tentă politică și declarative, în unele cazuri fiind invocate activități cu mult anterioare campaniei electorale, dar în care se impută încălcarea legii electorale și solicitată anularea înregistrării;

- denaturarea instrumentului de contestare prin faptul că autorii concurenței electorale le intitulează „sesizare”, pe când Codul electoral clar operează cu termenul de „contestație”, inclusiv în materie de finanțare a campaniei electorale;
- depunerea aceluiași contestații concomitent și la organul electoral, și în instanța de judecată;
- camuflarea contestațiilor sub titlul de „sesizare” cu depunerea peste termenul legal stabilit și fără probe care să corespundă cerințelor de admisibilitate și relevanță, care să stabilească clar legătura causală dintre pretenziile încălcări și acțiunile săvârșite de către concurenții electorali;
- abuzul de dreptul de a depune contestații cu scopul de a se evidenția public;
- indicarea în contestații a unor cerințe față de organul electoral formulate eronat;
- lipsa delimitării dreptului de a depune contestații în funcție de subiecți, spre exemplu alegătorii depun contestații asupra acțiunilor concurenților electorali;
- lipsa reglementărilor clare despre statutul persoanei care candidează la funcția de Președinte al RM în raport cu dreptul de a depune contestații. La moment, norma stabilește depunerea contestațiilor de către concurenții electorali, de unde rezultă că acestea pot fi depuse în campania electorală, care începe cu 30 de zile până la alegeri și se finalizează în ziua votării (art. 1 din Codul electoral), respectiv nu este clar ce calificare ar trebui să se dea contestațiilor depuse de către candidații care nu au trecut în cel de-al doilea tur de scrutin;
- încercarea concurenților electorali de a întreprinde acțiuni prin care să implice organul electoral în jocuri politice și în acest fel să inducă în eroare electoratul privind realizarea sau nerealizarea atribuțiilor de către organul electoral;
- se impune menționarea expresă în lege a rolului pe care îl au în cadrul scrutinului prezidențial partidele politice care au desemnat candidați.

Suplimentar, conform informațiilor conținute în rapoartele privind totalizarea alegerilor prezidențiale prezentate de consiliile electorale de circumscripție, acestea au recepționat și soluționat contestații după cum urmează:

- în primul tur al alegerilor prezidențiale au recepționat în total 24 de contestații, după cum urmează: CECE nr. 1, mun. Chișinău – 11 contestații, CECE nr. 6, or. Briceni – o contestație, CECE nr. 10, or. Căușeni – 2 contestații, CECE nr. 12, or. Criuleni – o contestație, CECE nr. 17, or. Fălești – o contestație, CECE nr. 20, or. Hâncești – o contestație, CECE nr. 22, or. Leova – o contestație, CECE nr. 36, UTAG – 6 contestații.

- în cel de-al doilea tur din 15 noiembrie 2020 le-au fost înaintate în total 32 de contestații, după cum urmează: CECE nr. 1, mun. Chișinău – 14 contestații, CECE nr. 11, or. Cimișlia – o contestație, CECE nr. 18, or. Florești – o contestație, CECE nr. 21, or. Ialoveni – o contestație, CECE nr. 35, or. Ungheni – o contestație, CECE nr. 36, UTAG – 14 contestații.

Procedura judiciară aplicabilă litigiilor electorale

În condițiile art. 73 alin. (7) din Codul electoral, contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ.

În aceleași timp, procedura de examinare și soluționare a contestațiilor electorale este reglementată în capitolul 12 din Codul electoral, prevederile cărora sunt calificate drept norme materiale și speciale în raport cu alte reglementări aferente procedurilor judiciare în domeniul electoral.

În acest context, art. 2 alin. (2) din Codul administrativ stabilește excepțiile de la aplicarea procedurii contenciosului administrativ. Astfel, potrivit normei citate - *anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domeniile specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile Codului administrativ numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor codului.*

În condițiile descrise, remarcăm importanța și responsabilitatea sarcinii pusă în fața autorităților abilitate cu competența de soluționare a litigiilor electorale, în particular, a organelor electorale și a instanțelor de judecată.

Astfel, alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020, pe de o parte, au fortificat impactul în urma reformării procedurii administrative, precum și a mecanismului de implementare a acestora în cadrul raporturilor litigioase din domeniul electoral. Totuși, specificul litigiilor electorale a scos în evidență lacunele de drept în condițiile corelării legislației electorale cu relativ noile reglementări ale procedurii contenciosului administrativ, în special în cadrul examinării contestațiilor electorale aferente scrutinului prezidențial.

Prin urmare, pornind de la prevederile capitolului 12 al Codului electoral aplicabile la alegerile prezidențiale, competența materială a instanțelor de judecată în soluționarea litigiilor electorale nu a suportat modificări substanțiale după ultimele scrutine naționale. În acest sens, instanțelor de judecată le-a revenit competența de a examina contestațiile ce se referă la:

- a) hotărârile și acțiunile/inacțiunile Comisiei Electorale Centrale (Curtea de Apel Chișinău);
- b) deciziile și acțiunile/inacțiunile Consiliului Coordonator al Audiovizualului (Curtea de Apel Chișinău);
- c) agitația electorală efectuată prin mijloace de informare în masă scrise;
- d) hotărârile consiliilor electorale de circumscripție, adoptate pe marginea contestațiilor (judecătoria în a cărei rază teritorială se află consiliul corespunzător);
- e) hotărârile și acțiunile/inacțiunile birourilor electorale ale secțiilor de votare din țară emise pe marginea contestațiilor depuse în ziua alegerilor (judecătoria, în a cărei rază se află organul electoral);
- f) acțiunile/inacțiunile și hotărârile birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate, precum și contestațiile referitoare la exercitarea dreptului la vot și administrarea alegerilor peste hotarele țării (judecătoria Chișinău sediul Râșcani).

În cadrul scrutinului prezidențial Comisia Electorală Centrală a fost antrenată în 24 de dosare în care s-au contestat acțiunile/inacțiunile și hotărârile adoptate. În privința cauzelor judiciare instanța s-a pronunțat și nu a găsit/stabilit încălcarea prevederilor Codului electoral și legislației conexe de către Comisie, 2 se află în proces de examinare la Curtea de Apel Chișinău.

O primă analiză neaprofundată a practicii judiciare la alegerile prezidențiale din acest an, demonstrează efectul respectării procedurii judiciare inițiale de către instanțele judecătorești, care, ținând cont de rigorile art. 207 din Codul administrativ, au demarat procedura contencioasă administrativă prin verificarea inițială a condițiilor de admisibilitate a acțiunilor în contencios administrativ depuse de subiecții implicați în procesul electoral. În mare parte, instanțele de judecată au emis încheieri privind declararea inadmisibilității acțiunilor depuse, fiind reținute drept temei de inadmisibilitate circumstanțele invocate la art. 207 alin. (2) lit. d), f), e) și h) din Codul administrativ, și anume:

d) acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209 din Codul administrativ

Totodată, în aceste cazuri, instanțele de judecată au aplicat regulile de calculare a termenelor stabilite de art. 72 din Codul electoral în cazul depunerii contestațiilor electorale. Respectiv, în raport cu termenele stabilite la art. 209 din Codul administrativ, legislația electorală stabilește termene restrânse pentru depunerea contestațiilor, și anume *3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii, identificării inacțiunii sau adoptării hotărârii*;

e) reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art.17 din Codul administrativ

În aceste cazuri, instanțele de judecată au reținut că actele administrative ale organelor electorale, contestate de reclamânți, nu au îngreunat drepturile legitime ale contestatarilor stabilite de legislația electorală.

În constatările formulate, instanțele au reținut că reclamânții nu au făcut dovada directă sau indirectă a revendicării unui drept al lor pentru a parcurge testul de admisibilitate și necesitatea de protecție legală pe cale judiciară, ce o oferă acțiunea în contestare.

Totodată, instanțele au conchis că acțiunea în contencios are menirea de a oferi protecție juridică persoanei împotriva activității administrative ilegale a autorităților publice, dar nu este un mijloc legal prin care să se urmărească blocajul activității autorităților publice sau antrenarea fără motiv a terților în acțiuni judiciare pentru motive de insatisfacție generală.

Pe marginea acestor litigii, instanța a reținut că, în situația în care reclamantul nu invocă un drept personal sau un interes legal în calitatea sa de alegător sau concurent electoral care trebuie să-i fie apărat, aceasta urmează a fi catalogată drept o acțiune *actio popularis*.

Tot la acest subiect, atragem atenția asupra constatărilor instanțelor de judecată în partea ce ține de determinarea obiectului litigiului electoral. În spețele examinate, instanțele au stabilit că actele contestate nu constituie activitate administrativă în sensul art.5 din Codul administrativ. Respectiv, în litigiul prin care s-a contestat legalitatea Circularei nr. CEC-8/2796 din 15.09. 2020, instanța a conchis că acest act constituie o simplă abordare doctrinară, o interpretare teoretică a normelor Codului electoral, din care motiv nici nu este obligatorie. Cu atât mai mult, prin circulara emitentă nu se modifică situația juridică deja existentă și/sau nu se naște o situație juridică inexistentă până la emiterea ei, fiind preluate prevederile Codului electoral.

Relevante la acest compartiment sunt și cazurile judiciare în care instanțele de judecată au declarat inadmisibile acțiunile de contestare a legalității scrisorilor autorităților publice. În argumentarea deciziei luate, instanța de judecată a concluzionat că scrisoarea nu este un act administrativ, deoarece nu conține în sine calitățile unui act administrativ după cum este prevăzut la art.12 din Codul administrativ și art.2 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Deci, instanța a reținut că scrisoarea în sine este doar o operațiune administrativă în sensul art.15 alin. (1) din Codul administrativ, iar operațiunile administrative sunt manifestările de voință sau activitățile autorităților publice care nu produc ca atare efecte juridice.

f) nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art.208 din Codul administrativ (respectarea procedurii prealabile)

În cazul contestării hotărârilor CEC, menționăm că soluția luată de instanța de judecată în vederea declarării inadmisibile a acțiunii pe motivul nerespectării procedurii prealabile, adică contestarea inițială la organul emitent, nu a fost corelată cu prevederile art. 72 alin. (3) din Codul electoral, care exceptează obligația respectării procedurii prealabile în cazul contestării hotărârilor CEC și deciziilor CA.

În alte cazuri judiciare, la emiterea încheierilor judecătorești privind declararea inadmisibilității acțiunilor în contencios administrativ, instanțele au reținut prevederile art. 208 alin. (3) din Codul administrativ, potrivit cărora în cazul în care procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, acțiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual. Respectiv, în cazul depunerii acțiunilor în obligare (emiterea unui act administrativ de către CEC), instanța a aplicat prioritar prevederile art. 207 alin. (2) lit. f) și art. 208 alin. (3) din Codul administrativ, însă nu excepția stabilită la art. 72 alin. (3) din Codul electoral.

h) cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute la art.211 alin.(1) și (2) și art.212 alin.(1) și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată

În aceste cazuri, instanțele competente au declarat inadmisibile acțiunile reclamantilor care nu s-au conformat cerințelor de înlăturare a neajunsurilor indicate de instanțele de judecată în urma depunerii eforturilor de către acestea în sensul art. 219 alin. (2) din Codul administrativ. Respectiv, prin comunicatele emise în acest sens, instanțele de judecată au solicitat reclamantilor clarificarea (modificarea) felurilor de acțiuni în contencios administrativ depuse. Astfel, în cazul neconformării acestor prescripții și în temeiul art. 207 alin. (2) lit. h), acțiunile în contencios administrativ au fost declarate inadmisibile

O primă concluzie în contextul analizei efectuate arată că, în cadrul examinării litigiilor electorale, instanțele de judecată au calificat drept norme speciale reglementările Codului administrativ și au aplicat procedura contenciosului administrativ în detrimentul procedurii speciale de soluționare a litigiilor electorale stabilite de Codul electoral.

O a doua concluzie ar fi că atât concurenții electorali, cât și persoanele care îi reprezintă, nu sunt suficient de documentați și instruiți în contenciosul electoral și cel administrativ, deoarece, aceștia formulând o acțiune în contestare în instanța de judecată, nu o încadrau corect în norma juridică - fie electorală, fie administrativă, - ci își exprimau doar dezacordul cu o faptă sau alta. De altfel soluția instanțelor derivă din cerințele înaintate și temeinicia acestora/argumentarea juridică

a normelor încălcate. Respectiv considerăm că actorii politici cu drepturi electorale urmează să investească și să învețe la propriu domeniul electoral și cel aferent.

În pofida celor relevate, considerăm că omisiunile de drept identificate, respectiv neuniformitatea practicii instituite în cadrul soluționării litigiilor electorale nu au fost de natură să influențeze legalitatea rezultatelor alegerilor prezidențiale. Totuși, aceste deficiențe de ordin legislativ necesită a fi supuse, în perioada imediat următoare după confirmarea rezultatelor alegerilor, unei ample analize în vederea identificării celor mai viabile soluții de amendare a legislației electorale, precum și celei conexe.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

În vederea implementării bunelor practici internaționale în materie de alegeri, și pentru eliminarea lacunelor sau oricăror interpretări subiective a cadrului normativ care ar putea afecta exercitarea liberă a dreptului de a alege și a fi ales, Comisia Electorală Centrală formulează următoarele concluzii și recomandări:

În partea ce ține de organizarea votării în secțiile de vot deschise în străinătate

• În vederea asigurării unei activități eficiente de organizare și desfășurare a alegerilor în secțiile de votare din străinătate considerăm necesară constituirea unui consiliu electoral distinct. Astfel, reiterăm propunerea de modificare a art. 28, după cum urmează:

- după alineatul (1) să se introducă un nou alineat, (1¹), cu următorul cuprins: „(1¹) Pentru secțiile de votare din străinătate și pentru secțiile de votare pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), Comisia Electorală Centrală va constitui consilii electorale distincte, cu sediul în municipiul Chișinău, care vor asigura organizarea proceselor electorale în secțiile de votare respective.”;

- la alin (7), textul „consiliul electoral de circumscripție Chișinău” să fie înlocuit cu textul „consiliul electoral constituit în conformitate cu prevederile art. 28 alin. (1¹)”.

• În vederea îmbunătățirii procedurii de constituire a secțiilor de votare în străinătate, propunem clarificarea următoarelor aspecte:

- ponderea juridică a fiecărui criteriu care stă la baza constituirii secțiilor de votare în străinătate în alte localități decât cele unde statul are misiuni diplomatice sau oficii consulare, potrivit art. 31 alin. (3) din Codul electoral, pentru a determina prioritatea unora față de altele;

- în criteriul „*numărul de alegători care au participat la scrutinul precedent, organizat în circumscripția națională*” urmează a fi concretizat la care scrutin se face referire (scrutin de același tip sau inclusiv de alte tipuri), de asemenea la care număr de alegători se face referire (din turul I sau din turul II, în cazul alegerilor prezidențiale).

• În contextul solicitărilor masive de buletine de vot de către cetățenii care s-au prezentat la secțiile de votare din străinătate și pentru care numărul maxim de 5000 de buletine pentru o secție nu a fost suficient, propunem modificarea art. 54 alin. (3) din Codul electoral în modul următor:

”(3) Buletinele de vot tipărite se păstrează la consiliul electoral de circumscripție și se remit în preziua votării biroului electoral al secției de votare în baza unui act de predare. Birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova Comisia Electorală Centrală le expediază buletinele de vot cu cel puțin 3 zile înainte de ziua alegerilor, pornind de la numărul estimativ de alegători stabilit în baza informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și a celei acumulate de Comisia Electorală Centrală, inclusiv în baza experienței scrutinelor anterioare, dar nu mai mult de 10 000 de buletine de vot pentru fiecare secție de votare.”

În această ordine de idei, propunem și modificarea art. 58 din Codul electoral care să permită implementarea unor metode alternative de vot (votul prin corespondență, votul electronic).

• În contextul pandemiei de COVID-19 și luând în considerare hotărârile Comisiei Electorale Centrale nr. 4461, nr. 4464 din 30 octombrie 2020, nr. 4487 din 10 noiembrie 2020 și nr. 4503 din 13 noiembrie 2020 cu privire la stabilirea unui program special de lucru pentru unele secții de votare din străinătate, adoptate în contextul situațiilor excepționale și restricțiilor instituite de autoritățile statelor gazdă, propunem modificarea art. 55 din Codul electoral, după cum urmează:

„(1) Votarea se efectuează în ziua alegerilor între orele 07.00 și 21.00. Biroul electoral al secției de votare aduce la cunoștință publică timpul și locul votării cel mai târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor.

(2) Intervalul orar pentru votare în secțiile de votare din afara Republicii Moldova poate fi reglementat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, în baza notificărilor prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, în caz de instituire a măsurilor restrictive pentru populație de către autoritățile statelor gazdă, declarare a stării de urgență în acestea, de asediu sau de război sau în cazul altor circumstanțe de forță majoră.”

• În vederea optimizării procedurii de votare în cadrul secțiilor de votare din străinătate propunem expunerea alin. (13) al art. 2 din Legea nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte în următoarea redacție: „(13) Pașaportul cetățeanului Republicii Moldova al cărui termen de valabilitate a expirat, dar conține numărul de identificare, poate fi întrebuințat pentru exercitarea dreptului de vot”.

În partea ce ține de susținerea financiară a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale

•Supravegherea și controlul respectării legislației cu privire la finanțarea campaniilor electorale

Potrivit art. 22 alin. (2) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală ca organ independent de supraveghere și control al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale dispune de anumite competențe în domeniu. Însă, Comisia Electorală Centrală nu dispune de instrumente funcționale pentru a putea investiga și examina în profunzime și sub toate aspectele proveniența sumelor donate în vederea finanțării campaniei electorale.

Drept exemplu, conform art. 41 alin. (1) din Codul electoral, pentru finanțarea campaniilor electorale pot fi utilizate doar resursele financiare provenite din activitatea de salariat, de întreprinzător, științifică sau din cea de creație. Săptămânal, în scopul verificării sumelor donate, Comisia Electorală Centrală a prezentat Serviciului Fiscal de Stat, și după caz Casei Naționale de Asigurări Sociale, lista donatorilor din campania electorală în vederea verificării dacă aceștia au declarat venituri în ultimii trei ani, sau, după caz, au beneficiat de prestații sociale conform datelor din rapoartele concurenților electorali. Examinând datele din rapoartele depuse și raportându-le la informațiile prezentate de SFS, s-a constatat că mai mulți donatori persoane fizice ai concurenților electorali în ultimii trei ani (2017-2019) nu au avut nicio sursă de venit declarată la SFS sau au avut un venit declarat mai mic decât suma donată. Totodată, similară este situația urmare a verificării datelor primite de la CNAS.

Concluzie: Chiar dacă Comisia a constatat abateri de la Codul electoral, nu există reglementări pentru a verifica corelarea dintre sumele donate concurenților electorali, precum și proveniența acestora, cu veniturile obținute și declarate.

Se propune în acest sens operarea de modificări legislative în actele normative relevante în vederea creării unor mecanisme eficiente care să asigure respectarea efectivă a condiției de la art. 41 alin. (1) din Codul electoral.

• Contul cu mențiunea „Fond electoral”

În vederea evitării situației, care a fost comunicată Comisiei de un concurent electoral, precum că unele instituții bancare la care s-a adresat au refuzat să-i deschidă conturile bancare cu mențiunile „Destinat grupului de inițiativă” și „Fond electoral” și întrucât BNM, la solicitarea Comisiei, a refuzat să se implice, Comisia consideră necesar, pentru a nu fi afectate drepturile electorale și cele de activitate politică și, deoarece contul bancar „Fond electoral” este un instrument de asigurare a transparenței financiare, ca Parlamentul să soluționeze problema la nivel normativ.

• **Încasările și cheltuielile în campania electorală**

Alin. (2) al art. 41 din Codul electoral reglementează regulile de finanțare a **campaniei electorale**, iar conținutul lit. b) a aceluiași alineat este următorul: „b) contul cu mențiunea „Fond electoral” poate fi deschis și **până la înregistrarea concurentului electoral**, cu condiția ca orice încasări și cheltuieli de pe acest cont să se facă doar după înregistrarea concurentului electoral”.

Pornind de la definiția **campaniei electorale** dată la art. 1 al Codului electoral, *campania electorală* este „perioada de activitate care se desfășoară cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unui sau altui concurent electoral și **care începe, pentru fiecare concurent electoral, la data înregistrării acestuia de către Comisia Electorală Centrală** sau de consiliul electoral de circumscripție și se încheie la data excluderii concurentului electoral din alegeri sau în ziua votării.”

Reglementările referitoare la campania electorală diferă în funcție de tipul scrutinului, astfel **art. 116 alin. (1)** din Titlul IV „Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova” are următorul conținut: „(1) Campania electorală pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova începe nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua alegerilor și se desfășoară în conformitate cu prevederile capitolului 7 (art. 50–art. 52), care se aplică în modul corespunzător”.

Așadar, campania electorală a concurentului electoral candidat pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova nu începe din momentul înregistrării sale în calitate de concurent, ci nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua alegerilor, iar în cazul alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020 - campania a început pentru toți concurenții la 2 octombrie 2020.

Mai mult ca atât, lit. e) a alin. (2) al art. 41 reglementează plafoanele donațiilor în contul cu mențiunea „Fond electoral” pentru o **campanie electorală, iar alin. (4) al aceluiași articol prevede că toate cheltuielile pentru campania electorală se efectuează din mijloacele de pe contul cu mențiunea „Fond electoral”.**

Totodată, regulile de raportare privind finanțarea campaniilor electorale sunt date în art. 43 din Codul electoral, în acest sens alin. (1) al art. 43 stabilește: „Partidele politice și blocurile electorale, grupurile de inițiativă, precum și **candidații independenți, în cazul alegerilor parlamentare și prezidențiale**, prezintă Comisiei Electorale Centrale, în termen de 3 zile de la deschiderea contului cu mențiunea „Fond electoral” și, ulterior, săptămânal, **un raport despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală**, atât în format electronic cât și pe suport de hârtie, sub semnătura persoanelor responsabile”.

Contrapunând prevederile citate mai sus și având în vedere definiția dată pentru noțiunea de „**fond electoral**” în Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali, aprobat prin hotărârea CEC nr. 2704/2019, conform căreia *fond electoral* este „un cont deschis la bancă cu mențiunea „Fond electoral” destinat în exclusivitate virării mijloacelor financiare proprii ale concurentului electoral și cele primite de la persoanele fizice din veniturile obținute în țară sau în afara țării și/sau juridice din țară, **în scopul finanțării campaniei electorale a respectivului concurent electoral**”, reiese că un concurent electoral candidat pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova **poate efectua încasări și cheltuieli de pe acest cont doar după începerea campaniei electorale.**

Concluzie: Concurentul electoral candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova pentru perioada dintre data înregistrării și începerea campaniei electorale nu are reglementat plafonul donațiilor și nici modalitatea de raportare a acestora.

Așadar, se impune eliminarea lacunei legislative prin corelarea corespunzătoare a dispozițiilor menționate din Codul electoral.

O lacună similară de corelare se atestă și între articolele citate mai sus și articolul 52 alin.(4) din Codul electoral care stabilește că „Agitația electorală se admite numai după înregistrarea

concurrentului electoral de către organul electoral”, însă concurenții electorali la alegerile prezidențiale încep campania electorală potrivit art. 116 alin.(1) care prevede că aceasta începe nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua alegerilor și se desfășoară în conformitate cu prevederile capitolului 7 (art. 50–art. 52) din CE, care se aplică în modul corespunzător.

• **Susținerea materială de către stat a campaniei electorale**

În partea ce vizează susținerea materială de către stat a campaniilor electorale, art. 40 din Codul electoral conține prevederi generale, iar detalierea acestora se efectuează prin ordinul Ministrului Finanțelor prin care se aprobă un regulament în acest sens. Din practica observată, unii concurenți fie nu cunosc despre acest document, fie li se comunică prea târziu. Din această cauză, considerăm necesar ca actul normativ care stabilește condițiile de creditare să aibă un caracter permanent și să conțină toate tipurile de scrutin, inclusiv nu doar concurenții electorali să aibă posibilitatea să primească susținere, ci și candidații care și-au înregistrat grupul de inițiativă în susținerea sa, cu specificarea începerii perioadei de rambursare a creditelor pentru concurenții electorali care nu au intrat în turul doi de scrutin.

În partea ce ține de instruirea funcționarilor electorali

• Până la acest moment instruirea rămâne a fi benevolă și opțională. Acest fapt duce la o planificare defectuoasă sub aspectul cost-eficiență a resurselor financiare, de timp și umane. Pe de altă parte, instruirea doar a 30% din membrii fiecărui organ electoral este insuficientă. Lipsa de experiență a unor membri ai birourilor electorale (inclusiv, pe motivul modificării componenței între tururi), face dificilă realizarea uniformă și calitativă a obligațiilor organului electoral. Se propune instruirea (certificarea) obligatorie a funcționarilor electorali ca o precondiție a includerii acestora în organul electoral. Pentru realizarea eficientă a acestui deziderat este necesară desemnarea funcționarilor cu cel puțin 1 lună înainte de constituirea consiliului electoral de circumscripție și 3 luni înainte de constituirea Birourilor electorale ale secțiilor de votare. De asemenea ar fi oportun ca o parte din subvențiile de stat de care beneficiază partidele politice să fie direcționate în mod obligatoriu pentru instruirea în domeniul electoral a membrilor și simpatizanților de partid.

În partea ce ține de participarea la votare a studenților

• În scopul uniformizării cadrului legal pentru alegerile și referendumurile organizate în circumscripția națională, propunem ajustarea Codului electoral astfel ca și în cadrul alegerilor Președintelui Republicii Moldova și referendumurilor republicane să se aplice prevederile art. 92 cu referire la studenți și elevi:

„(2) Studenții și elevii cu drept de vot, înmatriculați în instituții de învățământ într-o localitate în care nu au înregistrare la domiciliu sau reședință, pot vota la orice secție de votare deschisă în această localitate, fiind obligați să respecte următoarele condiții:

- a) să prezinte buletinul de identitate cu fișa de însoțire;
- b) să prezinte carnetul de student/elev al instituției de învățământ din localitatea respectivă;
- c) să completeze și să semneze o declarație pe propria răspundere privind abținerea de la votarea multiplă sub sancțiunea aplicării prevederilor Codului penal în caz de încălcare a acestei obligații.

(3) Alegătorii specificați la alin. (2) se înscriu în lista suplimentară, iar la rubrica „Notă” din această listă se face mențiunea despre instituția de învățământ în care aceștia sunt înmatriculați.

(4) Până la restabilirea controlului constituțional asupra localităților din stânga Nistrului (Transnistria), alegătorii incluși în Registrul de stat al alegătorilor și arondați la localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) își vor exercita dreptul de vot în oricare din secțiile de votare distincte, constituite în conformitate cu prevederile art.81 alin. (2), în condițiile prezentului cod.

(5) În cazul secțiilor de votare constituite în străinătate, cetățenii Republicii Moldova care în ziua alegerilor se află peste hotarele țării și care, din diferite motive, nu se înregistrează în prealabil își pot exercita dreptul de vot la orice secție de votare constituită în afara țării, în condițiile prezentului cod.”

În partea ce ține de votarea la locul aflării

- Un alt aspect ce necesită reglementare expresă se referă la depunerea cererilor pentru votare la locul aflării, or legislația nu prevede expres dacă este necesară repetarea acestora pentru turul II de scrutin în cazul persoanelor în etate și cu deficiențe locomotorii sau alte motive întemeiate ce rămân a fi valabile și pentru turul II de scrutin.

Având în vedere experiența alegerilor prezidențiale din 2020 în contextul pandemiei de COVID-19 și faptul că, în ziua alegerilor, organelor electorale le-au fost adresate numeroase apeluri telefonice cu solicitarea de a vota la domiciliu, pentru a le permite unui număr mai mare de persoane care nu se pot deplasa fizic în ziua votării la secția de votare, propunem simplificarea procedurii și excluderea din art. 60 alin. (4) din Codul electoral a obligativității depunerii cererii scrise pentru votarea la locul aflării.

Astfel, alin. (4) al art. 60 din Codul electoral propunem să fie expus în următoarea redacție:
”(4) În cazul în care alegătorul, din motive de sănătate sau din alte motive temeinice, nu poate veni în localul de votare, biroul electoral al secției de votare desemnează, la cererea acestuia, cel puțin 2 membri ai biroului care se deplasează cu o urnă de vot mobilă și cu materialul necesar votării la locul unde se află alegătorul pentru ca acesta să voteze. Cererile pot fi făcute începând cu 2 săptămâni înainte de ziua votării și până la ora 15.00 în ziua votării. Aceste persoane votează conform listei de alegători pentru votarea la locul aflării, întocmită de biroul electoral al secției de votare în baza cererilor acestora, iar persoanele neînscrise într-o asemenea listă nu pot vota la locul aflării. În lista electorală, în dreptul numelui persoanei respective se face mențiunea “Votat la locul aflării”. Prevederile prezentului alineat nu se aplică la votarea în străinătate.”.

În partea ce ține de reflectarea alegerilor reflectarea alegerilor de către mijloacele de informare în masă

- Având în vedere experiența alegerilor prezidențiale din 2020, este necesară revizuirea procedurii prin care se acreditează jurnaliștii străini în vederea reflectării alegerilor desfășurate în Republica Moldova (inclusiv în secțiile de votare organizate în străinătate). De asemenea, urmează a fi modificată și Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 359/1995, publicată în Monitorul Oficial nr. 38-39 din 14.07.95.

În partea ce ține de desfășurarea campaniei electorale:

- Stabilirea competențelor în materie electorală pentru Consiliul privind asigurarea egalității, pe motiv că efectuarea campaniei electorale cu instigarea la ură sau denigrarea actorilor electorali devine tot mai des întâlnită, fapt raportat și de către observatorii acreditați pentru observarea alegerilor.

- Reglementarea instrumentului de promovare politică, cu stabilirea clară a condițiilor și principiilor, îndeosebi este important să fie reglementată aplicabilitatea acestui drept în perioada dintre aducerea la cunoștință publică a datei alegerilor și data desfășurării acestora.

În partea ce ține de contenciosul electoral:

- În materia contenciosului electoral, concluziile și recomandările sunt arătate în textul capitolului 17, de asemenea în proiectul de lege aprobat prin hotărârea Comisiei nr. 3949/2020 „Cu privire la înaintarea propunerilor de modificare a unor acte legislative”.